

İstanbul'da Kürt kurumları

Her hafta bir Kürt kurumunun tanıtıldığı röportajlar yayınlıyoruz. Bu hafta Mezopotamya Kültür Merkezi Genel Müdürü Nuray Şen'in sorularımıza verdiği yanıtları yayımlıyoruz. S. 9'da

nû ROJ

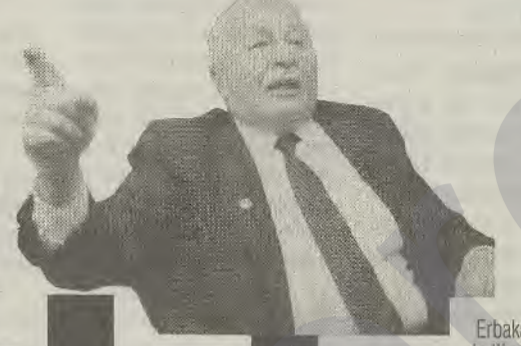
Renkli medyanın renkli yazarları

Devlet de sık sık ödüllendirir bu sadık bendelerini. Bazen gayrimenkul, bazen maaş, bazen de mevki ile... Bazen "artık gazeteler sadece kitap verecek" diyerek sahte halk dostu kesilirler. S. 12'de

"İslam'ın birleştiriciliği" ötesinde 'çözüm'ü olmayan Refah, Kürt sorunuyla uğraşmış gibi yaparak halkta beklenti yaratıyor

Halka umut, 'Sorun'a sarık!

Erbakan'ın "çözümü" belli oldu: Öncekiler gibi ortaya senaryolar at, gevşet, sonra vur ve gözleri gökyüzüne çevirt!

OYALAMA, İNKARA RAĞMEN SÜRECEK

Necmettin Erbakan, geçen haftaki Çankaya ziyareti sonrası basında çıkan haberleri yalanladı ve 'diyalog girişimleri' ile ilgili olarak "ilgimiz yok" dedi. Ancak RP kurmaylarından Abdullah Gül'ün aynı gün "birçok kişi ve milletvekili arkadaşlarımız, daha çok kan akması için uğraşmaktadır" demesi, Refah'ın oyalayıcı dolaylı temasları reddetmediğini ortaya koydu.

ÖNEKİLER GİBİ HALK BEKLENTİYE İTİLECEK

Temasları resmileştirmekten ürken bu anlayışın önceki örnekler gibi Kürt toplumunu bir beklentiye sokmak amacı taşıdığı belirtilirken, Refah'ın hükümetinin de savaşı tirmandıracağı ve tirmanın üst boyutunda konuyu gündeme getireceği ifade ediliyor. O noktada RP, "Kürt toplumunu İslam çimentosuyla birleştirmek" argümanını daha kuvvetle savunacak.

AVUTMANIN RENGİ BU KEZ 'YEŞİL'

'Araçlar'ın kimliği bu yorumu kuvvetlendiriyor. Asgari adım olarak köklü anayasal düzenleme bile gündeme getirilmeden 'sorun'la ilgileniyormuş pozunu vermek şeklindeki son yılların taktiği, bu kez karışımza sarık giymiş olarak çıkıyor. 'Sorun'un politik çehresini es geçmek, ortak yaklaşım. Öncekiler "ekonomi"ye takarken, Erbakan, 'kurtuluş' için gökyüzünü gösterme hazırlığında. (Haberleri S.11'de)

Sessizlik Kışkacındaki Suriye Kürdistanı

PÇSK'nin (Partiya Çep a Kurdên Suri) Avrupa sorumlularından olan B. Xelil, gazetemize Suriye Kürdistanı'ni ve sorunlarını yazdı. Türkçeleştirerek yayımladığımız yazı, sömürgecilerin birbirlerine ne kadar benzediklerini göstermesi bakımından da ilginç ve öğretici.

// Arap devletinin oluşması ile birlikte, Arap şovenistleri, Kürt halkının nasıl yok edilebileceğinin planlarını yapmaya koyuldular. Ancak değişik nedenlerle söz konusu planlar uygulanamadı. //

// Bu plan şimdi fiilen devrede. 43 yıldır raflarda tutulan bu planın şimdi uygulanmak istemesinin nedenleri var. Bununla Lübnan ve Ürdün'ün dini demografik yapısına bir balans getirilmek istiyor. Proje, Amerika'nın Filistinli mülteciler sorununu çözme planının bir parçası. // S. 6'da

Gözyaşının günü yok

Cumartesi İnsanları'nın karşısına, kendileri de devletin savaşçı tutumunun mağduru olan asker annelerini 'Cuma anneleri' adı altında çıkarma girişimi tutmadı

✓ Çocuklarının mezarını hergün ziyaret eden asker ve polis annelerini cuma günleri yakalayarak propaganda yapmak isteyen DYP'li kadınların da, her hafta Galatasaray'da oturma eylemi yapan Cumartesi İnsanları'nın 'terörist anneleri olduğu' kışkırtmasını yapan medya tekellerinin de girişimleri sonuçsuz kalıyor. Ucuz "Önce Vatan" gazetesinin ardından medya tekellerinin katıldığı bu girişime tepki, geçtiğimiz cuma günü Edirnekapı Şehitliği'nde bizzat asker ve polis annelerinden geldi.

✓ Konuyla ilgili olarak 'Cumartesi eylemi'nin müdavimleriyle görüştük. Hasan Ocak'ın annesi Emine Ocak, "Hepsi bizim ciğerimiz. Bu kirli hükümet, hepsini öldürüyor" derken, Filiz Koçali de "Cuma ve Cumartesi'nin acılarından devletin sorumlu olduğunu söyledi. Koçali, savaşın acısını çeken kadın ve erkek çok sayıda insan olduğunu vurgulayarak, asker mezarlıklarına artık 1978 doğumlu gençcik insanlarını getirildiğini belirtti.

HASENE TÜRKÖĞLU

'gözyaşının rengi de yok'

Bir kez daha kayıplarını arayan insanlar 63. haftada da Galatasaray'daydılar. O gün kayboluşu 125. güne giren kayıplardan Talat Türkoğlu'nun eşi Hasene Türkoğlu, asker anneleriyle ilgili olarak "ben o acılı annelerin yüreklerindeki ızdırabı anlayabiliyorum. Benim gözyaşımın onların gözyaşısı aynı. Gözyaşının rengi olmaz" dedi.

Haberleri S. 4'te

Çıkarken

Türkiye'de "sol" cemaat yayıncıların her zaman ağır bir faturası oldu fakat ulusal devrimci basın özellikle baskı altında tutuldu. Sözde "hukuk devleti"nin malum güçleri, Kürt halkının muhatap kaldığı devlet terörünü dile getiren onlarca gazeteciyi katletmekten geri durmadılar. Birçok gazeteci hala kayıp. Düşüncelerinden dolayı cezaevlerinde bulunan ve yargılanmaları süren yazarların sayısı binleri buluyor.

Bu ağır faturanın bilincinde olarak Nüroj, benimsediği davanın sorumluluğuyla yayın hayatına ilk adımını atıyor.

Nüroj yeni bir yayın organıdır ancak üzerine oturtuğu gelenek itibarıyla hiç de yeni değildir; O, '60'lardan beri giderek kendisinden daha fazla sözcüğü ve bugün gündemin en başında yer alan ülkemizdeki bağımsızlık, özgürlük, demokrasi ve sosyalizm yürüyüşünün takipçisi; bütün yıldırma, sindirme ve imha politikalarına rağmen ayakta kalmasını başarmış sosyalistlerin, ulusal devrimcilerin sesi, göndere çekilmiş bayrağıdır.

Bir basın organı olarak Nüroj'un görevi, haksız ve kirli savaşı meşru kılmak için yaratılan yoğun sis perdesini dağıtmak, çıplak gerçekleri gözler önüne sererek halkı doğru bir temelde bilgilendirmektir.

Nüroj, "tarafsız basın" demogojisine itibar etmemektedir. Gerçek yaşamda tarafsızlık, ege-men güçlere teslimiyetin kibarca ifadesinden başka bir şey değildir. Nüroj, ezen ve sömür-enlerin karşısında işçi, emekçi ve ezilen halk-ların yanında; barışın ege-men olduğu, düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün güvence altına alındığı, sömürüden ve baskıdan arınmış demokratik bir düzenin savunucusu olacaktır.

Bütün zorluklara karşın bu amacın sadık bir hizmetçisi olmak bilinciyle bağımsızlığa, demokrasiye ve sosyalizme gönül vermiş bütün insanlara MERHABA!

Göçer dert küpü

Köyleri boşaltıldıktan sonra şehir merkezlerine çadır ve baraka tipi evlere yerleşen köylülerin mağduriyetleri sürüyor. Hakkari'nin Çukurca ilçesine bağlı Ertoş beldesinden göçertildikten sonra Van'da çadır ve barakalara yerleşen Ertoşlular'ın aradan bir yıl geçmesine rağmen hiç bir sorunları çözülmedi. Ertoşlular

önümüzdeki kışa da çadırlarda girmekten korktuklarını söylüyorlar. Göçerlerden Ahmet Dayan, ne kendisinin ne de çocuklarının bir gün dahi doğru düzgün karınlarının doymadığını söyledi. Dayan, "Kadınlarımız, kızlarımız dilenmeye gidiyor. Gıdasızlıktan dolayı hepimiz hastayız" dedi. S. 3'te

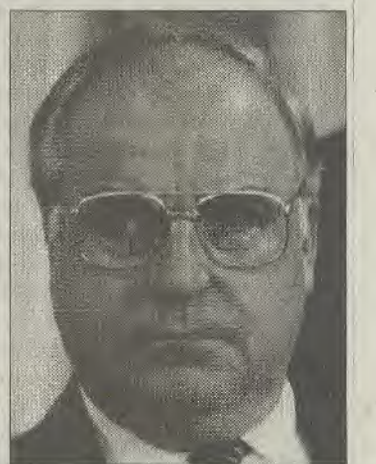
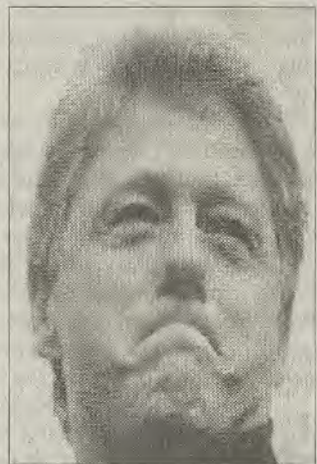
SON HABER

Küçükdikili'de çatışma

Adana'ya bağlı Küçükdikili beldesindeki bir eve düzenlenen baskının ardından çıkan çatışmada, bir emniyet amiri, iki gerilla ve iki çocuk yaşamını yitirdi. 8 Ağustos gecesi saat 04.30'da çıkan çatışmada yaralanan bir kadın da, Adana Balcalı Hastanesi'ne kaldırıldı. Çatışmada ölenlerden beşinin cenazesinin 9 Ağustos'ta kaldırılacağına açıklamasının ardından, gergin bir havanın hakim olduğu beldeye giriş çıkışların engellendiği belirtildi. (ADANA)

ABD ile Avrupa ambargo kavgasında

Emperyalist merkezlerde hegemonya kavgası kızıştı. ABD, Avrupa ve Japonya'nın ticari ilişkiler geliştirdiği İran ve Libya'nın yanı sıra bu ülkelerle ilişki kuran ülkeleri de hedef tahtasına yerleştirirken, Avrupa bu kez ABD dayatmasını kabul etmeyeceğini açıkladı. Almanya, ABD kararına karşı misilleme tehdidinde bulundu. S. 6'da

ABD Başkanı Bill Clinton'ın yasa tasarsına Helmut Kohl cephesinden büyük tepki geldi.

'Doğu Holding' için hisse senedi satışına girişen İTO'ya diğer patronlar itibar etmedi

Kağıttan 'Doğu'ya ilgi yok

İstanbul Ticaret Odası'nca geliştirilen "Doğu Holding" projesinin, hisse senetleri satarak bazı sermaye evrelerinin sık finans ihtiyacını karşılamaktan ibaret olduğu ortaya çıkarken, Holding için planlanan "500 iş adamına 5'er milyar liralık hisse senedi satışı" da gerçekleşmedi.

HABER MERKEZİ- "Doğu ve Güneydoğu'nun kalkınması için büyük fırsat" olarak lanse edilen ve başını İstanbul Ticaret Odası'nın (İTO) çektiği Türk patronlarının başlattığı "Doğu Holding" girişimi, her geçen gün biraz daha "fos" çıkıyor. Patronların hisse satışı yoluyla kaynak birikimini amaçladıkları sözkonusu girişim, bu anlamda bile başarılı olmadı.

İstanbul Ticaret Odası Başkanı Mehmet Yıldırım, "500 iş adamına 5'er milyarlık hisse senedi satma" planlarının gerçekleşmediğini itiraf etti. Holding'e son katılma tarihi olan 3 Ağustos Cuma gününe kadar sadece 126 patronun hisse senedi aldığı açıklandı. Patronlar açısından oldukça düşük fiyatları satılan hisse senetlerinin bile alıcı bulmaması girişimin ciddiyet derecesini yeniden tartışma gündemine getirirken, Kürt sermaye çevrelerinin, girişimi "bir tür banka kurtarma operasyonu" biçiminde yorumladıkları ve bu nedenle projeye

soğuk baktıkları açıklandı. Geçtiğimiz hafta Yeni Yüzyıl gacetinden Yakup Bilge'nin sorularını yanıtlayan İTO Başkanı Mehmet Yıldırım, "Doğulu" sanayicilerin "Doğu Holding banka kurtarmak için yapıyor" şeklinde bir eleştirileri olduğunu doğruladı, ancak bu değerlendirmenin doğru olmadığını savundu. Yıldırım, girişimi "ne banka kurtarmak, ne de rant sağlamak için yaptıklarını" iddia ederken, "bu bölgeden gelen insanlar artık bizi rahatsız eder duruma geldi. Bunun için soruna müdahale ettik" şeklinde konuştu.

Doğu Holding projesinin esasının hisse senetleri satışı yoluyla taze para sağlamak olduğunu "ilerde 30 şirket kuracak ve bunun hisse senetlerini de halka 3-5 milyon lira ile satacağız" sözleriyle açıklayan Yıldırım, patronlar için öngörülen satış planının gerçekleşmemesini ise tatil başladığı Yıldırım'ın umudu, yazlıklarından döncecek patronlarda...

Koç ve Sabancı para değil akıl veriyor

"Türk patronlarının hayret verici girişimi" gibi gösterilmeye çalışılan projeye sahip çıkan Türk sermaye çevresi de samimiyetinin aksine geniş bir kesimi içermiyor. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) girişime tümüyle karşı çıkarken, İstanbul Sanayiciler Odası (İSO) ise holding yerine vakıf ve vakıfa bağlı bir kalkınma bankası öneriyor. Medyada girişime aktif destek verdikleri yolunda izlenen Koç ve Sabancı grubunun ise Holding'e desteklerinin "lojistik destek"le sınırlı olduğu açıklandı. Yıldırım, "bölge"deki yatırımların araştırılmak ve sektörel projeler geliştirmek için İTO bünyesinde bir "çalışma grubu" kurduklarını söyleyerek "Sabancı ve Koç grupları da profesyonel yöneticilerini bu gruba göndererek proje geliştirmede bize yardım ediyorlar" dedi.

İTO Başkanı Mehmet Yıldırım, hisse senedi satışlarındaki başarısızlığı "patronların tatilde olmasına" bağladı.

Van Cezaevi'nde açlık grevi

VAN- Van Cezaevi'nde bulunan siyasi tutsaklar diğer cezaevlerde sürdürülen hak gasplarının protesto etmek amacıyla açlık grevine başladı. Van Cezaevi'nde bulunan 20 siyasi tutsak adına Mahmut Güran tarafından yapılan açıklamada Erzurum Cezaevi'ndeki 53 günlük açlık greviden sonra da sürgünlerin ve tecrit edilmenin devam etmesini; Maraş Cezaevi'nde de açlık grevleri sonrasında elde edilen hakların cezaevi idaresince geri alınmaya başlanmasını protesto etmek amacıyla 8 Ağustos gününden itibaren üç günlük açlık grevine başlandığı belirtildi. Açıklamada cezaevlerinde yeni ölümlerin olmaması ve elde edilmiş hakların geri alınmasını isteyen kamuoyunun duyarlı olması gerektiği vurgulandı.

Özel korucular köy bastı

HAKKARİ- PKK'li gibi giyinen özel korucular Hakkari'de köy baskınları yaptı. Aneak özel korucular, köy korucuları tarafından kuşatıldı.

Hakkari'nin Çukurece ilçesine bağlı köylerden geçtikten sonra

Yukarıda görülen korucular yetmezmiş gibi, şimdi de özel korucular ortaya çıktı.

Hakkari'ye yerleşen ve yaklaşık iki ay önce özel koruculuğu başlanan 15 kadar özel korucu, 7 Ağustos akşamı il merkezinin 3 kilometre uzaklığında bulunan Baye köyüne PKK'li gibi giyinen baskın düzenledi. Köye giderek koruculara tehdit eden özel korucular, kendilerine silah ve yiyecek verilmesini istedikler. Aneak köye gidenlerin özel korucular olduğunu kısa sürede anlaşılması üzerine, korucular tarafından kuşatılıp etkisiz hale getirildiler.

Özel korucular daha sonra Hakkari Tuğayı'na teslim edilirken, Tuğay Komutanı'nın özel koruculara kızarak "bu köyde ne işiniz var?" dediği öğrenildi. Korucubası Ali Deniz, Zeki Ateş ve Zeki Karataş öncülüğündeki özel korucular 31 Mayıs günü de Baye köyüne giderek PKK'li olduklarını söyleyerek yiyecek istemiş, iki çobanın yanla-

rdaki ekmekten bir kısmını vermeleri üzerine köyden yaklaşık 50 kişi gözetim altına alınırken bir köylüye de askerler tarafından gübre yedirilmiştir. Aynı olayla ilgili olarak 4 köylü ise halen Hakkari Cezaevi'nde tutuldukları belirtiliyor. Özel korucuların Baye köyünde yaptıkları bu provakasyon sonucunda 34 kişi de zorla koruculaştırılmış.

IHD Hakkari Şube Başkanı Abdülkerim Pemirer, özel korucuların uygulamasının sakıncalarına işaret ederek şunları söyledi: "Özel korucularla devletin halledeceği hiç bir şey yoktur. Bunların ne yaptığı da belli değil. Görevleri terör estirmek. Devletin askeri var, polisi var, özel timi var, korucusu var. Bunlara ne gerek vardı, anlam vermek mümkün değil. İkinci kezdir Baye köyünde provakasyon yaratmaya çalışıyorlar."

Kürt göçerleri dert küpü

'Dönüş' demogojilerinin toz dumanı içinde sorunları 'unutulan' ve yetersiz beslenme ile salgın hastalıkların pençesine düşmüş olan göçerler, önümüzdeki kışı da çadır ve barakalarda geçirmekten korkuyorlar

Köyleri boşaltıldıktan sonra şehir merkezlerine çadır ve baraka tipi evlere yerleşen köylülerin mağduriyetleri sürüyor. Köylülerin en başta gelen sorunlarından biri plan barınma sorununun çözümü için devlet şimdiye kadar herhangi bir adım atmazken, sağlık, eğitim, iş ve gıda sorunu gibi sorunlar da çözülmemiş olarak ortada duruyor.

Mehmet ÇİFTÇİ

Hakkari'nin Çukurece ilçesine bağlı Ertoş (Uzundere) beldesinden göçertildikten sonra Van'da çadır ve barakalara yerleşen Ertoşluların aradan bir yıl geçmesine rağmen hiç bir sorunları çözülmedi. Ertoşlular önümüzdeki kışa da çadırlarda girmekten korktuklarını söylüyorlar.

Geçtiğimiz yıl Eylül ayında Çukureca'ya bağlı Ertoş beldesinden göçertildikten sonra Van'da Edremit yakınlarındaki Karayolları Kampı, Van Kalesi yanındaki Kültür Parkı ile veterinerliğe ait ahırlara yerleşen Ertoşlular'ın en önemli sorunu olan barınma sorunu halen çözülmemiş. Çadır ve barakalarda yaklaşık 3 bin kişi bulunuyor. Barınma sorunu çözülmeyen Ertoşlular geçim sorunlarını ise dile-nerek gidermeye çalışıyor. İşsizlik ve geçim sıkıntısı binlerce Ertoşlu'yu zorlu dilenci haline getirdi. Edremit yakınlarındaki Karayolları

Kampı'nda çocuğuyla birlikte yaklaşık bir yıldır çadırdaki yaşadığını belirten Ahmet Dayan (48) isimli Ertoşlu bu süre içinde ne kendisinin ne de çocuklarının bir gün daha doğru düzgün karnlarının doymadığını söyledi. Dayan şöyle konuştu: "Buraya ilk geldiğimizde seçimlere de denk geldiği için herkes birşeyler yapmaya çalıştı. Özellikle o sırada vali olan ve milletvekili olmaya çalışan Mahmut Yılbaş bize çok yardımcı oldu."

Fakat milletvekili seçildikten sonra o da artık bize sırt çevirdi. Şimdi sadece Belediye'den, günde iki kez birer ekme alıyoruz. Herkes işsiz burada. Kadınlarımız, kızlarımız dilemme-ye gider, erkekler de boş oturur. Gıdasızlıktan dolayı hepimiz hastayız. Şimdiye kadar 8 çocuk yeterince beslenemediği ve soğuklar altında kaldığı için öldü. Bize ne ilaç yardımı yapıyor, ne de hastane masraflarımız karşılanıyor."

Ertoş'un ilçe yapılacak bir sırada

Savaşın en dolaysız yansımalarından biri olan Kürt göçü, kanayan yara olma özelliğini sürdürüyor. Göçerler, her geçen gün bir hastalığa kurban ediliyor.

boşaltıldığını belirten Kerem Dayan ise devletin kendi eliyle ve zorla bir sorun yaratmış olduğunu söyledi. Dayan şöyle konuştu: "Ertoş'un 6 bin nüfusu vardı. 6 bin kişi içinde 700 kişi korucuydu. Devlet herkesin korucu olmasını isti-

yordu. PKK ise korucu olanların silah bırakmasını istiyordu. Bu inatlaşma-dan da biz zarar gördük. Herkes koruculuğu kabul etmeyecekti belki de boşaltıldı. Boşaltıldı da ne oldu. Sanki orada güvenlik mi sağlandı. Her gün

onlarca asker ve korucu Ertoş'da ölüyor. Biz de toprağımızdan, aşımızdan, işimizden, edildiklerimiz için buralarda sürünüyoruz, hastalanıyoruz, aç açığa kalıyoruz."

(VAN)

Vietnam ulusal Kurtuluş hareketi ile ilgili kitaplarda; uçak ve helikopter sesini duymaz hayvanların hemen sığınak aradıklarını ilk okuduğumda olayın vehametini kavrayamamış ve hatta siyasi propogandaya yormuştum belki de. Ama çok geçmeden, bizlerden önce tavukların sığınak aradığına mbizat kendim şahit olacaktım. Bu kadarla da bitmiyordu insan türünün barbar icraatlarının garip "gösterileri".

81 yazında, ceviz ağaçları ve doyulması mümkün olmayan suyu ile ünlü yaşın Tu-jala'da bulunuyorduk. Bizim üstleriş aşağı kesimlerinde bir kaç sivil köylü evi vardı. Bir gün yine uçaklar geldi-

Purê Keskê; Bu Kez de Torunlarını Etekleri Altına Sakladı mı?

Hatice YAŞAR

ğünde onların arasında, o zaman 5-6 yaşlarında olan Ewdila (İran ve Irak uçakları hatta kimyevi silahlar gülerek direnen Ewdila 2 yıl önce Türk uçaklarına hedef oldu) önderliğindeki çocuklarla eğleşiyordum. Ben üstteki arkadaşlarımla ne olduğu telaşında dağırtılmamaya çalışırken bir an geriye döndüğümde çocukların anasının dimdik ayakta ve iyice karmış olan eteklerini birşeyleri saklıymış gibi çektiğini gördüm. Uçak sesiyile bir canlının sığınak araması karşısında bir an donup kaldım. "Sengere (sığınak) koş" dediğimde hafiften eteğinin ucunu araladı. Bütün çocukları eteğinin altına saklamıştı...

Oysa, her pêsmerge-gerilla tecrübeyle uçaklara karşı korunma yollarını öğrenir. Uçak manevra yapma ihtiyacı duymayıp ilk geçişinde bombalansa kurtuluş yoktur. Bu nedenle de her pêsmerge grubu, uçakları manevra yapmak zorunda bırakacak biçimde mevzilenir. Bu manevra esasında da herkes sığınağa çekilir ve sığınaklara kimyasal silah dışında hiçbir bomba şimdilik fazla birşey yapamıyor.

Her pêsmerge birliğinin bu gerçeği bildiğini ve tedbir aldığı çok iyi bilen işgalci güçler niye milyarlarca kıyıp uçak kaldırırlar? Kontr-gerilla deyimiyle söylemek gerekirse, sadece "bataklık" kurutmak için. Yani o uçaklar bizim için gelmiyor, sivil halkı; Purê Keskêleri terörize etmek ve sevgili Ewdila'yı gülü haline geldiği pêsmerge meclisinden uzak tutmak için geliyorlar-dı.

Son 4 yıldır Şenê, Zelê ve Tujala'yı artık Saddam bombalayamıyor ama sümürgeci ortakları Fars ve Türk devletleri görevi teslim aldılar. Kürtlerin uçak sesini unutmaya ihtimalini bir türlü içlerine sindiremiyorlar. Hele çifte ekonomik ambargo ile açlığa ve giderek Saddam'a mahkum etmeye uğraştıkları bu halkın, kendi topraklarını verimliliğine sırt bağlaması ve yüzbinlerce mayına rağmen hergün yeni bir köy inşa etmeleri uyuklarını kaçırıyor.

Ölüm uykusuna yatırdıkları Türk ve Fars halklarını da hep aynı ninni ile uyutmaya devam ediyorlar. Biri PKK'lı diğeri ise Komela ve KDP'yi Zelê'de arıyor-muş. Oyun yorgunu çocukları bile derin uykudan sıçrayarak uyandırmaya muktedir bu absürd ninni, bu iki halka malesef hala "Koçgiri, Mahabad nire Zelê nire" dedirtiyor.

B.M'nin gerçek yüzünün adı olan Birleşmiş Devletlerin ise ikizlülülüğü hala devam ediyor. 4 yıldır güya kendi himayelerinde olan bu toprak parçamız 2 devletin aralıksız bombalamalarına, roket atışlarına ve askeri gövde gösterilerine sahne teşkil ediyor ve kimse sesini bile çıkarmıyor.

Ama; tüm terörist devlet tecrübelerine bakıldığında açığa görüldü ki; terör bir dereceye kadar maruz bırakılan terörize eder, dozu hafiften kaçırıldığında ise maruz bırakılan tarafı sindirememesi bir yana kamçılıyıcı bir işlev görür. Her canlının "ölümden öteye köy var mı" diyeceği bir an var. Kürtler bunu en azından 4 yıl öncesinden haykırmaya başladılar. Ve şimdi artık; Zelê'yi; İstanbul, Tahran, Şam ve Bağdat'a taşımaya başladılar. Bakalım işgalcilerimizin o çok güvendikleri Mig ve Fontomları bu şehirlerde de işlerine yarayacak mı?

BM ve ABD Kürtlere devlet kurdukmak istiyor diyen siyasi sahtekarlara gelince; uzaktaki aramamıza gerek yok. Kürt halkı kendisi, o sizin çok korktuğunuz ŞEY'i kurmak üzere ve eşhedübillah sizin de bunda büyük bir payınız var. Boşuna dememişler; "Kötü komşu insanı ev sahibi yapar" diye...

HADEP heyeti incelemelerini tamamladı

Van ve Hakkari'de partinin ve halkın genel sorunlarıyla ilgili olarak bir süredir incelemelerde bulunan HADEP heyeti 8 Ağustos günü Ankara'ya geri döndü. Heyetin Ankara'da incelemelerle ilgili olarak basın açıklaması yapması bekleniyor.

HADEP Genel Sekreter Yardımcısı İshak Tepe, PM üyesi Melike Alp, Ağrı Seçilmiş Halk Temsilcisi İhsan Çelik ile Hakkari Seçilmiş Halk Temsilcisi Nihal Buldan'dan oluşan HADEP heyeti Hakkari ve ilçelerinde partinin durumu ve halkın sorunlarıyla ilgili incelemelerde bulunduğundan sonra 7 Ağustos akşamı Van'a geçti. Heyet Van ve ilçelerinin sorunlarıyla ilgili olarak Van İl Başkanı Abdulgafur Çemberlitaş'tan bilgi aldıktan sonra Ankara'ya hareket etti. HADEP heyetinin yaptığı bu incelemelere ilişkin olarak Ankara'da bir basın açıklaması yapacağı belirtildi.

(VAN)

Cuma ve Cumartesi Annelerinin üzerinden politika yapmak isteyenlerin çabalarını anneler tersyüz etti

Anneler oyuna gelmiyor

Cumartesi ve Cuma Annelerini karşı karşıya getirmek isteyenler hedeflerine ulaşabilir mi? Çocuklarının mezarını hergün ziyaret eden asker ve polis annelerini, Cuma günü yakalayarak propaganda yapmak isteyen DYP'li kadınların da, Cumartesi Annelerinin 'terörist' anneleri olduğu ve buna rağmen kamuoyunda itibar gördüğü kirli kışkırtmasını yapan medya tekellerinin de girişimleri sonuçsuz kalıyor. Cuma anneleri, Edirnekapı Şehitliği'nde DYP'li kadınların sahte ilgisini protesto ederken, Cumartesi Anneleri de "Çektığımız acı aynı" mesajı verdi. Cumartesi eyleminin müdâvimleriyle görüştük. Hasan Ocak'ın annesi Emine Ocak, "Hepsi bizim cigerdir. İşte bu kirli hükümet, hepsi aldı götürdü, öldürüyor. Hepsi benim çocuğumdur. Onlar da annedir, bizim gibi acı görüyor" diye konuşurken, Filiz Koçali de Cuma ve Cumartesi Annelerinin acılarından birbirlerini değil, devletin sorumlu olduğunu söyledi.

25 Mayıs 1995'ten beri, gözaltında kaybedilmelerinin son bulması talebiyle, Galatasaray'da her hafta Cumartesi günü oturma eylemi yapanlara "Cumartesi Anneleri" denildi. Eylemi gerçekleştirenler, kayıp annelerinin yanı sıra, anne olan olmayan kadın ve erkekler de eyleme katıldığını için, kendilerine verilen bu isim doğru olup olmadığını tartışırken, Cuma Anneleriyle karşı karşıya getirilmek isteniyorlar.

Galatasaray'da önce eylem sonra isim

Bu hafta 64. 'sü yapılacak olan eylemin "işim babası", Cumhuriyet gazetesi yazarlarından Hikmet Çetinkaya. Bu isim Çetinkaya, eylem başladıktan haftalar sonra Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan bir köşe yazısında verdi. Oturma eylemi, Hasan Ocak'ın gözaltında kaybedilmesinin ardından İHD Kayıplara Karşı Komisyon ve feminist kadınların örgütleyiciliği ve kayıp yakınları ile bu insan hakları ihlalinin durmasını isteyen muhalif, demokrat, devrimci ve sosyalistlerin desteğiyle sürüyor.

Ocak, gözaltında kaybedilen ne ilk ne de son insan olmamasına rağmen, Ocak ailesi, gözaltına alınma, toplama ve tutuklanmayı göze aldıkları eylemlerini kayıp yakınları açısından bir ilki yaşattılar. Ve Galatasaray'da hala süren eylem Hasan Ocak'ın kaybedilmesinden sonra başladı.

Anneler kışkırtmaya gelmiyor

Öldürülen polis ve asker annelerine Cuma Anneleri ismi, bir eylemlilikleri

Cumartesi Anneleri, geçen haftaki eylemlerinde Cuma Anneleri'ne "aynı acıları duyuyoruz" mesajını verdi.

ve yükselttikleri talepleri olmadığı halde verilerle, Cumartesi Anneleri'nin karşısına konmak isteniyor. Önce Vatan gazetesinin ardından medya tekellerinin katıldığı bu girişime tepki, geçtiğimiz cuma günü Edirnekapı Şehitliği'nde bizzat asker ve polis annelerinden geldi. Onların biraraya gelişlerini fırsat bilerek mezarlığa gelen DYP'li kadınların propaganda yapma

çabası anneler tarafından protesto edildi. Cumartesi anneleri ise, geçtiğimiz hafta yaptıkları eylemlerinde, Cuma annelerine "aynı acıları duyuyoruz" mesajı verdi.

Gözaltında kaybedildikten sonra cesedi Kimsesizler Mezarlığı'nda bulunan Hasan Ocak'ın annesi Emine Ocak ile evinde görüştük. Oğlu'nun resmini odanın başköşesine koyan Emine Ocak, çok iyi konuşmadığı Türkçeyle duygularını öyle güzel anlattı ki, biz dokunmak istemedik.

Anne Ocak: Onlar da annedir

Ocak, Cuma Anneleri'nin yanında olduğunu belirterek, bedayanın karşı karşıya getirme girişimleri sırasında Cumartesi Anneleri'nin terörist olarak nitelendirilmesine çok kızdığını şöyle anlattı:

"Ben oturmaya gidiyor. Hepsi anne, katlıyor. Hepsi bizim cigerdir. İşte bu kirli hükümet, hepsi aldı götürdü, öldürüyor. Hepsi benim çocuğumdur. Hepsi bizizdir yani. Annesi, babası ağlıyor, bacısı ağlıyor. Gelin, nişanlısı ağlıyor. Ben ona da katılıyorum. Onlar da annedir, bizim gibi acı görüyor.

Ben terörist değilim. Niye çocuğu çocuğu kaybedisin? Suçu ne? Birbuçuk seneden beri oturuyorum, biz terörist merörist değiliz!"

Koçali: Anneleri kışkırtmak tehlikeli

Yine Galatasaray'ın müdâvimlerin-

den Pazartesi dergisi sorumlu yazı işleri müdürü ve ÖDP merkez yürütme kurulu üyesi Filiz Koçali, Cuma ve Cumartesi Annelerinin karşı karşıya getirilmesinin tehlikeli bir politika olduğunu belirtti. Cumartesi Annelerinin haftalar süren eylemleri sonucunda, Türkiye'de gözaltında kayıpların yaşandığını farketirebildiklerini vurgulayan Koçali, Cuma Annelerinin de Cumartesi Annelerinin de acılarından devletin sorumlu olduğunu söyledi. Koçali, "Biz, 'insanlar gözaltında kaybedilmesin' diyoruz, onlar da 'bu savaş bitsin' talebini yükseltmeli" dedi.

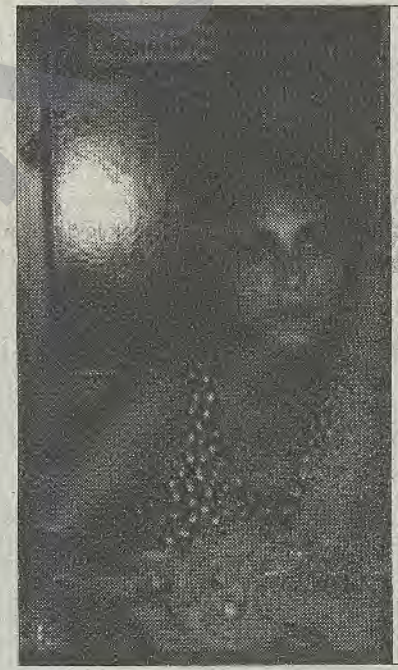
Koçali, savaşın acısını çeken kadın ve erkek çok sayıda insan olduğunu vurgulayarak, asker mezarlıklarına artık 1978 doğumlu gençcik insanların getirildiğini belirtti. Gözaltında kayıplara, savaşta asker ve gerillaların ölmesine karşı olanların sadece anneler olmadığını, söyleyen Koçali, her iki durumda da anneler üzerinden politika yapılmak istendiğini savundu. Koçali, Cuma ve Cumartesi Annelerini karşı karşıya getirme girişimlerinin çok tehlikeli olduğunu vurgulayarak, asker ve polis annelerinin de acı çektiğini belirtti. Cuma Anneleri olarak nitelendirilen bu annelerin acılarının her zaman anıldığını dikkat çeken Koçali, Cumhurbaşkanından sokaktaki vatandaşlara kadar herkesin öldürülen asker ve polis annelerine başsağlığı dilediğini ifade etti. Koçali, kayıp yakınlarının ise seslerini çıkarma cesareti buldukları

Galatasaray eylemi sayesinde Türkiye'ye de gözaltında kayıpların yaşandığını farkettilerini kaydetti. Acıların karşı karşıya getirilemeyeceğini yinedeleyen Koçali, ister devlet tarafından gözaltında kaybedilsin isterse savaşta kaybedilsin annelerin yaşadığı ortak duygunun çaresizlik olduğunu söyledi. Koçali, "Bizim derdimiz değil, ikimizin derdinden de devlet sorumlu. Biz, 'insanlar gözaltında kaybedilmesin' diyoruz, onlar da 'bu savaş bitsin' talebini yükseltmeli" şeklinde konuştu.

Koçali: Cumartesi insanlarıdır

Koçali, Galatasaray'da kayıplar için periyodik olarak yapılan eylemden Cumartesi Anneleri değil, Cumartesi İnsanları olarak sözlemeyi tercih ettiklerini de ifade etti. Her Cumartesi eyleme, sadece gözaltında kaybedilenlerin annelerinin değil, anne olan olmayan kadınlar ile erkeklerin de katıldığını vurgulayan Koçali, ancak, eyleme kayıp annelerinin katılmasının çok önemli olduğunu söyledi. Galatasaray'ın, kayıp anneleri açısından bir politik okul olduğunu belirten Koçali, bu eylemde insan hakları ile feminizm mücadelesinin deneylerini kaynaştığına dikkat çekti. Koçali, Ertuğrul Kürkçü'nün Demokrasi gazetesinde yayımlanan "Cumartesi ... Kayıplar" başlıklı yazısında Cumartesi Anneleri isimlendirmesine karşı çıkan eyleme katılanların içinde kadınların çoğunlukta olmadığını savunmasını eleştirdi. Koçali, "Her hafta Galatasaray'da buluşmaları içinde kadınların oranı daha yüksekti" dedi.

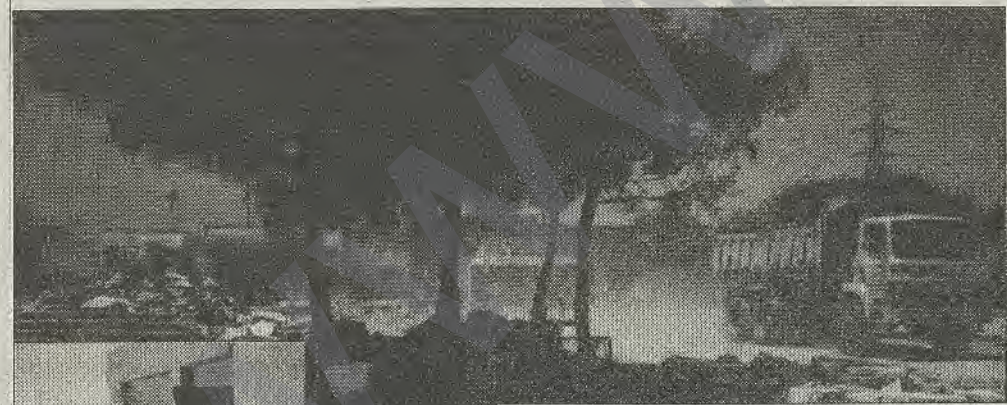
(HABER MERKEZİ)

Filiz Koçali

Savunma Bakanlığı ve Küçükmece Belediyesi'nin danışıklı dönüşünde Bulgar göçmenler evlerinden oldu

Soydaş dediler, evlerini yıktılar

Özal döneminde göçleri teşvik edilen Bulgar göçmenler bu günlerde Küçükmece Belediyesi ekiplerince yıkılan evlerinin yığıntıları arasında herşeye rağmen yaşamlarını sürdürmeye çalışıyorlar.

Turgut Özal'ın başbakanlığı döneminde, "Bulgaristan'da insanlık dışı uygulamalara maruz kaldıkları ve büyük Türkiye Cumhuriyeti devletinin onlara kol kanat gereceği" sloganıyla göç etmeleri teşvik edilen göçmenler, Milli Savunma Bakanlığı'nın emriyle artık açıkta. Küçükmecece Fatih Mahallesi İçkumsal Askeri Kampı'nda, 1989'da yapılan Küçükmece Misafirhanesi Soydaşhanesi'ndeki evler, 29 Temmuz'da 1996'da Küçükmece Belediyesi ekipleri tarafından, göçmenlerin yıkımı engellemek amacıyla boşaltılmadıkları eşyalarıyla birlikte yerlebir edildi.

Srallarını beklerken, açıkta kaldılar

İki yıldır elektrik ve suyu da kesildiği için zor şartlarda yaşayan göçmenlerin, maruz kaldığı haksızlık evlerinin başına yıkılmasından ibaret değil. Göçmenlerden bir de, ev sahibi yapılacakları iddiasıyla alınan paralar, yedi yıl

sonra faizsiz olarak geri verilmek isteniyor. 1989-1991 yılları arasında, Emlak Bankası 433 numaralı şubesindeki 4147-2 No'lu Göçmen Konutları İnşaat Hesabı'na bunun için para yatan göçmenlere, İstanbul Valiliği'nce sıra numaraları veriliyor. Göçmenlerden sırası gelenler Pendik Kurtköy'deki göçmen konutlarına yerleştirilirken, sıranın onlara gelmesini Küçükmece Misafirhanesi Soydaşhanesi'nde bekleyen göçmen ailelerin evleri başlarına yıkıldı.

Belediye Başkanı inkar etti

Küçükmecece Belediye Başkanı Nurettin Şen önce, Küçükmecece Misafirhanesi'nin yıkım emrinin Milli Savunma Bakanlığı'ndan İstanbul Valiliği'ne ve Küçükmecece Kaymakamlığı'na, oradan da kendilerine tebliğ edildiği savunmasının arkasına sığındı. Bu sözlerle topu Bakanlığa atan Şen, bir taraftan da Misafirhanesi'nin yıkımını meşrulaştırmak çabasına girdi. Şen, Küçükmecece Misafirhanesi'nde "gayrimişru işlerin çevrildiğini" öne sürdü. Bir süre sonra ağzındaki baklayı çıkararak Şen, misafirhanenin bulunduğu askeri kamp alanını, "Küçükmececece daha iyi hizmet vermek için" Savunma Bakanlığı'ndan satın alacaklarını söyledi.

Misafirhanede gerçekten mağdur olan göçmen olmadığını iddia eden Şen, sürdürdükları araştırmanın sonunda mağdur durumdakilere yardım yapacaklarını "vaad etti".

IHD, takipçisi olacak

IHD İstanbul Şubesi Azınlık Komisyonu üyeleri ve şube yöneticileri mağdur durumdaki göçmenlerle ve belediye başkanı Nurettin Şen ile görüştü. Şen'in, misafirhanede gerçekten mağdur olan göçmenlere yardım edeceğini bildirdiğini belirten komisyon üye ve şube yöneticileri, konunun takipçisi olacaklarını kaydettiler. (İSTANBUL)

Hem evi, hem dükkanı yıkıldı

53 yaşındaki Necdet Şengül de, 8 yaşındaki oğlu ile birlikte yıkılan evinin yanbaşındaki ağacın gölgesinde yaşamını sürdürüyor. Bulgaristan'dan daha iyi bir yaşam umuduyla gelen Şengül, geçirdiği ameliyatlardan sonra çalışmadığını belirtirken, yıkılan evler arasında bakbal dükkanının da olduğunu vurguladı. Konularının getirdiği yemeklerle karını doyuran Şengül, ağacın altına bir yatak ve bir masadan oluşan odasını göstererek "İşte burada oğlumla kalıyorum. Çoğu zaman kuru ekmeğe yiyeceğim" dedi. Yıkım ekiplerinin henüz yıkmadığı iki odalı bir evde kalan Sevinç Yılmaz ise, Küçükmecece Belediyesi'ne ait dükkanın hala arazi içinde durduğuna dikkat çekti. Göçmen Konutları İnşaat Hesabı'na para yatırıldığı halde ev sahibi olamadığını belirten Yılmaz, "Biz iki kez haksızlığa uğradık. Ev sahibi olmak için sıranızı beklerken, bu evdeki evlerimiz yıkıldı. Henüz de paramızı karıştırmıyoruz. Ben hakkımdan fazlasını istemiyorum" dedi.

Sevinç Yılmaz gibi göçmen konutları hesabına para yatırıldığı halde evsahibi olamayanların isimleri şunları Hüseyin Arıkan, Babri Çarın, Cafer Kırcaoğlu, Feyyaz Özalp, Ezatine Yılmaz, Emine Hafızoğlu, Nevriye Karabulut, Ali Osman, Gamine Çarın, Mehmet Çavaşoğlu, Emine Akaydın, Hüseyin Çoşkun, Besimay Yılmaz, Murat Yıldız, Ramazan Öznar ve Rasim İyik. Bir de Hatice Dalbah, Vasiye Panuk, Fatma Çurakoğlu, Hüseyin Bahiyoğlu ve Necdet Şengül gibi hesabına para yatırmayan, ama mağdur durumda olduklarını belirten aileler var.

Paris'te de 'Faili meçhul'

KDP Fransa temsilcisi öldürüldü

PARIS- Fransa, bir Kürt yöneticisinin daha meçhul ölümüne sahne oldu. 05.08.1996 tarihinde Fransa'da bir radyo istasyonu öğlen sonrası haberlerinde Irak-Kürtistan Demokrat Partisi (I-KDP) Fransa temsilcisi Cafer Hasan Guly'nin Paris'teki evinde ölü olarak bulunduğu anonsunu verdi.

Gazetemiz Paris muhabirinin yetkili kişilere olayın siyasi boyutunun olup olmadığı yolundaki sorularına net yanıtlar verilmemiş. Yetkililer "cinayet hangi amaçla yapıldığını henüz bilmediklerini" ifade ettiler.

Paris cinayet masası dedektifleri tarafından sürdürülen ilk araştırma sonuçlarına dayanarak, 42 yaşındaki Cafer

Bir şeyi istemek için bilmek yeterli olsaydı, sorunlar kolay çözüldü. İstenilenin gerçekleşmesi için gerekenlerin yapılması zorunludur. Tarih Kürdistan halkının savaşmadığı için değil, fakat ulusal birliğini oluşturamadığı için defalarca kaybettiğini yazmaktadır. Okumamış yaşamamış, bilmiyor değiliz, Yetmiyor dedik.

Usanma Yok; Yine Birlik

İlhami SERTKAYA

Bölünüp-parçalanmışlığı bol olan Kürt toplumundaki dezavantajları avantajlara çevirmenin ağırlıklı adı birlik sorunudur. Bu konuda çok şeyler söylendi, istek düzeyinde kalmadı, gerçekleşemedi. Bu olumsuz sonuçların bir çok nedenleriyle birlikte iki esas nedeni var kanımca.

1- Kürt organizasyonlarının 'egoizm' psikolojisiyle kendi grupçu uygulamalarını yenememeleri, 2- Birincisine direkt bağlı olarak, grup çıkarlarını ulusal çıkarı feda etme fedakârlık ve tahammülünü gösterememeleri.

Şunu da biliyoruz: Sömürge bir ülkede ulusal kurtuluşu tek bir parti gerçekleştiremez. Ve sömürge ülke (ler) de, ulusun ezici çoğunluğunun bir bayrak altında toplanmasının adıdır kurtuluş. Bunun da bir çok nedenleri vardır. Bu yazının kapsamını aşığı için sadece iki önemli nedene değinelim:

1- Oldukça farklı sınıf ve sosyal tabakaların varlıkları, 2- Bu farklı güçlerin ulusal ve toplumsal mücadele karşısında doğal olarak anlayış ve görüş farklılıkları.

Bütün bu farklılıklara rağmen ulusal adres, ulusal politika tüm güçlerin de çıkarlarını kapsadığı için ulusal birliğini gerçekleştirmesi zorunlu ve sürekli gündeminde korumaktadır.

Bu gerçekleri tekrarlamak sadece bir iyi niyet temennisidir. Bütün acı gerçeklere, geçmiş ve gelişmelere rağmen otuz milyon bir halkın daha kendi ulusal temsilini oluşturamamış olması, büyük bir talihsizliktir. Kimse Kürtlerin tek bir parti etrafında birleşmelerini de doğal olarak bekleyemez. Fakat geleceğe yönelik aynı proje ve hedeflere sahip ve yendilerine aynı siyasi sıfatı layık gören güçlerin ilk elden bir araya gelip birlik oluşturmalarında bahsediyoruz. Bunu başarmayanlar ulusal birliği daha da başaramazlar.

Fakat bu kez bu konuda alışılmışı durumu umutsuzluk değil, umut yaşandı. Tarihimize kuzeyli sosyalistlerin kapsamlı bir siyasi birlik oluşturduklarına şahit olduk. Hem de ilk kez. Önemlidir. Birincisi: Kürdistan sosyalistlerinin gereken tahammüle ve olgunluğa eriştiğini görmekteyiz. İkincisi: İyi gelişmeler görmeye (bu konuda) çoktan susmuş tarihimizin kayıtlarına "olmaz denileni gerçekleştirebiliriz" Kürdistanlı sosyalistler geçirdiler.

Bu fedakârlığın, bu alanda umutsuzluğu umuda çevirmenin adı: P.Y.S.K. P.Y.S.K. dir. Halkımızın hayrını, mücadelemizin başarısını en azından isteyenlerin, bu olguyu küçümsememeleri gerekir. Dahası desteklemeleri gerekir.

Ufku geniş, ve demokratik bir yapı olması açısından da önemlidir P.Y.S.K. P.Y.S.K. nin kutlanması gerektiğini belirtirken, tarihimizin "Ulusal birliğimizin" oluşmadığına da şahit olduğuna görmekteyiz.

"Zaferin yarısı" olduğuna inandığımız o birliğin gerçekleşmesi de hepimize bağlıdır. Kime "Buyurun" diyelim.

“Enver Paşa'nın mezarının nakli İttihat ve Terakki'nin naklidir”

Kemalizm kökenini akladı

Enver Paşa'nın cenazesi, Tacikistan'da gerçekleştirildi. 4 Ağustos 1996 günü İstanbul'daki Hüriyet-i Ebediye tepesinde yaptırılan anıt mezarına konuldu. Söz konusu nakil, muhalif ve sol çevrelerde “Kemalizm, resmi tarihte aramızda mesafe varmış gibi gösterdiği İttihat ve Terakki geleneğiyle daha açık olarak barıştı” biçiminde yorumlandı.

Söz konusu çevreler, Birinci Dünya Savaşı'ndaki yenilginin somut sorumlusu olarak Türkiye'den kaçtıktan sonra, yeni kurulmakta olan SSCB'ye karşı “Türki” halkları kışkırtma faaliyetlerinin en büyüğü olan “Basmacılar ayaklanması”na komuta ederken Tacikistan'da Kızıl Ordu birliklerince vurulan Enver Paşa'nın mezarının taşınmasını “bir mesaj” olarak değerlendiriyorlar. Buna göre, Kemalizm, artık İttihat ve Terakki'nin bir devamı olduğunu saklamaktan vazgeçiyor.

Mezar naklinin Cumhurbaşkanlığı düzeyinde bir kutlama ve resmi olarak gerçekleştirilmesi, Türk devletinin “kökenine sahiplenmesi” önünde eski çekinmelerinin bulunmadığını gösteriyor. Söz konusu çevreler, mezar naklinin ve İttihat idaresinin SSCB'nin yıkılması sonrası gerçekleştirildiğine dikkat çekerek, “Turan” fikrinin taşıyıcı olmakla ünlenen Enver Paşa'nın mezarı bahane-

siyle Rusya'ya “Türki” halklar üzerindeki bir hegemonya iddiası da iletildiğini belirtiyorlar.

“Askeri kurduran Enveri paşa...” şeklindeki halk türkülerine de geçmiş biçimiyle; sınır ötesi hegemonya çabaları ve Bolşeviklere karşı “Türki” halkları kışkırtarak egemenlik alanı yaratma sevdası ile tanınmış, Birinci Dünya Savaşı öncesi yakın dönem Osmanlı tarihinin en güçlü isimlerinden Enver Paşa'nın “İttihat”ın idaresi, İttihat-Terakki ve Kemalizm devamlılığının özündeki Türk irçiliğine yeni kan verme çabaları olarak da değerlendiriliyor.

Yorum ve değerlendirmelerin ortak noktası, bu naklin SSCB düşüncesine dışardan bir meydan okuyuş olduğu ve kemalizmin bu konuda utangaçlığını atarak, kökeni olan İttihat ve Terakki'yi artık açıkça sahiplendiği.

Enver Paşa “memleketi Cihan Savası'na sokarak mahveden... Sovyetler'de ‘Turan’ yaratma çabıyla komşumuzla ilişkimizi bozan” biri değil artıktı. Çünkü TC, O'nun ‘kahraman’ sayılmasına karar verdi ve ortanın uygun olduğundan hareketle her gönlünde olan bu ilanı yaptı...

‘Anayurt Türklüğü’ macerası

Mezarının nakli esnasında MHP'ilerin teklifleri getirildi, “ye-

hiller ölmez, yaşasın Turan ilkökümü” gibi sloganlarla Demirel'in arında gövde gösterisi yaptıkları Enver Paşa, 1881 yılında İstanbul'da doğdu. İttihat ve Terakki'nin üç güçlü önderlerinden biri olan Enver Paşa'nın yulduzu çok genç yaşta parladı. Daha 32 yaşındayken (1903) kurmay yüzbaşydı. Askerliğinin çoğu Balkanlar'da geçti. Osmanlı'ya karşı bağımsızlık savaşı yürüten Bulgar ve Makedonlar'a karşı hareketler düzenleme, başlıca işiydi. Bu “karşı gerilim” çatışmalarında dağı sevdi. 1908'de II. Abdülhamit'i Kanuni Esasiye'yi ilana zorlamak için (bu, İttihat ve Terakki'nin iktidarı talep etmesi anlamına geliyordu) “dağa çıkışını” açıkladı. Meşrutiyet'in ilanı ile İstanbul'a döndü ve yıldızı iyice parladı: saray damadı ve ordunun komutanı Enver paşa, kendisini artık İttihat'ın padişahı gibi görüyordu. İyi ilişkiler içerisine girdiği Almanya'ya, ona övgü olarak, gönderdiği silah sandıklarının üzerine bazen “Ötoman” ya da “Türkel” yerine “Enverland” yazıyordu!

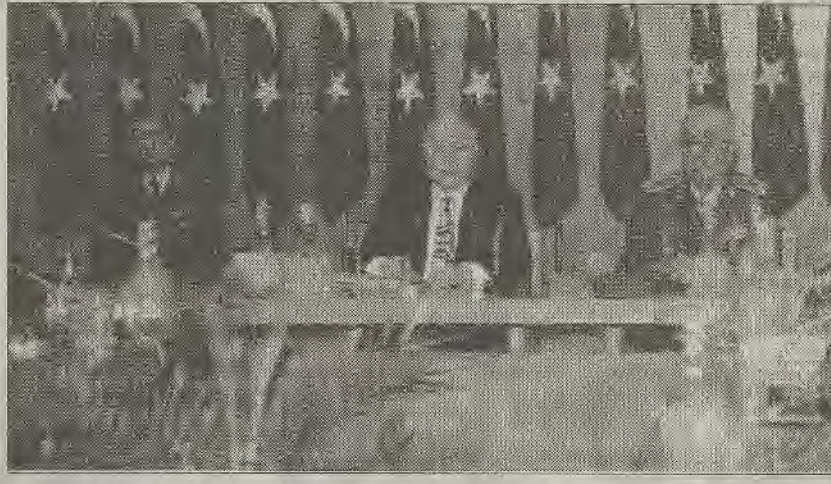
Paşa, I. Dünya Savaşı'nda Sarıkamış'ta 90 bin askerin donarak ölmesinden sorumlu bulundu. Düşü, Çarlık (sonra SSCB) topraklarının büyük bir bölümünü Osmanlı sınırlarına katmak ve “Anayurt Türklüğü” oluşturmak.

Birinci Dünya Savaşı'nın Almanya ile birlikte yürütülmesi ve 1917'de İttihat ve Terakki'nin resmen çökmesiyle, gözden düştü. Mustafa Kemal döneminde Türkiye'ye göçen hükümetce yasaklanan Enver Paşa, 1920'de Kafkasya'ya geçti. Kişisel kökeni de İttihat-Terakki'ye dayanan Mustafa Kemal ise, yıpranmayı üstlenmek için Enver Paşa ve İttihat-Terakki ile arada mesafe koymaya çalıştı. Zaten galip devletler, bu kurumu savaş suçlusu ilan etmişlerdi.

Enver Paşa, 4 Ağustos 1922'de Tacikistan'ın başkenti Duşanbe yakınlarındaki çatışmada Kızıl Ordu birliklerince öldürüldü. Konuyla ilgili ünlü bir bilgi de Enver Paşa'nın mezarının aslında meçhul olması. Çoğu tarihçi ve yerel kaynak, Enver Paşa'nın nereye gömüldüğünün bilinmediğini belirtiyor. Yani, daha sonraları “Enver Paşa'nın mezarı” denilen o mezarın başka birims ait olma ihtimali yüksek.

Şişli Camii'nde devlet erkanının sıradan bir Tacik'in ölüsüne Enver Paşa niyetine dua etmiş olmaları da mümkün görünüyor!

(HABER MERKEZİ)

Başbakan Erbakan'ın sözde başkanlık yaptığı YAŞ toplantısından da “ordudan ihraç” kararları çıktı.

‘Bu Erbakan papazlık da yapar!’

Hoca, Yüksek Askeri Şura'nın “irtica karşıtı” ihraç kararlarına da imza attı. Siyasal çevreler, “Genelkurmay ‘papazlık yap’ dese Erbakan'ın onu da kabulleneceği” esprisini yapıyor.

HABER MERKEZİ- Refah Partisi (RP) Genel Başkanı ve Başbakan Necmettin Erbakan, mahalefetteki tutumunu son Yüksek Askeri Şura (YAŞ) toplantısında da terketti. Erbakan, daha önce “reddedilmesi için yargıya giderici” dediği ordudan ihraç kararlarına bu kez imza attı.

Başbakan Erbakan “başkanlığında” toplanan ve bir üst rütbeye yükseltilecek subaylarla görev süresi uzatılacak ya da emekli edilecek komutanları belirleyecek Yüksek Askeri Şura'nın geçtiğimiz haftaki toplantısından “ordudan ihraç” kararları da çıktı ve 29 subay ve astsubayın ordudan ihraç edildiği kesildi. İhraç kararlarıyla ilgili olarak Genelkurmay'dan resmi bir açıklama yapılmazken, üst düzey generallerle dayatılarak yapılan haberlerde ihraç kararlarının “13'ünün irticacı, 10'unun bölücü ve yaka faaliyetler, 6'sının ise Söylemler Çetesi'ne mensup” olmaları nedeniyle alındığı belirtildi. Tekzip edilmeden bu haberlere göre Erbakan, “irticacı faaliyetleri” nedeniyle 13 kişinin ihraçına da imza atmış oldu. Oysa Erbakan, önceki YAŞ toplantılarında da alınan benzer ihraç kararlarına her zaman tepki göstermiş ve konuyu “yargıya götüreceğimizi” söylemişti. Erbakan'ın tepki göstermek bir yana, bu kez ihraçlara bizzat imza atmış. “Genelkurmay'a tınıyla teslim oldular; askerler ‘kilisede papazlık yap’ dese, onu da yapar bu Erbakan” şeklinde yorumlara neden oldu.

Öte yandan, son YAŞ kararlarıyla orduda en önemli komutanlardan biri sayılan Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na, önümüzdeki yıl yaş haddini dolduracak olan 1. Ordu Komutanı or-

general Hikmet Köksal getirildi. Köksal'dan boşalan 1. Ordu Komutanlığı'na ise daha önden 1998'de Genelkurmay Başkanlığı'na getirileceği söylenmiş olan Hüseyin Kıvrıkoğlu atandı. Bu atamayı, Kıvrıkoğlu'nun 1998'de Genelkurmay Başkanı olması, “ordu teatilleri” bakımından, keskinleştiriyor.

30 Ağustos'tan geçerli olacak YAŞ kararlarına göre bu yıl orduda 30 general ve amiral bir üst rütbeye, 43 albay da general ve amiralliğe yükseltildi. 49 general ve amiralin rütbe beklemeleri birer yıl uzatılacak, 37 general ve amiral de emekliye sevk edildi. Emekliye sevk edilecekler arasında geçen yıl Gazî Mahallesi olayları esnasında polisten farklı olarak emrindeki birliklerle “yanışıcı” rol oynamaya çalışan Tuğgeneral Ergin Yurttaş da bulunuyor.

Bilindiği gibi YAŞ, ordunun eşas karar mekanizması. Diğer bir çok ülkenin aksine Türkiye'de ordudaki terfi, emeklilik ve komuta kademesindeki değişimler, hükümetlerin kararına bağlıdır. Bir düzenleme içinde gerçekleşiyor. Ordunun içindeki klikler, çeşitli denge ve rekabet hesaplarıyla değişimleri tartışıyorlar ve alttan alta önemli güç hesaplamaları yürütüyor. Ordu, “sivil” yöneticilerin ya da parlamentonun en küçük belirleyicilik gösteremediği “kendine özgü gelenekler” ya da kararlar üzerinde değişiklikleri YAŞ'ta karar haline getiriyor. Başbakanlara ve cumhurbaşkanlarına ise imza atmamak kalyon. Bu konuda “sivil” yöneticilerin sözü, Turgut Özal örneğinde olduğu gibi, ancak ordu içindeki güçlü kliklerden birinin aktif destekçisi/işbirlikçisi olduğunda edilebilir.

Bir önceki yazımızda D. Ergil'in “Türk Devleti”ni ve Vatandaşın kurtarma” adına Kürtlerin ulusal değerlerini rencide edici sövü karşısında Kürt Demokratik Platformu adına toplantıya katılan Naif Kalelinin tutumunu ibret verici olarak değerlendirmiştik.

Sayın Kaleli sunulan söylemektedir; “Kürt meselesinin bu durumda olmasının... çözümlenmesinin sebebi yalnız TC değil, aynı zamanda Kürtlerdir de.”

“Barışa varabilmek için Kürtler, Türk devletinin başvurduğu benzer metotlara başvurmadan ulaşılmaz imkansız olan taleplerden kaçınmalıdır.”

“Kürtler Türk bayrağına saygı göstermelidirler.”

“Kürt partileri ilgaliteye veda etmelidirler. Sadece ve sadece legal alanda çalışmalıdır.”

İnsanın şırası geliyor ve sormak gerekiyor; Sayın Kaleli kimin adına konuşuyor. Kürtlerin mi, Türklerin mi yoksa tarafısız bir arabulucu sıfatıyla mı? Kürt demokratik Platformu adına toplantıya katıldığına göre, Kürtler adına konuşanlardan biri olarak görülmüyor. “Kürt Sorunu”nda bir Kürt olarak ve içinde yer aldığı kuruluş adına konuşabilir.

Ne var ki, biz de “Kürt Sorunu”nun çözümü gibi, tüm halkımızı ve ulusumuzu ilgilendiren hayati bir sorunda yanlış görüldüğü Kürt halkının çıkarlarına uygun olmayan ve ulusal onurumuzu zedeleyen tavır, görüşler karşısında eleştirilerimizi yapma ve tavır alma özgürlüğüne sahibiz.

Her şey bir yana, böylesine toplantılarda Kürt tarafına yalnız N. Kaleli ve onun temsil ettiği kurum ya da DBP adına H. Özdemir vb. temsil edemez. Önemli olan ulusal kurtuluş mücadelemizde yeri, emeği ve etkinliği olan diğer parti ve kurumların, örneğin PYSK ve PKK'ında yer alması gerekiyor. Bu sorunun bir yanı, diğer yanı ise, “Kürt Sorunu”nun çözümünde ileri sürülen görüş ve önerilerdir. Sonuçsuz belirleyicidir.

Bu açıdan baktığımızda, sayın Kaleli'nin KDP adına ileri sürdüğü görüşler Kürt halkının çıkarlarına, ulusal özgürlük ögesiyle kesinlikle bağdaşmayan, teslimiyetçi vaz edilebilir görüşlerdir. Bunlar sömürgeci TC'nin, akıl hocalamından pek farklı,

özde değişik görüşler değildir. Bunlara tutarlı reformist görüşler bile denilemez.

Oyle anlaşılıyor ki sayın Kaleli'yle aynı düşünceleri paylaşan belli bir Kürt kesimi, kılıcı savaşın yürütücüsü ve Kürtlere yaşam hakkı tanımayan TC'ye yönelmekten ziyade, ona girin görünerek ulusal kurtuluş mücadelesinin devrimci ögelerine yönelmeyi esas görev olarak görmektedirler. Doğrusu, Kaleli görevini hakıyla yerine getirmeye çalışan bir hakim gibi “meselelerin bu durumda olması ve çözümünün” suçunun yarısını Türk devletine, diğer yarısını ise kendileri gibi düşünen Kürt tarafına yükliyor.

Devamlı “Kürtler, Türk devletinin benzer metotlara başvurmasını” tavsiyesinde bulunuyor. Benzer metotların ne tür metotlar olduğunu sormuştuktan sonra genellemen yaparak konuşmak pek bir şey ifade etmez.

Eğer burada ulusal kurtuluş mücadelesini silahlı direniş yönünde kastediliyorsa (ki böyle düşünülüyor), bunun ulusal kurtuluş mücadelesini içinden boşaltılması ve sapırılması anlamına geldiğini belirtelim. Ve sayın Kaleli'nin “Kürt Partilerin ilgaliteye veda etmeleri ve tamamen legal alanda çalışmaları” yönündeki önerisi, bu değerlendirilmemiş haklılığını gösteren unsurlardan sadece biri oluyor.

Öncelikle Kürtlerin silahlı direnişi dahil, tüm alanlardaki mücadelesinin meşru ve haklı olduğunu pesinen teslim etmek gerekiyor. Kürt tarafından birinin ya da bir kesimin bunu böyle görmemesi başlı başına bir aymazlık örneğidir. Kürtler geçmişte ve bugün de sömürgeci tahakkümü, askeri işgale karşı, silahlı dahil, meşru müdafaa temelinde ve kendi ulusal hakları için zorunlu olarak direndiler mücadele ettiriyorlar. Silahın ve savaşın “iyi” “güzel” olduğunu aklı başında, sağduyulu hiç bir insan savunamaz. Ancak bir halk, bir ulus bugün Kürtler buna mecbur bırakılmışsa, başka ne yapılabilir ki?

Siyasetin silaha egemen olması ise; kuşkusuz sorunun değişik bir yönüdür. Bugün Kürdistan'da siyaset silaha gerçek boyutlarıyla egemen değilse, bu yönüyle eleştiriler yapılabilir ve öneriler sunulabilir (bunun yer-zemini de “çözüm” için yapılan toplantılar olmalıdır).

Ne var ki sayın Kaleli ve benzerlerinin yaptığı şey bu değildir. Onlar ulusal kurtuluş mücadelesinin silahlı yönünün bir bütün olarak tasfiyesini, TC'nin icazeti altında partilerin legalleşmesini ve sorunun bu temelde çözümünü istemektedirler. Ve bunu, “Kürtler ulusal imkansız olan taleplerden kaçınmalıdır” diyerek çizdikleri panoramadan bütün boyutunu vermektedirler.

Açık ki ulusal kurtuluş mücadelesi ve değerleri tepside bir yem gibi sunulmak istenmektedir.

Legalite maceraları ve Türk devletinin bu alandaki politikası biliniyor. TC'nin ulusal kurtuluş mücadelesinin öncelikle direnişçi ögelerine ederek ve arkasından mücadeleyi bir bütün olarak susturma ve tasfiye etme tutumunda olduğu da bir şey değildir. Ve bu tasfiye operasyonu ile beraber, Kürtlerin özerklik bile denilemeyecek (ki bu da tasfiye operasyonunun bir unsuru olarak görülmelidir) bir politika bu “iş” kotarmaya, sorunun altından çıkarmaya çalışıyor.

Kürt demokratik platformu adına konuşan N. Kaleli ve toplantıya DBP adına katılan H. Özdemir'in suskun, edilgen ve sonuçta N. Kaleli'nin konuşmasını benimseyen, onaylayan tavır ve benzerlerinin “Kürt sorunu”nun çözümüne ilişkin politik yaklaşımları, sorunun gerçek çözümüne, bir ilişki yoktur. Bu, Kürt halkının ulusunun sömürgeci esaret altına yaşamaya devam etmesine onay vere, polisiasını, cüretkar kılan ve onun ömrünü uzatmaya yardımcı eden bir politik yaklaşımın ifadesidir. Türk sömürgeci rejimiyle direksiz temas içinde olan, ona yekelenen bir politikanın Kürt halkı tarafından kabul görmeyeceği ve reddedileceği de bilimlidir.

Ulusal kurtuluş mücadelesi içinde ve “sorunun çözümü” önerisini yansıyan böylesine kaba reformist, tutarsız, olumsuz görüşlerin yanısıra, genelde de mücadele içinde ve TC'ye karşı uzlaşmacı eğilimlerin var olduğunu işaret etmemiz gerekiyor.

Ulusal kurtuluşumuzun temel ögelerini göğeleyen, bağımsızlığı dışlayan, “federasyon” önerileri altında aslında reformizme doğru evrim gözetilen, PSK'de ödenen bir olan, PKK'de de özellikle son dönemlerde bir eğilim olarak yansıyan bu türden hatalı politik gelişmeler karşı, doğru bir politik tutum geliştirmek, ulusal kurtuluşumuzun bugünü ve geleceği açısından önem taşımaktadır.

Resmi tarihte yıllar boyu, Sarıkamış'ta 90 bin askerin donarak ölümlerinden sorumlu tutulan Enver Paşa, ne de olsa kemalizmin önceli olan İttihat-Terakki'nin önderlerinden ve fırsat bulunca “İttihat”ı tade edildi.

Karşılaştırmalı değerlerle Lozan (1)

Hasan YILDIZ

Cumhuriyetin kuruluşundan beri Lozan Antlaşması'nın önem ve değerini anlatan sözleri her yıl tekrar edilen törenlerde devlet yetkililerinin ağzından duyulmak bir alışkanlık haline gelmiştir. Ancak ne var ki bu alışkanlığın doğal tekrarı son yıllarda farklı bir karaktere büründüğünü görmekteyiz. Bu antlaşma Batılı büyük devletlerle imzalanmasını karşın yine onlara karşı tehditkar ifadeler kullanılması, doğrusu anlaşılacak gibi değildir. Bu konuda Lozan'ın yerine Sevri'nin konuşmasına karşı durulacağı sarfedilen ifadelerde baş köşeyi tutarak Batı'ya göndernen yapılması bu antlaşma biraz garip kaçmaktadır. Lozan'da yaşanan süreç iyi incelendiğinde antlaşmanın belirli güçlerin istemlerinin dışında sonuçlanmamış olduğu görülecektir. Bu esnayı bize en iyi veren olayları birinci denedeceki tamğı olan İsmet İnönü'dür.

İstemsiz gelip her birlikte o yıllara, o tarih sahnelerinin içinde bir gezinti yapalım.

devam eden Türk-Fransız yakınlaşmasının verdiği sıcaklıkla kabul edip yola düştük. Başbakanlık dairesine girildiğinde başlanması gereken görüşmelerin bir hafta daha ertelenmesinin şokunu üzerinden atamadığı, barış konusunda şüpheler taşıdığı sorunlardan hemen belli oluyordu.

- Sulh olacak mı? diye merakla sorar İsmet Paşa

Elbette olacak diye yanıtla Poincaré

- İstanbul'dan, Gelibolu'dan çıkmamız şart, Trakya'da hiç bir kuvvet kabul etmeyiz...

İsmet Paşa ne sorarsa Poincaré <Evet> demektir. Fransa'yı koskoca bir dünya savaşından zafere çıkaran bir devlet adamının sorduğu her soruya <evet> demesini biraz gariple biraz da heyecanlı karşılamaktadır İsmet Paşa;

- Askeri tehdit kabul etmeyiz!...

- Zaten düşünmüyoruz.

- Hududların çizimini, Musul sorunu?

- Bizimle olan (Suriye sınırı) zaten hallettiniz. Musul İngiliz meselesidir, onunla konuşuruz...

- Pekiyi de ekalliyetler (azınlıklar) meselesi; Bizden ne isteyeceksiniz?

- Ne isteyebiliriz ki! Bakın bir kaç gün önce Lord Curzon buradaydı. Sorunuzu aynen O'na sordum. Ekalliyetlerin durumu ne olacak dedim. Lord Curzon bana << Ekalliyetler kaldı mı ki, ne olacağını düşünmek mümkün olsun>> cevabını

Lozan'da yaşanan süreç iyi incelendiğinde anlaşmanın belirli güçlerin istemlerinin dışında sonuçlanmamış olduğu görülecektir. O yıllara, o tarih sahnelerinin içinde bir gezinti yapıldığında, bu çok rahat görülebilir.

verdi. İngilizlerin zihniyeti budur.

Yani olumlu ama yetersizdir. İsmet Paşa Lozan'da hareket etmeden önce Mustafa Kemal ile başbaşa çizdikleri Lozan stratejileri içinde Türkiye için hayati deresece öneme haiz bu konudaki politikalarını açıklamaya fırsatı bulduğu için memnundur. Bu barış yolunda ne kadar iyi niyetli olduklarını göstergesidir.

- Son zamanlardaki moharebeleler galip ve mağlup bütün milletlerce, ekalliyetler için müteakabil olarak tanınmış olan himaye ve teminat hükümlerinin hepsini kabul ediyoruz. Bunun dışında Türkiye'ye mahsus herhangi bir kayıt kabul etmeyiz. Misak-ı Milli ile ilan ettiğimiz husus da böyledir.

- Kabul, zaten Misak-ı Milli'yi ilan ettiğimizde biz bunu tasdik ettik.

Geriyne ne kaldı? Barış böyle olacaksa konuşacak geriyne ne kaldı? Şimdiye kadar yapıldığı bir ‘ever’ lemeyle geçen konuşmaların monotonluğu yorucu heycana bırakır. Paşa esas noktaya geldiğini bu heyecanıyla açığa vurmaktadır. Diğer konularda olumlu yanıtla hemen alınmış gibidir. Ancak bir konu diğerlerinden çok daha önemli gi-

bidir: Evet, Türkiye'nin başbaşa olan şu ünlü kapitülasyonları... İsmet Paşa, Türk aydınım öteden beri tepkilerini çeken ve kendileri için de büyük bir prestij meselesi yaptıkları kapitülasyonları konuşmuş bilinen kurmacılığıyla en sona bırakmıştır. Zaten Poincaré de sabırlı bu konuyu beklemektir.

Heyecanlı ve kendisinin de duyuyacağı bir ses tonuyla: - Kapitülasyonları lağvettik...

... Bu kez Poincaré'nin ‘ever’ lemesi yoktur. Odayı sessizlik kaplar. Arık konuya girilmistir. Türkiye'nin Batı dünyası ile ilişkilerine yön verecek ekonomik, sosyal ve hukuk alanında ele alınacak konular Müttelik güçleri ekalliyetler meselesinden daha fazla ilgilendirmektedir. Poincaré, Paşa'nın sözlerini bitmesini bekler:

- Monşer, evet kapitülasyonlar ehemmiyetlidir, fakat kapitülasyonlar deyince ne anlıyorsunuz?

- Ne anlıyoruz? he'm ticari ve mali kısmı var, hem adli kısmı var

- Ticari ve adli kısmını bir şekilde koyabiliriz, bunu kaldırmak ve anlaşmak kolaydır.

- Adli kısmı ne olacak? diye merakla sorar Paşa

- Canım bir hal çeresi bulaca-

dan bahsölüncektir, ilga edildiği ve herkesin bu ilgayı tanıdığı şeklinde maddeler konulmalıdır.

- Öyle değil, öyle değil...

İsmet Paşa konuşun yarattığı sükunetden kurtulmuş, Poincaré'ye yüklenmektedir. Bu konuşun kendileri için ne kadar önemli bir prensip meselesi olduğunu anlamaktadır.

... Bu nedenle kapitülasyonlar bizim için baş meselelerden biridir. Bu baholmadıkça sulh olmaz dedim.

Canım banın için sulh geri kalmaz, yardımcı bir şekli elbette bulunuz.

... Asırlardan beri kapitülasyonlar bizim başımıza bela olmuştur. Biz bunu tamadık, tanımayacağız. Kapitülasyonlar bizim için çok esash bir noktadır.

İsmet Paşa sinirlidir. Diğer konularda aldığı olumlu duyuruları etkisiyle kendileri için öleminde kalan en önemli meselelerin kapitülasyonlar olduğunu artık gizlememektedir. Poincaré, Paşa'nın sözlerini bitmesini bekler:

- Monşer, evet kapitülasyonlar ehemmiyetlidir, fakat kapitülasyonlar deyince ne anlıyorsunuz?

- Ne anlıyoruz? he'm ticari ve mali kısmı var, hem adli kısmı var

- Ticari ve adli kısmını bir şekilde koyabiliriz, bunu kaldırmak ve anlaşmak kolaydır.

- Adli kısmı ne olacak? diye merakla sorar Paşa

- Canım bir hal çeresi bulaca-

dan bahsölüncektir, ilga edildiği ve herkesin bu ilgayı tanıdığı şeklinde maddeler konulmalıdır.

- Öyle değil, öyle değil...

İsmet Paşa konuşun yarattığı sükunetden kurtulmuş, Poincaré'ye yüklenmektedir. Bu konuşun kendileri için ne kadar önemli bir prensip meselesi olduğunu anlamaktadır.

... Bu nedenle kapitülasyonlar bizim için baş meselelerden biridir. Bu baholmadıkça sulh olmaz dedim.

Canım banın için sulh geri kalmaz, yardımcı bir şekli elbette bulunuz.

giz

Tartışmanın burada düğümlediği görülmektedir. İsmet Paşa kaldıraçsız diyor, Poincaré bir hal çeresi bulacağız diyor

-Sulh yapacağız monşer, sulh yapmamak olur mu?

- Evet ama kapitülasyonları kabul etmiyorsak sulh nasıl olacak?

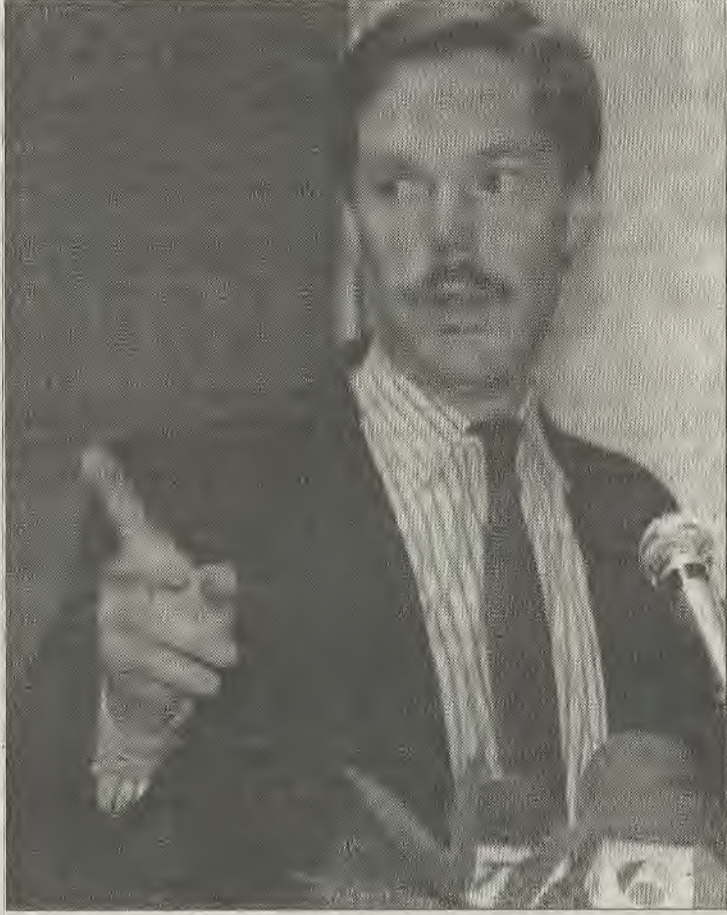
Poincaré kapitalist dünyanın sistem açısından sahip olduğu uluslararası yasaların bir haliyle Türkiye için de geçerli olacağını anlamayı gereksiz görür. Eğer Türkiye sistem olarak batı dünyasının bir parçası olacaksa, 1536'lı yıllardan beri ikili ülkeler arasında bir ayrıcalık şeklinde yürüten bu yasaların artık 1900'li yılları, hele büyük bir dünya savaşı sonu ortaya çıkan yeni gelişmelerin çok gerisinde kaldığı ortadadır. Savaş sonu dünya galip ülkelerin zafetlerine rağmen eskisi gibi yönetilemeyecek bir durumdadır. Uluslararası yasalar bu anlamda daha bağlayıcı kuralları getirmekte, kapitülasyonlar meselesine piyasa kurallarının gerekliliği birlikte, ilgili tüm ülkelerin karşılıklı yükümlülük altına girecekleri daha hukuki anlaşmalar yüklemektedir. Şüphesiz ki bu hukukta, ekonomik alanda geri kalmış ülkeler açısından eşitlik aramak boşuna olacaktır.

Poincaré sözü kesip atar: -Canım bir şekli bulacağız ve kabul edeceğiz...

(SÜRECEK)

ABD'nin Libya ve İran'la iş yapan şirketlere yönelik tehdit yasası Avrupa'yı kızdırdı

ABD-AB arasında ambargo kavgası

ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Nicolas Burns, İran ve Libya ile ticaret yapan Avrupa ülkelerini açıkça tehdit etti, buram buram santaj kokan ABD önerilerini açıkladı.

Emperyalist merkezlerde hegemonya kavgası kızıştı. ABD, Avrupa ve Japonya'nın ticari ilişkiler geliştirdiği ülkelerin yanı sıra bu ülkelere ilişki kuran ülkeleri de hedef tahtasına yerleştirirken, Avrupa bu kez ABD dayatmasını kabul etmeyeceğini açıkladı. ABD'nin "terörizmle mücadele" bahanesiyle İran ve Libya'ya yaptırımları ağırlaştırma yasa tasarısına imza atması sert tepkilere yol açtı. Başta Avrupa olmak üzere bir çok ülke yönetimi yasa tasarısını eleştiren ABD ise, Avrupa'ya sözkonusu yasayı dayatmakta ısrarlı. Bu tutum, ABD ile Avrupa Birliği arasında yeni bir kapışmanın sinyallerini veriyor.

İran ve Libya'ya karşı uygulanan yaptırımları artıran ve bu ülkelere ekonomik yaptırım uygulanmasını içeren yasayı onaylayan ABD, Avrupa'dan da "İran'a olan yaklaşımlarını değiştirmelerini" istedi. ABD Dışişleri Bakanlığının

ABD, İran ve Libya'ya 'yaptırımları' artıran Amato Yasası'nı çıkarma hazırlığında. Bu iki ülkeye 40 milyon dolardan fazla yatırım yapan yabancı şirketlere de yaptırımlar öngören yasaya Almanya'dan sert tepki geldi: Misilleme yaparız!

sözcüsü Nicolas Burns, Avrupa'yı hem tehdit etti, hem de santaja başvurdu. Burns, geçtiğimiz hafta yaptığı açıklamada "Avrupalı mütefiklerin yaklaşımını değiştirmeleri halinde" Amato Yasası olarak adlandırılan ve yaptırımların artırılmasını sağlayan yasadan kendi şirketlerini koruyabileceklerini söyledi. Burns "Avrupa ülkelerinden biri, önümüzdeki 2 ay içinde, İran ve Libya'ya karşı bir eylem içine girerse şirketleri bu yasadan muaf tutulabilecek" diye konuştu.

"Mesela Almanya, İran ile diyalogdan vazgeçerse, Alman şirketleri bu yasa ile gelen yaptırımlardan etkilenmeyecek" diyen Burns, "onlar, İran'ın uslu duracağına inanarak yerlerinde oturuyorlar. Biz ise gerçekçi davranıyoruz ve ekonomik gücümüzü İran'a hissettirecek bir politika izliyoruz" dedi.

Türk hükümetinin de 'kulağını çeken' Burns, Başbakan Necmettin Erbakan'ın İran gezisi ile ilgili olarak "Türk hükümetini, İran'ın teacit edilmesi gereken bir ülke olduğu konusunda açıkça uyarıyoruz. İran ile sanki hiç birşey yokmuş gibi ilişkileri sürdürmek, bize göre uygun bir davranış değildir" dedi. Burns, Washington'un Türkiye-İran ilişkilerinden şimdilik rahatsızlık duymadığını da sözlerine ekledi.

Avrupa karşılık verecek

ABD'nin Amato yasası ile Avrupa karşısına çıkması, Avrupa Birliği'nin (AB) misilleme kararı

almasına yol açtı. AB, ABD'nin kararını değiştirmesini beklerken, ABD'ye en sert tepki Almanya'dan geldi. Almanya Dışişleri Bakanı Klaus Kinkel tasarayı eleştirerek misilleme tehdidinde bulundu. Kinkel "ABD'nin gerek niyeti, gerekse imzaladığı yasa tasarısı, hem Dünya Ticaret Örgütü'nün (WTO) hem de OECD'nin

ilkelerine ters düşmektedir. Biz ABD'nin şartlarını kabul etmeyeceğimizi açıkça ifade ettik" şeklinde konuştu. Kinkel, "İran sorunu" konusunda "çözümüne İran'ı köşeye sıkıştırmak yerine diyalog yoluyla ulaşılabilmesine inandıklarını" ifade etti.

ABD yasası Japonya'da "üzüntüyle" karşılandı. Ambargonun WTO ilkeleri ile ters düşüğüne ilişkin Japonya Dışişleri Bakanı Hiroşi Haşimoto, uluslararası hukuk kurallarına aykırı olan ABD yaptırımları kabul edemeyeceklerini açıkladı.

(DÜNYA HABERLERİ SERVİSİ)

IRAK'LA TİCARET TOPU BM'DE

Erbakan'ın 'Ürdün tarzı' hevesine ABD'den ret

TC yetkililerinin Irak ile ticaret konusunda Ankara ile Washington arasında bir mutabakat sağlandığı yolundaki açıklamalarına ABD'den yalanlama geldi. Topu BM'ye atan ABD, Necmettin Erbakan'ın dile getirdiğini tersine, "Ürdün tarzı ambargo delme"lere göz yummayacağını açıkladı. Türkiye'nin, BM Güvenlik Konseyi Yaptırımlar Komitesi'ne Irak'la ticaret yapma başvurusuyla ilgili bilgi sahibi olduklarını söyleyen ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Nicholas Burns, konunun BM tarafından inceleneceğini söyledi. Burns ayrıca, "Türkiye, kısa bir süre önce, BM ambargosuna uyduğu konusunda bize güvence verdi" dedi. Burns şöyle konuştu: "ABD'nin tutumu, BM yaptırımlar rejimini sürdürülmesi ve tüm ülkelerin de buna uyması şeklindedir. Bu yaptırımlara yol açan neden, Saddam Hüseyin'in kendisidir. Biz, son birkaç gündür üzerinde ilerleme sağlanan 986 sayılı kararın da destekliyoruz. 986, Irak petrolü için Kerkük-Yumurtalık boru hattının kullanılmasını öngörmektedir. Ancak, Saddam bundan yarar görmemlidir. Saddam'ın kendi cebini doldurması için, 986'nın sıkı bir şekilde uygulanmasını BM'den istedik. Saddam'ın Kuveyt'i işgali ile Türkiye çok olumsuz etkilendi. Türkiye'nin kaygılarının önemli bir bölümünün karşılanması için 986'yı BM'den geçireceğiz. Türkiye'nin başvurusu incelenecektir. Ancak, Türkiye'nin endişelerinin giderilmesi yönünde, dikkatlerini 986 sayılı karara çekmek isterim."

İtalya istikrar arayışında

Özlem ALPŞEN

Nerdeyse yarım yüzyıldır batının istikrarsız çocuğu olan İtalya, geleneksel batı tipi demokrasi ve istikrarın peşinde. Komünistlerin ve faşistlerin bugüne dek hep dışlandıkları günlük politika, güdün doğup batısından daha hızlı değişmekte İtalya'da. Fakat batılı kaynaklar son dönem İtalya'daki değişikliklere işaret ediyor. İtalya'da şu an en azından büyük bir oy desteği ile gelen bir hükümet ve yine büyük bir oy tabanına sahip bir muhalefet var. Yeni hükümetin görev süresi dolana dek işbaşında kalabileceği konusunda umutlu İtalya. Ya da hükümetin oy verenleri hayal kırıklığına uğratması durumunda, oy verecek bir muhalif ittifakın varlığı rahatlatıyor İtalyanları. Kısacası, batının normal ama elbette "sıkıcı" demokratik düzeni İtalya'da da nihayet oturmaya başladı gibi görünüyor.

İtalya'da şu an hükümet olan koalisyon, belirli politik ilkeler üzerine kurulmuş, uyumlu bir ekip değil oysa. Eski komünistler, hristiyan demokralar, liberaler ve pek çok "diğerleri"nden oluşan bir koalisyon. "Özgürlük İttifakı" olarak isimlendirilen muhalefete İtalya'nın 2/5'ini temsil ettiğini iddia ediyor. Bu ittifakın bir parçasını faşistlerin "Ulusal İttifakı" diğer parçasını ise bir politik hareket değil de bir futbol kulübüymiş gibi görünen "Forza İtalya" (Haydi İtalya) oluşturmakta.

Fakat bu günlerde İtalyan politikasında yaşanan en büyük kaygı, eski bir bankacı olan ve şimdiki Başbakan Prodi'nin başbakanlığında büyük rol oynayan Dini'nin grubunu koalisyondan çekip, muhalefete atılması ve önce muhalefet liderliğine ardından da başbakanlığa oynaması. Yani Dini'nin merkez solu bırakıp, merkez sağa geçeceği korkusu. Hatta aynı kaygı "Temiz Eller Operasyonu" ile adını duyuran Antonio Di Pietro ile ilgili de duyulmaktadır.

Öte yandan, İtalya'nın "ayalın" partisi "Haydi İtalya"nın gelecek Mart'ta kongresinin yapılacağı duyul-

du. Kongreye dek 'Haydi İtalya'nın kendisini ciddi bir biçimde demokratize etmesi gerekiyor. Pek çok kaynak partinin en büyük probleminin lider problemi olduğu yolunda görüşbirliğinde. Berlusconi çok güven verici bulunmuyor. Geçen yıl Sicilya'daki yerel seçimlerde partinin oylarındaki yarı yarıya düşüşün nedeni de Berlusconi olarak gösteriliyor.

Sonuçta pek çok batılı yorumcu, İtalya'nın demokrasi hülyasını iyi bir muhalefete bağlarken, bu konuda da en büyük probleminin "Haydi İtalya'nın liderliği olduğu görüşünde. Ulusal Birliğin lideri Gianfranco Fini iyi bir lider olarak gösterilse de, partisinin Mussolini'nin devletçiliği temelinde yükselmesi ve pek çok İtalyan'ın faşist geçmişini uzantısı olarak gördüğü Ulusal İttifak'tan pek hoşnut olmadığı bildiriliyor. Fakat buna rağmen pek çok İtalyan gerek "Kuzey İttifakı'nın gerekse "Haydi İtalya'nın bazı politikalarını olumlu buluyor görünmekte; örneğin serbest piyasa, daha az devlet müdahalesi gibi politikalarla.

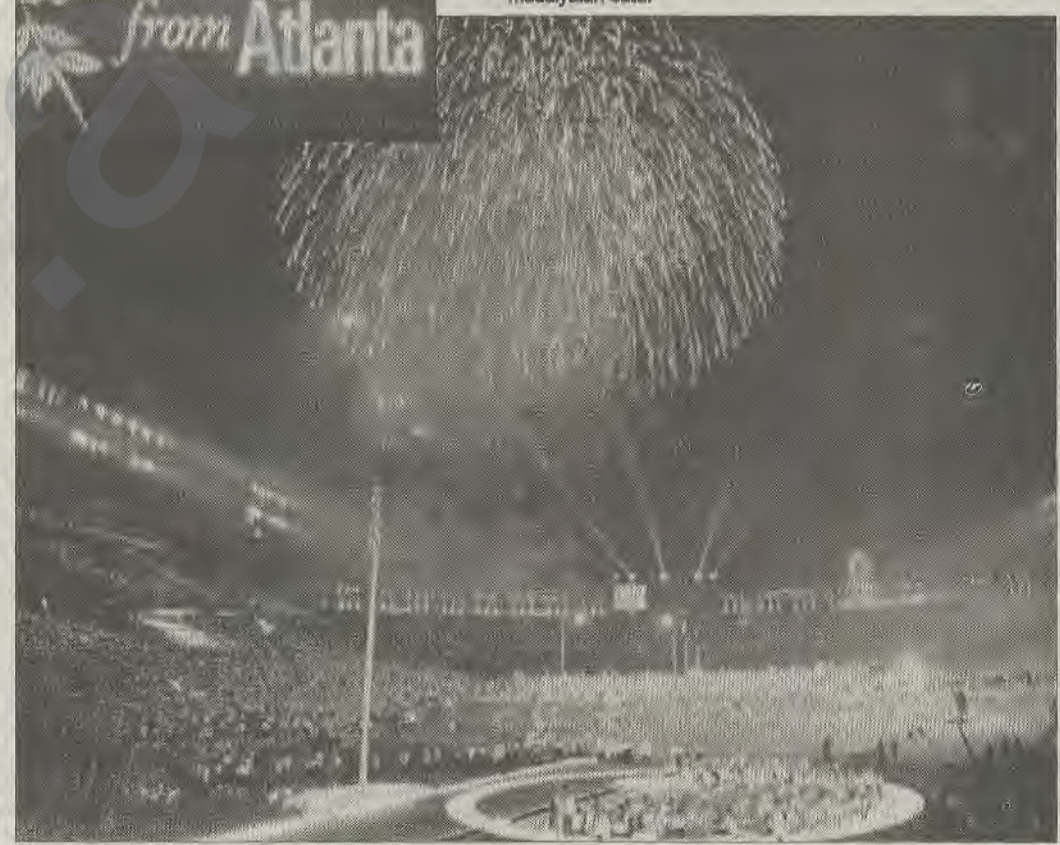
Kısacası şu an İtalyan politikasının sağında doldurulmayı bekleyen bir boşluk söz konusu.

Sonuçta hükümet parlamentoda iyi çalışan bir muhalefetle karşı karşıya değil. Daha da önemlisi, güçlü bir muhalefetin yokluğu İtalya'da sürekli bir hükümet istikrarsızlığının ana nedeni olacak gibi görünüyor.

Bunun dışında İtalya, Avrupa Birliği konusunda da sıkıntılar yaşamaya başladı. Çünkü sağ hükümetin Brüksel'e atadığı Avrupa komisyoneri Mario Monti, Prodi'nin hükümetiyle pek uyumlu değil. Monti, hükümetin gelecek yıl için planladığı harcama kısıntılarını ve yaklaşık 32 trilyon liralık (20.8 milyar dolar) tutarındaki vergi artırımını Avrupa'nın para birliğine uyum sağlayabilmesi için yeterli bulmadığını açıkladı. Sendikalar da tepkili. Onlar da tam ters yönde bir taleple hükümeti suçluyorlar. Yeniden canlanmaya çalışan ve koalisyonda yer almakla birlikte Prodi'nin hükümetini oylarla destekleyen komünistler de memnuniyetsizliklerini her fırsatta dile getiriyorlar.

OLİMPİYAT BİTTİ, TARTIŞMASI BİTMEDİ

1984 Los Angeles ve 1994 Dünya Kupası organizasyonlarını gerçekleştiren Alan Rothenberg, Atlanta'da "sınıfta kaldığını" söyledi. Çek kanocu Lukas Pollert, "oyunların ticarileştirilmesi"ni protesto için Atlanta'da kazandığı madalyaları sattı.

Atlanta sınıfta kaldı

DÜNYA HABERLERİ SERVİSİ- Atlanta olimpiyatları geçtiğimiz hafta yapılan görkemli kapanış töreniyle son bulurken, olimpiyatların bu kentte yapılmasına ilişkin eleştiriler durmak bilmiyor. 1984 Los Angeles ve 1994 Dünya Kupası organizasyonlarını gerçekleştiren Alan Rothenberg, Atlanta'nın "sınıfta kaldığını" söyledi.

ABD Futbol Federasyonu Başkanı Rothenberg, Atlanta'daki güvenlik ve ulaşım sorunlarının eleştirildiği ve ticari zihniyetin olimpiyat ruhunu zedelediğini ifade etti.

Rothenberg şunları söyledi: "Aşırı ticari düşüncenin asıl suçlusu Uluslararası Olimpiyat Komitesi'dir. Oyunların ticarileşmesinden sıkıntı duyduklarını söylüyorlar, ama organizasyonu almanın maddi yükünü yükselttik, başka seçenek de bırakıyorlar." Rothenberg, ulaşım ve teknolojik sorunlara da değindi ve "oyunları izleyen sporseverlerin büyük keyif al-

dıklarını kabul ediyorum; ama spor sahalarına ulaşabilmek kaydıyla... Teknolojik ve ulaşım sorunları o kadar çoktu ki. Bunları birer kez yapabilirsiniz; ama tekrarlanmaları, organizasyonda hata olduğunu gösterir" dedi.

Öte yandan Uluslararası Olimpiyat Komitesi Başkanı Juan Antonio Samaranch da kapanış sonrası verdiği demeçlerde Atlanta'dan memnun olmadığını dile getirdi. Atlanta Belediye Başkanı Bill Campbell ise eleştirilere katılmadığını açıkladı. Katılan ülkelerin şehirden "memnun ayrıldıklarını" iddia etti.

Bu arada Atlanta'da ayyuka çıkan 'oyunların ticarileşmesi' ilginç bir protestoya neden oldu. "Oyunları sporcular için değil, politikacı ve sponsorlar için yapıyorlar; onlar için herşey para" diyen Çek kanocu Lukas Pollert, bunu protesto için Barcelona'da kazandığı altın ve Atlanta'da kazandığı gümüş madalyaları sattı.

PÇSK'nin (Partiya Çep a Kurdên Suri) Avrupa sorumlularından olan B. Xelil'in gazetemiz için Kürtçe kaleme aldığı bu yazısını, isteği üzerine arkadaşımız M. Botan Türkçeye çevirdi. Suriye Kürdistanı'nın temel sorunlarına dikkat çeken yazı, sömürgecilerin birbirlerine ne kadar benzediklerini göstermesi bakımından da ilginç.

Türkiye ve Suriye arasındaki son resmi sınırlar, 1923 Lozan antlaşması ile çekildi. Bu sınırlar savaşta galip gelen devletlerin istekleri ile çizildi ve böylece Suriye Kürdistanı da ayrılmış oldu. Suriye 1946'da bağımsızlığına kavuştu. Arap devletinin oluşması ile birlikte, arap sövenistleri, Kürt halkının nasıl edilebileceğinin planlarını yapmaya koyuldular. Daha 1952'de Edib Al Şikehli hükümeti ile Filistinli müteccillerle ilgilene kuruluş arasında, Filistinli müteccillerin Kürt bölgesine yerleştirilmelerini öngören bir mutabakat oluştu. Benzer bir antlaşma da 1953 yılında Amerika ile yapıldı. Ancak değişik nedenlerle söz konusu planlar uygulanamadı. Her iki planda Flistinlilerin Kürt bölgesi onal Cizire mntikasına yerleştirilmelerini, Kürtlerin yok edilmesini ve bölgenin demografik yapısının değiştirilmesini hedefliyordu.(1)

Kıskaçtaki Suriye Kürdistanı Kurtuluş Hareketi

B. XELİL

1962'de de, istihbaratın siyasi kanadı Cizire vilayeti sorumlusu Muhammed Teleb Hilal, benzer bir planı devlete sundu. M.T. Hilal, planını 1963'te "Cizire Vilayeti üzerine bir araştırma" adı ile kitap olarak yayımladı.

Kürt sorununun çözümü için öneriler başlıklı bölümünü olduğu gibi alarak okuyucunun bilgisine sunmak istiyorum.

1- Kürtler, Arapların nüfusça daha kalabalık yaşamakta olduğu alanlara toplu olmayacak şekilde yerleştirilmelidir. İşe öncelikle bizim açımızdan tehlikeli olan sahalardan başlamak önem taşımaktadır.

2- Cehalet siyaseti: Kürt bölgelerinde okullar açılmalıdır. Arapça okulların açılması Kürtleri Araplaştırma yetmediği gibi uyanmalarını sağlar.

3- Cizire mntikasında yaşamakta olan Kürtlerin çoğu Türkiye vatandaşlarıdır. Yazımlar yeniden yapılmalı ve onları geldikleri ülkeye iade etmek gerekir. Suriye vatandaşları da nasıl Suriye vatandaşları oldukları araştırılmalı, eğer devletimizin resmi bir kararı yoksa bunların da vatandaşlıklarını yeniden tartışılmalıdır. Tehlikeli olmayanların vatandaşlıklarını sürsün ama diğerleri vatandaşlıktan alınmalı ve geldikleri ülkeye geri gönderilmelidir. Her birinden fazla devletin vatandaşları olanlar var. Bunların durumuyla yeniden ayrıtılı bir şekilde değerlendirilmelidir. Göç ettirmede nüfusa göre seri bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

4- Onlara (Kürtlere bn.) iş verilmemelidir. Kürtlere iş verilmemelidir ki hareket etmesinler. Bu durumdaki bir Kürt yurdunu terk etmeye hazır olacaktır. Toprak reformu yapıldığında Kürtlere verimli topraklar verilmemelidir. Elhamdülillah bu iş için yeterince Arap var.

5- Arapların Kürtler karşısında hazır bir konuma getirilmeleri için, güçlü mve geniş bir propaganda ağının oluşturulması

a) mümkündür; planlarımızla uyumayan gelişmelerle karşılaşılabiriz. Bu durumda; biz Kürtlerin yaşamını alt üst edelimiz

b) Kürtlerin yaşayacağı korkulu yaşam, onlara bölgenin sahibi olmadıkları hissini verecektir.

6- Kürt şeyhlerinin dini sıfatlarını geri almalıyız. Onların yerine yüzde yüz Arap olan şeyhler tayin etmeliyiz. Çünkü onların cemaatleri dinsel değil Kürtçüdür. Bize Barzani aleyhinde değil, Müslüman kanının akıtılmasını durdurulmasını isteyen mektuplar yayıyorlar (Her ne anlama geliyorsa!)

7- Kürtleri birbirine düşürmeliyiz. Bu çok basit bir yazıdır. Zaten Kürtler içinde, Kürtlerin Araplardan gelme olduğunu iddia edenler var. Bunları tehlikeli Kürtlere karşı kullanmalıyız. Böylelikle köklerinin gerçeği ortaya çıkacaktır.

8- Arapları Kürt bölgesinin sınır kısımlarına yerleştirmeliyiz. Bu Araplar önümüzdeki süreçte bizler için birer kale olacaklar ve onların sayesinde Kürtleri daha kolay kontrol edebileceğiz. Benim önerim Semmer, Arapların getirilip böylece yerleştirilmesidir. Onlar hem tapraksız hem de yüzde yüz Araptırlar.

9- Cizire, Suriye sınırını tıpkı israil sınırımız gibi askeri bölge ilan edelim. Bu askerlerin görevi, Arapların bölgeye getirmesi, Kürtlerin göç ettirilmesi olmalıdır.

10- Bölgede Araplar için köyler oluşturulmalı, köylüler silahlandırılmalıdır. Tıpkı yeni Yahudi yerleşim birimleri gibi.

11- Cizire'de Arapça bilmeyenlerin seçme ve seçilme hakkı olmalıdır.

12- Arap olmayanlara Cizire'de oturma müsadesi verilmemelidir. "Bu önerilerin yeteli olmadığını biliyorum. Ben tecrübeleme dayanarak sorumluların dikkatlerini çekmek istiyorum. Umarım Cizire için radikal bir plan uygulanır."

Şimdi de bu planlara ne oldu diye bakalım.

- 5.10.1962'de bir nüfus sayımı yapıldı ve sadece Cizire'de 150 bin Kürt vatandaşlıktan atıldı.

- 1973'te Araplar silah zoruyla sınır bölgesine getirildi ve kendileri için inşa edilen 40 köyde yerleştirildiler. Toprak reformu adı altında, Kürtlerden alınan topraklar bu Araplara dağıtıldı.

- Cizire'de hiçbir yüksek okul açtırılmadı.

- Kürt köy ve şehirlerinin Kürtçe olan isimleri değiştirildi. Örneğin Tirbe sipiye Qehthane, Caxim hıttin, Derik Malikiye oldu.

Suriye devleti 43 yıl sonra yeniden Kürtlerin dağıtılması ve Kürt bölgesine Filistinlilerin yerleştirilmesi planlarını yapıyor. Birleşik Arap Emirliklerinde yılların yerleştirilmesi planlarını yapıyor. Birleşik Arap Emirliklerinde yılların yerleştirilmesi planlarını yapıyor. Birleşik Arap Emirliklerinde yılların yerleştirilmesi planlarını yapıyor.

43 yıldır raflarda tutulan bu planın şimdi uygulanmak istemesinin nedenleri var. Bununla Lübnan ve Ürdün'ün dini demografik yapısına bir balans getirilmek istiyor. Amerika'nın Filistinli mütecciler sorunu çözme planının bir parçası olan bu proje aynı zaman da Kürt bölgesinin demografik yapısını da değiştirmeyi amaçlıyor.

İsraail ve Araplar arasındaki barış görüşmelerini destekliyoruz. Ancak bu barışın Kürt varlığını tehdit eden bir muhtevada olmasını şiddetle karşı çıkıyoruz.

Cizire Valisi Bakanlığın 26.4.1987 tarihli 13612 sayılı kararına dayanarak 87/85/4 sayılı bir genelge yayımladı. Söz konusu genelgede küçük, büyük, dükkan, büro, ticari kurum ve kuruluş bütün iş yerlerini Kürtçe olan isimlerini Arapça karşılıkları ile değiştirilmeleri isteniyor. İşyeri sahiplerine tebligat yapılmakla birlikte yerine getirmeyenlerin işyerlerinin kapatılacağına da resmen ve alenen bildirildi.

Sözünü ettiğim bu uygulamaların Suriye Kürdistanında yapılmak istenenlerin anlaşılmasına yettiği kanaatindeyim. Ancak, yine de genel durumumuzun ne olduğuna kısaca değinmek istiyorum.

Ortadoğu'da dramatik gelişmeler yaşanıyor. bölge siyasi güçleri, birleşiyorlar, birbirine karşıyorlar. Sonra yine ayrılıyorlar. Her gün yeni bir geişmeye tanık oluyoruz. Kısacası, Ortadoğu bir değişimin önesindedir. Bu nedenle her devlet ve güç yeni ve eski konumunu gözden geçiriyor. Her biri kendi rolünü ve payına dâstiyan tespite, konumunu güçlendirmeye çalışıyor. Herkes elindeki kartları ustalıkla kullanmak istiyor. Gizli ya da açık yeni bloklar oluşuyor. Türkiye-İsraail ittifakı, Suriye'yi boyun eğmeye zorluyor. En çok endişe ettiğimiz bölgemizin askeri bi cephaneliğe dönüşmesidir. Suriye daha şimdiden Efrin, Koban ve Qerecox mntikasına 40.000 asker yerleştirmiş durumda.

Suriye ve İran aynı bloklara ve iktisi de Kürt hareketini kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak istiyor. Ama neticede dört sömürgeci devletin de Kürt hareketini boğmak istediği biliniyor.

Weşanxanên Kurdî

Em dixwazin pirs û pirsgrêkên weşanxana û bi taybetî ji weşanxanên kurda bînin ziman bi vî bawerî yê hewalê me Nesimî Aday bi editorê Avesta Abdullah Keskin re peyivî

Armanca Weşanxane we çîye?
Civaka kurd, ji her alî ve civakeke derongmayî ye. Sedemên li derveyî kurdan nehiştin ku ew wek miletekî di dinyayê de çihê xwe yê bingehîn bigirin. Kurd îro li rastiya xwe digerin; mafên xwe yê hebûnê diparêzin. Pirsgrêka kurdan êdî pirsgrêkeke navnetewî ye. Lê mixabin herkes ji me bêhtir serê xwe li ser problemên me diçîne. Xebatên teorîk ên li ser kurdan li Britanya, Almanya, Fransa, Swêd bêhtir çêdibin. Bi avakirina Avesta me ji xwest ku em li ser rewşa xwe serê xwe biçînin. Bi zimanê xwe bifikirin, wek edebiyatî û zimanekî xweser wergerê bikin, berhemên biqalîte çap bikin û biqasî em karibin ji bo dewlemendkirina lîteratura kurdî alîkarî bikin.

Mîrov dikare jîwera beje hun weşanxanek Kurdin?
Bêgûman... Çima mîrov nebêje weşanxaneyekê kurdî? Hûn dizanin kurdî di zimanê nivîskî de ji di maneya kurdî zimanê kurdî de tê bikaranîn. Li gor van her du maneyan ji Avesta, weşanxaneyekê kurdî e. Weşanxaneyekê tirkî an jî îngilîzî çiqas tirk an jî îngilîz be; Avesta ji ewqas kurd e. Lê ev nayê wê maneyê ku em li dinya derveyî xwe nehişin.

Taybetiyên weşanxane we çîne?
Taybetiya yekem: em ne weşanxaneyekê îdeolojîk in. Yanê şablonekî me yê îdeolojîk nîne. Çarçova me nelewî ye. Wek ku ez dizanim, heta niha li Tirkiyê weşanxaneyekê bi kurdî dest li kir, her çar kitêbên me yên pêşî bi kurdî ne. Niha gelek dosya di destê me de he. Heke şûr be, em nabêjin şarî filankes e, welatparêz e -ev alî ji hebin baş e, lê tenê ev yek ne bes e! Ev tiştên nivîsandin çiqasî şûr e, an çiqasî roman e, an jî çiqasî lêkolîn e? Em bala xwe didine vî yekê. Ji bo me berhem bixwe esas e. Tişteki din; li dinyayê qadîyên weşankariyê çî bîn, li ba me jî ew in. Bi pêwendiyên siyasî, şexsî -a girîngtir, aborî(maddî) em tişteki nawestînin. Her tiştê me li derveyî me hatiye nivîsandin. Heta demêke di rêzîyayîtiya me wê bi materyalan hebê. Di kitêbên em diweşînin de em li vî diqat dikin.

Xwendina pirtukên kurdî çavaye?
Bi bawerîya min divê her kurd; weşanxane, nivîskar, siyasetvan, xwendevan... li ser kurdî bisekin. Ziman, bingehê nasnama netewî ye; ji bo her qada civakê ye. Em dixwazin weşanên me tev di kurdî bin. Lê ji gelek aliyên ve ev ne mumkin e. Potansiya xwendevanê kurdî li Tirkiyê gelekî kêr e, ev

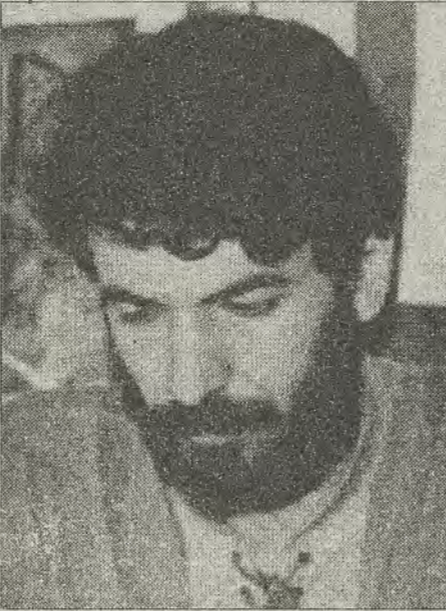
ji normal e. Ji ber ku kurdî bi awayekî dorî-reh tu carî nebûye zimanekî nivîskî. Zimanê me ev ne 70 sal e, ev 700 sal e qedexe ye. Mixabin qedexekirina herî mezin ji aliyê entelîjensiya kurd ve hatîye danîn. Mîrovên me kurdî li xwe qedexe kirine. Çihê vî jî bi zimanekî din danegirtine. Mîrov dikare bibêje ku dor hezar kesî re ye xwendevanê kurdî. Lê ev nayê wê manê ku ji her kitêbê hezar heb tê firotin. Niha hejî destpêk e, ji bo ev hejmar zêde nebe sedem nûn in. Divê her weşanxwendevanê xwe ji çêbike. Sabr û înyad pewîst e. Em ji a xwe naxwaz; yek kitêb ji neyî firotin emê kurdî biweşînin. Bi înyad emê weşanên kurdî bidomînin, xwendin û nexwendina wan jî ne problema me ye, eger em karê xwe baş bikin; ew şerma xwendevanê kurdî e êdî.

Çapê pirtukên kurdî kemîn hun a-boriya xwe çawa pektûnî?
Pirsar nivîskar û weşankarê kurdî a yekem "Kes naxwîze" ye. Lê tu kes vî napirê, divê êdî bê pirsîn: "Çima ezê bixwînim?" Kitêbên kurdan -çi bi kurdî, çi bi tirkî- bînin ber çavê xwe; hûn dikarin çenda ji wan tawîstiyê xwendevanekî baş bikin? Kitêbên kurdî tu tev de li hev bide hev refekî kitêbê danga-girin. Xwendevanekî tenê bi kurdî bixwîne an jî tenê kitêbên weşanxaneyên kurdan bixwîne, wê çiqasî haya wî ji jiyane hebe, wê çiqasî jî dinyayê agahdar be?

Em werin ser pirsar aborî. Hê wek Selaho li me nehatiye! Di "Komara Dînan" de -çiroka Helim Yûsiv- "Nivîskarê Serok, Wezîrê Çap û Weşanê" Selaho, ji ber ku li welatê wî tu kes naxwîze, wexta birçî dibê li ber rojnameyên xwe rûdine û yekê yekê wan dixwe. Hê me dest bi xwarina kitêbên xwe nekiriye, tenê em kitêbên xwe datînin ba hev, li wan dinîherîn û xwe pê ji bîr dikin. Ji firotina kitêbên pê ve tu hatina me tunc ye. Teqla me-lo ji be em weşanxanê bi hatina kitêban di-meşînin. Ez bawerim wê ji vir û pê de bastîr bibe; ji ber ku êdî kitêbên me baş diguhtîjn Sûrî, li Ewropa jî hêdî hêdî belav dibin. Her çar kitêbên me yê kurdî ên pêşî tiraja wan hezar heb bû. Niha em jî her kitêba kurdî çiqas kêr 2 hezar çap dikin.

Pirtukê we en wergerê hene?
Di pêşkêtiya ziman de roleke girîng a wergerê heye. Li ser wergerê em bi taybetî disekinin. Heta niha me ji soranî û tirkî werger kir. Eslê wan wisa bû. Niha jî erebî, inglîzî û fransîzî wergerên me hene. Ji zimanên dinyayê gelek kitêban em dixwazin wergerînin, ziman dibe problem. En ku kurdî dizanîn wan zimanan, ên wan jî dizanîn kurdî nizanin. Ji wê yekê niha em tirkî û erebî terçî dikin. Problemeke wergerên jî tirkî heye, ew jî ji ber ku li Tirkiyê ên bi kurdî dixwînin dikarin tirkî jî bixwînin. Lê divê mîrov jî hev veqetîne, kurdî û lîteratura kurdî divê xweser be. Xwendevanê me yên ku tirkî û erebî nizanin jî zêde ne, ji wê yekê emê kitêbên wan zimanan ên baş wergerînin kurdî.

Problemê wê en esasi çîne

Editorê Avesta Abdullah Keskin

Problema esas a "weşanxane" û "nivîskar"ên kurd e. Weşanên kurdan ji her alî ve nasîbin weşanên. Ev jî bi weşanxanê ve girêdayî ye. Berî her tiştî divê weşanxane jî bin wesayet an jî siyaya rêxistinî derkevin. Bi weşanxaneyên rêxistinî ev kar bi pêş nakeve. Ez vî ne ji ber ku vî karî li derveyî siyasetê dibînim, dibêjim, na! Dîsa bila weşanên rêxistinî derkevin. Ihtiyac jî bi wan heye. Lê wexta weşanxane an jî rojname bi rêxistinêkê ve girêdayî be tu nikarî derveyî "politika" wê rêxistinê karekî biki. Mîrovekî ku tu elaqayê wî bi wî karî re nîne tinin, çima; ji ber ku "kadro" ye, zîlamê wan e. Herkes nivîs û kitêbên kesên derdora xwe diweşîne, çî bibe bîla bibe, Herkes xwe dinivîse û xwe dixwîne. Haya tu kesî jî hev nîne. Divê kurd êdî serê xwe rakin, li derdora xwe binîherîn, li dinyayê çî dibê? Dinya ne tenê em, kitêb-kovar-rojname û rêxistinên me ne. Problema bingehîn ev e, heke ev problem çareser bibe, ez dibêjim gelek tişt wê bîn guhertin. Tişteki din; ev weşanên ku derdikevin li dinyayê li tu deveran, bi tu zimanî ewqas nedihatin xwendin.

Zehmetiya çapê pirtukên kurdî çînin?
Zehmetiyên zimanê kurdî herkes dizane. Hejî ferhengeka tunî, rêbereke îmlayê nîne. Problemên zimanê kurdî heke mîrov serê xwe pê re biçîne ez dibêjim ne zêde ne. Lê dîsa jî ji çapê heta bi montajê, ji belavkirinê heta rêzkirin û rastkirinê gelek problemên derdixe hemberî mîrov. Jean Baudrillard -ez ne şaş bîm- dibêje: "Di zemanên mod, n de çêkirina maneyê êdî hêsane. Hûn dikarin rehet maneyekê (wate) jî xwe re çêbikin. Lê herkes nikarê talebê jî wê maneyê re bide çêkirin, an jî wê maneyê bide qebûlkirin." Ji bo me kurdan îro ev rewş hinekî berevajî ye. Daxwaz çiqas qels jî be heye, lê maneyên me kêr in. Hişmendiya me li ser slogan û şablona wan a biçe, ji bo jiyane jî ew ne bes in. Şizofrenî bûye nexweşiya me ya gelêrî.

Gelo xalê Şikrî çawa ye?

Felat Dilgeş

Gava ku mîrov ji welatê dur ket, hingê bêtir û evîna welatê bêtir tesîra xwe li ser mîrov nîşan dide. Icar ku ev durtî bû karê salan û rîya çûyina welatê jî teng bû, salixê evîna û hesratê nayê dayin.

Mîrov li warê xerib û biyanistanê çiqas têr û halxweş be ji jiyana welatê li bîra mîrov demayê. Xeribî tu car ser dilsarî û xemgîniyê nagire. Ya rast piştî emrekî êdî xeribî nayê kişandin. Herçiqas zarûk zû dikarin hûn warê xeribî bin jî, ev yek jî bo mezinan ne derdest e. Mezin bi rojên xwe yê bo dîjîn; wan bi bibîrî tinin, bi wan sa dibin, bi wan kurmê bêtirî hesratê dişikînin.

Xeribîjwar e!
Xeribî tîrê di dil de ye, xenceq e!
Rojên wê bi jimar û bi deyn in! Çend sal di ser de desbas bibe ji xeribî xeribî ye. Tin û germiya welatê li xeribîyê nayê ditin. Xeribî jiyaneqî tîqîtenê ye, bi serê xwe ye, ji bo xwe û ji xwe re ye. Nayê parvekirin, li biyanistanê parîkirina şahiyên bi xwe jî zehmet e. Mîrov li xeribîyê sitûlxwar e, tamsar e; carna negar û jî xwe re xeribî e. Li warê xeribîyê di dost û hevalan re parvekirina rojên li welatê şahiyek mezin dide mîrov. Giliyê welatê piçekî be jî wê beryê jî di derîne.

Di meha Gulanê de gava ku ez gend rojan li Fransayê gam, dostê min ê Hêja Hesen jî min re got, dostê min ê Xalê Şikrî jî ziyaretekê Kurdistanî bû. Xalê Şikrî, wekî ku li welatê çûbe zozanan, nivînen xwe derxistibû oda heftî jor a xaniyê xwe.

Xalê Şikrî bi henek, yanî û serpêhatiyên xwe yê welatê di nav dost û hevalan de çihêkî xwe yê taybetî çêkiribû. Piştî halpîrsîn û kêfxweşdayîna hev, xwendanka li ber serê Xalê Şikrî pê re bala Dr. Zekî kişand û kek Zekî xwe ranegirt, pîrsî:
- Ev çî xwe ye? Xalê Şikrî... Xalê Şikrî bêtir ku ruyê xwe tîrî bike, ji nava xwe tîr weha bersiv da:
- Heyran ez çî bikim, de wele dixorin ji min re qedexê kirme; lê min dit ku tu tama xwarinê tune, hema min jî xwêya xwe amî. Dr. Zekî lê zivirad û got:

- Ha ev nebû Xalê Şikrî! Gava ku em rabin ezê xwêyê jî xwe re bibim!
Bêguman ew bersiv li xweşa Xalê Şikrî neqûbû, lê ji ber ku bi adê Dr. Zekî dizanib û, bi awayekî qeselê guhart.
Sohbete me bi Xalê Şikrî re germ bûbû û li warê xeribîyê şevbuhêrkek

Kurdistanî li dar ketibû. Lê ez çima xwe bi vî yekê nayim. Min jî berê ve bazara xwe bi birayê Hesen re kirye. Divê Xalê Şikrî jî min re giliyê xwe û serpêhatiyek xwe ya lêşkeriyê bike. Yek ji min, yek ji birayê Hesen, me Xalê Şikrî amî keysê. Xalê Şikrîyê camêr nexweş û di nav nivînan de bû, lê dîsa jî jî ken û solhetxweşia xwe tişteq hunda nekiribû.

Xalê Şikrî dest pê kir, serpêhatiya xwe jî me re weha got:
- Gava ku ez li lêşkeriyê bûm, hevalêk min ê Tirk ê bi navê Etem hebû. Di serî de nava me pîr baş nebû, lê piştî re em bîbbûn hevalên pak. Rojêkî zivistanê ez û Etem li revîra lêşkeriyê rûdî-nîştin. Min jî Etem re got, "Heyran îro qirika min min piçekê diçê! Hê min peyva xwe temam nekiribû, Etem li min vegezarand û got, "Wele qirika min jî diçê, hema ezê ji bo xwe û te qaxiz bî-nivîsim û emê herin dixor." Etem kaxî-zêde me nivîsîn û me berê xwe da rîya dixor.

Gava ku em çûn dixor Etem li pêşiya min kete hundir. Ez li benda Etem sekinim. Ez dibêjim bila Etem derkeve, ez wî bîbbînim, piştî re ezê herim dixor. Çimkî tenê piçek qirika me diçê û tişteq girîng tune.
Etem ket hundir û demeket. Min meroq kir, ez di dilê xwe de dibêjim ev kar çima ewqas dirêj bû. Dawiyê yek derket û got:
- Etem miriyê... Ez şaş û mar mam. Etem heta niha sîpî sax li ba min bû. Çawa çêdibe ku Etem di demeke ewqas kurt de, ji nişka ve dimire. Ji xwe êdî min mesela qirika xwe û dixor jî bîr kirye.

Ez dikim nakim naxwazim qebûl bikim ku Etem miriyê... Nûçeya mirîna Etem zû belav bû. Li ser vî yekê serleşker em civandin û ji me re gotin:
- Divê îşev hinek nobeta Etem bigirin, yên ku dixwazin nobeta Etem bigirin bila destê xwe rakin!
Hema beriya hemûyan min destê xwe rakir. Ez û yekî Tirk bi hev re emê nobeta Etem bigirin. Çaxê nobeta me nivê şevê ye. Gava ku dor hat ser me, em rabûn çûn nobeta Etem. Lê ez di çihê xwe de nasênim; ez meroq dikim, ev Etemê ku sîpsax bû çawa ji nişka ve mir? Min jî hevalê xwe yê Tirk re got:
- Ez pîr meroq dikim, ezê cenaze vekim û lê bînhêrim ka Etem çawa emeliyat kirine.
Hevalê min li ber vî daxwaza min rabû û qebûl nekir. Lê kir nekir, min got na wele divê ez bibînim ka çawa Etem emeliyat kirine?

Hevalê min jî tirsan li ber devê derî sekiniye. Min hêdî hêdî derê tabûte vekir. Etem kiribûn kefenekî û devê wî jî girê dabûn. Min hêdîka devê torbe vekir û sitûyê Etem dagerand. Çaxê ku min sitûyê wî zivirand pişxînek ji Etem çû. Bi pişxîna Etem re hevalê min got çîp û revîya, min jî da peylî...
Bi wê tîrs û heyacanê li ber derê qayîşa qapûte min asê bû. Ez çiqas kaş dikim li pey min nayê. Hevalê min jî tirsan zû pekiyaye kûçê. Ez dikim nakim nikarin xwe xilas bikin. Ez di dilê xwe de dibêjim, "Bi Xwedê mirî melûm bû!" Tu nebê mirato qayîşa qapûte min li destiyê derî helqiye!
Bi wê tîrs û sawê qapûte min çîriya û ez jî revarevî daketim kûçê. Lê his jî hevalê min tune!.. Demekê bi şîr de min ew rayikî. Hê min tişteki negotiye, wî bi tîrs got:
- Mirî rabû! Ne wîlo!
Min tabût vekiriyê û cenaze li wê rastî ye. Ez bi tenê newêrim herim, divê bi awayekî ez hevalê xwe yeqîn bî-kim û em herin tabûte bigirin. An na serê sibê ewê tîştên netîşt bînin serê min! Hevalê min pîr tîrsiyaye, min jî re got:
- Na kuro, tişteq tune! Beredayî tu revîyayî!
- Lê ew deng çî bû?
- Dengê çî? Tu deng nehat! Tu şaş î!..

Bi vî awayî bi zor û bi heftî belayan min hevalê xwe yekî kir. Em çûn lê di-sa hevalê min jî tirsan li devê derî sekini. Min bala xwe dayê ku wa ye Etem li kuçê xwe ye. Min tam gonaqê pê anî ku qayîşa çakête min li derî asê bûye. Bi tîrseke mezin min zûka devê torbe girêda û tabûte girt. Girta ku li me bibe sibê ez jî belayek mezin xelas bûm.
Em tişteki doxtorên cemalî qirika Etem emeliyat kirine û Etemê reben ji hundarkirina xwinê di destê wan de miriye.

Wê rojê heke ez beriya Etem biketama hundir, tu bawer bike niha ez li çihê Etem bûm!
Di gel nexweşîna xwe jî Xalê Şikrî ev serpêhatiya xwe û mesela kûçikê xwe yê qer jî me re got. Ne dîriya jî welat, ne nexweşîna wî ne jî xeribîyê Xalê Şikrî jî Kurdistanî dîr nekiribû. Dilê wî jî bo welatê wî, li welatê wî lê dixist.
We got qebûl nekir. Lê kir nekir, min got na wele divê ez bibînim ka çawa Etem emeliyat kirine?
Gelo Xalê Şikrî çawa ye?

Çirok
Şefik KAYA
Cîstekê hebû ji caran, rihmet li de û bavê hazir li guhdaran; ji xeynî mişkên qulên diwaran...
Şivanek û kûçikê wî hebû. Şivan jî kûçikê xwe pîr qayil bû, xwarina wî tîr didayê, baş lê dinîherî û carina jî şîr didote cimîkê, nan hûr dikirê û kûçikê xwe di-anî ser, kûçikê dixwar. Kûçik jî xwediyê xwe qayil bû, şivan jî, bi kûçikê xwe bawer bû.
Bi vî awayî, heta mîde-tekî domand. Her çî bara şevê ye şivan kulavê xwe di-kişîne serê xwe û dikeve xewê xwe, kûçik jî notirvaniyê li peze wî dike; pez jî guran diparêze. Çend sal bi vî awayî derbas dibin. Belê, hêdî hêdî dilê kûçik jî şivan sar dibe û xwe dibin re digî-hîjne guran û bi wan re peymanekê çêdike, dibêje: "Eger jî her peza ku hûn dibin, perçeyek goştê bidin min jî, çî cara hûn werin ez de xwe di xew ve bidim."
Gur civiyar, pêşniyara kûçik dane ber çav, tişteki baş ditin. Ji wê şevê û pê ve gur hatin û bîrek peze şivan birin. Şivan peze xwe rakir, bala xwe dayê bîrek jê çûye! Şaş bû, guran nivê peze wî biribû. Şivan jî xwe re got: "Çî heye jî bin vî kûçikê han e!" Şivan dest pê kir û bi dirî li kûçikê xwe nobetê girt. Belê, rast e, bala xwe dayê ku va gur hatin. Kûçikê wî jî li guran dinîherê. Çawan kûçikê dit, ku gur hatin, xwe li xewê danî û di

Seyê Dostê Guran

pey re çû goştê ku ji ber guran mabû, xwar û dîsan hat çiyê xwe, kete xewê. Şivan hemû tiştî dit. Şivan dit, ku çawan kûçikê wî bi guran re yekîyê kiriyê û peze wî dixwe. Di dilê xwe de got: "Niha min baş fêr kir, ku kûçikê min bi van guran re nebûya yek, van guran wisan bi rehetî nikarin bîhatana nava pez û pez bibirina". Şivan rabû wî gavê biryar da, ku ceza-yekî bide kûçikê xwe. Wî biryara bidardarkirina kûçikê xwe da.
Şivan werisekî avite dare, kûçikê bir û ew xeniqand. Mîr û berdestiyê xwe jî li hespan siwar in, çûne ref û neçîrê. Bi rêde rastî şivan hatin. Şivan wan nas nake. Gava mîr çav bi kûçikê daleqandî ket, meroq kir û jî şivan pîrsî:
Şivanê heja, ev çî ye? Te çima ev kûçik bi vî dare ve daleqandiyê?
Şivan, got: "Apê delal, ez de jî te re niha şîr bînim, nanê min jî heye, bixwîn û bi rêka xwe ve herin. Dev jî sebebê daleqandîna kûçikê berde, ez nabêjim!
Mîr çî kir şivan jê re ne-got. Paşê berdestiyê wî jê re got:
- Bêje ez Mîr im, eger tu nebêjî ez de serê te bidim jêkirin! Hêngê de şivan bi-tîrse û jî te re bêje!
Mîr, jî şivan re got:
- Ma tu min nas nakî? Ez mîrê vî welatî me, eger tu sebebê daleqandîna vî kûçikî niha jî min re nebêjî, ez de serê te bidime jêkirin! Şivan got:

Wêlê tu mîr dibî çî di-bî, bibe, ez nabêjim!
Mîr jî bawerî ket, çû. Piştî qasêkî şivan bala xwe dayê, ku çend serbazên Mîr hatin, gotin:
- Şivan, tu yî yê ku bi fer-mana Mîr nekiriye?
Şivan got:
- Belê ez im.
Serbaz rabûn yekî danî-ne ber peze wî û ew birin diwana Mîr. Celatên mîr ra-hîştin şîrên xwe û di dora şivan re çûn û hatin, xwes-tin wî biîrsînin. Lê şivan jî wan tu xofê negirt, got:
- Wêlê hûn niha serê min jî wê bîkin ez dîsan nabêjim!
Mîr bala xwe dayê, ku şivan bi tîrse jî qet nabêje. Dîsan jî berdestiyê xwe pîrsî, got:
- Em çî bikin, ku ev jî me re mesela daleqandîna wî kûçikî bêje?
Aqilmendên Mîr gotin:
- Mîrê min, jê re bêje, "ez soz didim, ku tu ji min re bêjî, ez de qîza xwe bidime te. Wê çaxê de şivan tîma

bibe û jî te re bêje. Paşê tu qîza xwe nadiyê.
Gava mîr xeberê jî şivan re got, şivan kenîya û got:
- Mîrê min, tu ne qîzeka xwe bidî min, tu temamê gî-zên xwe jî bidî min, ez dî-san mesela daleqandîna kûçikê xwe jî te re nabêjim!
Mîr û wezîrên xwe di nav hev de şewîr kirin û ke-çeka mîr lê mar kirin. Ji hev re gotin, "Jî xwe çawan he-be de keçîk wî bi awakî bi-xapîne û pê bide gotin".
Mîr qîza xwe li şivan da markîrîn û di qesra xwe de çî da wan.
Mehek, dido, sisê keçîkê kir nekir şivan jî wê re jî ne-gor. Keçîk çû bal bavê xwe û got:
- Bavo, ez dikim nakim nabêje. Mîr, dîsan ba şivan kir, got:
- Heyran, tu mesala daleqandîna kûçikê xwe jî min re bêje, tu çî bixwazî ez de bidim te. Ji min re bêje ka te çima ew kûçik daleqandî?
Şivan got:
- Mîrê min, ez de bêjim, lê divê tu soz bidî min, ku ez heftiyekê bibim serseke-rê te.
Mîr got:
- Bila be, tu ne heftiyekê tenê tu mehekê sersekerê min î. Tu çî dikî bike! Şivan rabû çilê sersekeran li xwe kir û çî nava zabîten Mîr, hemûyan li derekê dahev. Ji wan pîrsî got:
- Hûn jî herbekê re çawa wan nî? Temana got:
- Em li ber emê Mîrê xwe ne! Şivan xaxek jî bin çengê xwe deranî û pîrsî, got:
- Hûn dibînin ez xwedî xaxî im, di nav we de çend kesên weka min bi xax he-ne?
Nivê zehf, ji zabîten Mîr jî bin çengên xwe xax deranî û nîşanî sersekerê xwe dan. Şivan, yên bi xax jî nava asker veqetand û çû.
Mîr li diwanê li benda şivan bû. Gava şivan kete diwana Mîr, kêfa Mîr hat, pîrsî, got:
Tu de mesela xeniqandîna kûçikê xwe jî min re bê-jî?
Şivan got:
- Belê, ez de bêjim.
Pîr kêfa Mîr hat, got:
- De kerem bike!
Şivan got:
- Mîrê min, kûçikê min bi guran re bibû yek û peze min bi guran dida xwarin! Min lê nobet girt, hevaltiya wî û guran fêr kir. Kûçikê min, bi min re xayimî kir; ez pê bawerbûm, ku ew pe-zê min li hember guran di-parêze, lê di bin de hevalê guran derket. Min heqê wî dayê! De ka tu jî kerem bi-ke, heqê van zabîten xwe bide! Ji nivê zedetir bi te re xayin in, bi dijîminê te re bûne yek!
Mîr gazî celadan kir, se-rê wan zabîtan teva da jê-kerin û di şûna wan de yên nû girt. Şivan jî kîre wezîrê xwe.

Perloda Zonu Zagonê Kırmanç-Zazay
Tija Sodiri
Amorê 3.ine Vejiyal
VENGÊ WELATÎ, ROŞTA MEŞTEY VEJIYE!
Serva Zon u Zagonê Kırmanç-Zazay,
■ Tija Sodiri:
■ Bıwane
■ Bınusne
■ Xo nasbike!
■ Romevileşiyê!
■ Vengê xorê wayir vejiye!
Adrese: Tija Sodiri Postuach 70 12 40
605662 Frankfurt/M
Tel/Fax: 0.69-524549

XAÇEPIRS
Çeperast: 1- Diqet kirin. 2- Xuliqandin, dahênan. 3- Meriyê ku pez dajo û diçêrine. Awa (bêrevajî). 4- Gede, mindal- Çihê ku meriv têt re an jî serê dibuhure. tarik, ra,reh. Çot. 6- Avdest-xane. 7- Jêhezkerin, begen kirin. 8- Pîspan, ûle. 9- Navê rojêkê. Agir, fedî şerm (bêrevajî). Ji yên bêavmayî re tê gotin (bêrevajî). 10- Makus, ters, vajî.
Serejêr: 1- Qertel, Kurî, kurik (bêrevajî). 2- Tê de alif-ê, didin heywanan, Çikuffe. 3- Lebîandin. 4- Kew (bêrevajî), Rengdêreke îşarkî. 8- Seku, di-wan. Baş, qenc, çê (bêrevajî) 9- Bi Tirkî "firze", "xozan", sembola "ne-on" ê (bêrevajî). Gihanekek (bêrevajî). 10- Xwêya wê zêde bi xwê, Di çî-roka "Mem û Zîn" de, xwişka Zînê
Bersiva hejmarê borî
Çeperast: 1- Govend, nîr. 2- Erê, diyarî. 3- Liko, to. 4- Anef, arî. 5- Arastî. 6- Ênik. 7- Wana gel, ga. 8- Şek, por. 9- Bin, birazî. 10- Inaveraş.
Serejêr: 1- Gelavêj, bî. 2- Orin, navîn. 3- Vêketin, na. 4- Of, kaş. 5- Nd, gebe. 6- Diyarbekir. 7- Ra, Ra. 8- Natîsa, pas. 9- Îro, goz, 10- Rî, nînarîb

İstanbul'da Kürt Kurumları

OSMANLIDAN GÜNÜMÜZE...

Nesimi ADAY

Kürtler, 1900'lü yılların başında, merkezi Bab-ı Ali olmak üzere değişik yer ve zamanlarda çeşitli cemiyetler ve kulüpler kurdular. Fakat, Mustafa Kemal'in liderliğinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti, Kemalistler'in öncülüğünde Kürtlere karşı "tenkil ve teccir" hareketi başlatıldı. Genelde bütün etnik grupları hedef alsalarda; politikaları ve eylemleri Kürtler üzerinde yoğunlaşıyordu. Şeyh Said hareketinden sonra yürürlüğe giren "Takrir-i Sükkün" yasası da zaten Kürtlerin "tedib ve tenkil"i için hazırlanmıştı.

"Kurtuluş Savaşı"ndan, Kürtlerin destek ve yardımıyla 'galip' çıkan Kemalistler, Cumhuriyetin ilanımdan sonra, Kürtlere verdikleri sözlerinden vazgeçmişlerdi. İsmet Paşa Lozan'da, "Türk ve Kürt halkının temsilcisi olarak" bulduklarını söylemesi ve ardından da, bu sözlerin "unutulması" Kürtleri çığırından çıkarmıştı. Ki Lozan'da İsmet Paşa'nın yanısıra Diyarbakır Mebusu Pirinçzade Feyzi Bey'de hazır bulunuyordu. Ama ne yazık ki Feyzi Bey de "sağır"ın oyununa gelmişti. Siverek Mebusu Osman Paşazade Halil Fahri Bey'in deyimleriyle, "sağırın bu kadar art niyeti olacağını" nereden bilsinlerdi.

Bütün bu yaşananların peşinden Kürdistan'da 'ulusal başkaldırlar' patlak veriyordu. Başkaldırlar gerek direkt gerekse indirek şekilde İstanbul'da yaşayan Kürt aydınları tarafından destekleniyordu. Bu arada Türk Devleti projelerini Kürt Cemiyetleri üzerine dikmişti. 'Suçlu' bulduklarını cezalandırıyorlardı. Öyleki, Kürdistan Teali Cemiyeti başkanı Seyid Abdulkadir'i -ki kendileri savaş yıllarında Cemiyet'te yapılan bir toplantıda, Kürdistan'ın bağımsızlığına karşı gelip, "Türk kardeşlerimizi bu durumda yalnız bırakmak Kürdün şanına ve şerefine yakışmaz" diyerek cemiyetin ikiye ayrılmasına sebep olmuşlardı- kendilerinden yana (kardeşlik bağlamında) tavır almasına rağmen idam etmişlerdi.

Bizzat Mustafa Kemal'in emriyle gözaltına alınan Kürt Cemiyet'leri siyasi kontrol ediliyor, faaliyetleri hakkında raporlar tutulup Mustafa Kemal'e iletiliyordu. O yıllarda gerçekten de Cemiyetler'de ciddi 'ulusal' tartışmalar yaşanıyor. Özellikle Kürdistan aydın kesimi, Kürdistan'ın bağımsızlığını ilan etmenin zamanı geldiğini söylüyor. Kürt Cemiyetleri'nde yaşanan hareketlilik Mustafa Kemal'i korkutmaya başlamıştı ve bu Cemiyetleri peyder pey kapatmaya başladılar.

Kürtler uzun yıllar 'ulusal' kurumlarını yaratamadılar. 1920'li yıllarda kapatılan kurumlarına, kısren, 1970'li yıllarda kavuştular. Ancak bunlar da kısa soluklu oldu. 1984'te başlayan gerilla savaşından sonra, (uzun yılların yaratmış olduğu mirasın da katkısıyla) Kürtler, döktülen onca kanın bedeline karşılık, yavaş yavaş 'ulusal' kurumlarını oluşturmaya başladılar. Kürtler, hep denediler ama yenildiler. İsrar ettiler. Tapkı Samuel Beckett'in o ünlü dizeleri gibi: "Hep denedin, hep yenildin. Olsun. Gene dene. Gene yenil. Daha iyi yenil."

Görünen o ki Kürtler artık kazanacaklar. Çünkü, "hep denediler ve hep yenildiler"... Merkezleri İstanbul'da bulunan Kürt kurumlarına, kuruluş amaçlarını ve yaptıkları çalışmalarla ilgili sorular sorduk. Her hafta bir kurumun tımbıdığı röportajlar yayınlıyoruz. Bu hafta Mezopotamya Kültür Merkezi ile (MKM) yapılan röportajı yayınlıyoruz.

● Kültür Merkezinin ne zaman kuruldu, kaç şubeniz var?

○ MKM, 1991'da İstanbul'da kuruldu. 1 merkez 7 şubemiz var. İstanbul: İstiklal Cad. (merkez), Tarlabası- İst. (Şube), Aksaray Kültür Enstitüsü (Şube), İzmir, Adana, Mersin, Diyarbakır ve Hewlêr.

● Kurumunuz'a 'Kürt Ulusal Kurumu' deniliyor. Bu adlandırılmayı benimseyen misunuz?

○ MKM, bir Kürt Ulusal Kurumudur.

● Kurumunuz da hangi dil konuşuluyor? (Hem kurum çalışanları hem de misafirler için ayrı değerlendirmeler yaparmısınız istiyoruz.)

○ Etkinliklerimiz (tiyatro, müzik, film vb.) Kürtçedir. Ancak günlük

Her hafta bir Kürt kurumunun tanıttığı röportajlar yayınlıyoruz. Bu hafta Mezopotamya Kültür Merkezi (MKM) Genel Müdürü Nuray Şen'in sorularımıza verdiği yanıtları yayımlıyoruz.

Mezopotamya Kültür Merkezi'nin çocuk korosu; Güliz Mezrabotan

yaşamda Kürtçe ve Türkçe konuşulmaktadır. Çeşitli kesimlerden yüzlerce insanın geldiği bir alandır. Genel olarak Türkçe daha yaygın kullanıldığı için, iletişim açısından Türkçe konuşulmasına müdahalemi yoktur.

● Kuruluş amacınız neydi, neler hedeflediniz, ne kadarını gerçekleştirdiniz?

○ Başta Kürt halkı olmak üzere, Mezopotamya'da yaşamış ve halen

yaşamakta olan halkların (Ermeni, Süryani, Keldani gibi) tarihlerinden etkilenen kültürel ve sanatsal birikimini ortaya çıkarmak, geliştirmek, bugüne birleştirmek ve geleceğe taşımak amacıyla kuruldu. Aynı zamanda Mezopotamya halklarının yaratmış büyük kültür birikiminin, sömürgeci egemenlikler tarafından yağmalanma, inkar ve imha etme, asimile ederek, kalan kısmına el koyma gi-

rişimlerine de, süreç içerisinde müdahale etme görevlerimiz arasındadır. Bunu pratik mücadeleleri, şubelere genişletme derinleşme ve özümleme, olarak görmüştür.

Bir başlangıçtır. Eksikliğimiz var. Ancak her şeye rağmen ayakta kalma ve bu kültür mirasımızı koruyup geliştirme istemimiz ve çabamız sürmektedir.

● Kültür Merkezinde, halen ne tür fa-

aliyetler sürüyor?

○ Tiyatro, müzik, folklor, görsel sanatlar, Mezopotamya Aile Birliği, çocuk ve gençlik eğitimi, dil ve tarih araştırmaları ve Jiyana Rewşen dergisi.

● Kültür edebiyatı ve sanatıyla ilgili ne tür çalışmalar yaptınız?

○ Araştırma, derleme ve üretme faaliyetleri var. Ayrıca bu derleme ve hazırlıklarımız kitaplaşma aşamasındadır. Sanatsal faaliyetler zaten tüm etkinliklerimizin yoğunlaştığı odaktır. Edebiyat alanında şiirler, hikayeler, tiyatro senaryoları vb. eserlerimiz var.

● Kurumunuzun "Merkezi" neden İstanbul'da?

○ İstanbul, bir kültür-sanat merkezi gibidir. Her ulustan halkın yaşadığı bir mozaik. Çalışma, iletişim, dayanışma koşulları daha ileri boyutta.

Kürdistan savaşının yoğunlaştığı bir coğrafya. Kırtı savaşının baskısı fazla geliştirmeye elverişli değil. Ancak şartları olgunlaştırıp, süreçte yapılan müdahale ile de merkezimizi Kürdistan'a taşımaya dü-

şünüyoruz.

● Diğer Kürt Kültür Kurumlarını (kültürel-sosyal çalışmalarını açısından) nasıl değerlendiriyorsunuz?

○ Kardeş kurum ve kuruluşlar olarak değerlendiriyoruz. Halkımıza hizmet sunduğu sürece yapılan her faaliyette sevgi ve saygıyla bakabiliriz. Ortak çalışmalar da yapılabilir. Destek ve katkı sunmak isteriz.

● Kurumunuza yapılan baskılar çalışmalarınızı engelliyor mu?

○ Baskılar yaşamamızın bir parçası veya boyutudur. Kürt halkı ateş altında-zulüm altındadır.

Bizim de baskı görmemiz doğaldır. Engeller belki zaman zaman bizi daraltabilir. Ancak uzun soluklu olarak mücadelemizi ele alarak, hiç bir engel başarımıza gölge düşürmez.

Kültür bir halkın özüdür. Halklar varolduğu sürece kültürler varolacaktır. Bizler de kültürel mücadele ve çabamız, son ferdimiz kalana dek sürdürmeye devam edeceğiz.

(KÜLTÜR SANAT)

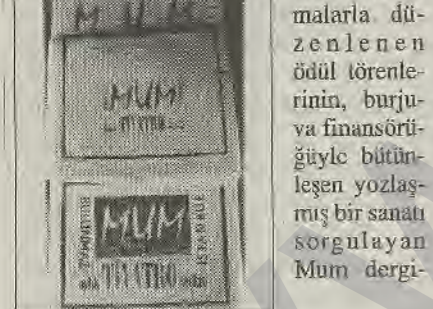
Sahnedeki Mum Var

İbrahim ALP

Yeni bir tiyatro dergisi çıktı. Dergi birinci sayısında "...emeğin iktidarını savunan ve bu bağlamda tiyatro söylemi geliştirmeyi düşleyen dergi yok gibidir." "derginin çıkışında bu tiyatroların "bağımsızlığı"na sağlama kaygısıyla, yeniden bir dergi tasarımına ihtiyaç duyulduğu belirtiliyor. "Özetle burjuvaziye karşı sanatsal bir uzvu yaratmaya çaba" olarak kendini tanımlıyor. Devlet Tiyatrolarında köktendilik, Türkiye Burjuva Tiyatrosunun, sanatı temsil etmeyen ama kendini sanatın benmerkezi olarak kabul eden bir anlayışa göndermeler yapan Mum dergisi kendisini bir karşı çıkış olarak ifade ediyor.

"Ulusal sanat kurumlarında" bulunmaz'ın ifadesiyle "kast'laşan" bir yapılamaya karşı alternatif olabilir kaygısıyla kendini öne çıkarmış bir dergi Mum.

Ödül yarışmalarının yapay ve üretimi dönüştürmekten çok sanat piyasasında ölçüt sayılmayacak jüriyel aldatmalarla düzenlenen ödül törenlerinin, burjuva finansörleriyle bütünleşen yazılmış bir sanatı sorgulayan Mum dergisi,

si, tiyatro ve tiyatro araştırmalarında bir ihtiyaç olarak kendini okura sunuyor. Kuşatılmış bir sanat anlayışını, Yeni Dünya Düzenine denk düşen bir anlayışın versiyonunu geliştiren bir altyapıyı oluşturduğunu heri süren Mum dergisi, yayın anlayışının ilkesini, sanat adına ikkesiz olarak koyan yapılamaya karşı bir ses olarak görüyor kendini.

Derginin üçüncü sayısında Afşar Tımcın, edebiyatın sanatsal öğelerini yaşama ve kültüre etkilerini sorgularken XIX yüzyıl felsefesi ve Rönesansın felsefe alanındaki dar görüşününün, edebiyata yüklediğine değinir. Erasmus, Rabelais, Montaigne, Shakespeare vb. eserlerin barok edebiyat anlayışının klasiğe dönüştüğü dönemi inceleyen felsefi derinliğinin insan yaşayışına kazandırdığı ivmeleri sanat gerçekliğiyle anlatıyor.

Tımcın gerçek sanat anlayışını sorgularken toplumsal değişimin mihnet taşıyan oluşumun ve bu sürecin insan yaşayışına sunacağı katkıya bir değer olacağını belirtiyor. Fesefe ve edebiyatın bağımlı kurulların "Gerçekte çağını düşünce açısından dile getiremeyen tüm yapıtlar eksikli yapıtlardır ve erkenden sömüp gitmeye mahkum yapıtlardır."

Gerçek sanat bir dönemin tüm duygular ve düşünce özelliklerini kendinden vazeçilmez bir özyapı gibi taşır. Bu tür yapıtlar ortaya koyabilmeleri belki çok az ama çok önemlidir. Her sanatçı insanlık boyutlarının dışına çıkmadığı zaman kalıcı olma şansına ulaşır. Bu anlamda sanat ve felsefe ayrılmaz bir bütün oluşturur.

Mum dergisi, tiyatro araştırma, şiir ve edebiyat yazılarından oluşuyor.

Geçtiğimiz Pazar günü Harbiye Cemil Topuz Açık Hava Tiyatrosu'nda oynanması beklenen "Pir Sultan Abdal" oyunu, Şişli Kaymaklığı tarafından, 02.08.1996 tarih ve 2904 sayılı yazılı ile yasaklandı. Yasaklama kararı tebliğ edilen ABT oyuncularından, Gül Gökler gözaltına alındı ve bir gün karakolda tutuldu. Emniyet Müdürlüğü yasaklama

kararını Cuma akşamı 'denk getirdiği' için Yürütme Yürütme Durdurma başvurusu o gün yapılmadı. Daha sonra oyunun yazarı Erol Toy, Bölge İdare Mahkemesine başvurarak oyunun oynanması için izin aldı. Oyun, 15 Ağustos'ta 751. kez sahnelenerek.

Erol Toy, Pir Sultan Abdal oyununun ilk kez 29 yıl önce, yani 1967 ta-

rihinde ABT'ye oynanmaları için vermiş. İlk yasaklamasının da o zaman olmuş. Oyun, bugüne kadar yurtiçi ve yurtdışında toplam 750 kez oynanmış. Oyun, Valilikler ve ayrıca, Bölge ve İdare mahkemeleri tarafından ayrı ayrı yasaklandığı için, hukuken de bir kargaşa yaşanmış.

Pir Sultan, 1967 ve 12 Mart 1971 arası sadece Tunceli'de, 1978-80 yılları arası da birçok yerde, şimdiye kadar ise makedonya kararnıyla, toplam 22 defa yasaklanmış ve ABT kendi lehine 54 karar almış.

Yazar Toy, oyunun ilk kez yasaklanma tarafında yasaklandığını, bu girişle köy muhtarlarının da oyunu yasaklamaya başladıklarını söyledi. "Bir de onlarla mı uğraşacağız" diye, tepkisini gösterdi.

Erol Toy, yasaklama sebeplerinin tek başına Pir Sultan Abdal oyunu olmadığını, kendisinin kitap ve makalelerinden dolayı; 1960'dan 80'e kadar kadar yasaklanan ve mahkemeye verilen tek yazar olduğunu ve yine 1981 Şubat'ın da 5 yazarın çocuk kitapları yasaklandığını bunlardan birisinin de kendisinin olduğunu açıkladı. Yazar, "Askeri İsyaya

na Teşvik"ten de yargılanmış. Erol Toy, "oyunun yasaklanmasının asil sebebinin bunlar olduğunu" belirtir. "özgürlükçü ve demokrasiden yana olan sanatı savunmaya devam edeceğiz" dedi.

Öteyandan oyunun yönetmeni Zeki Gökler, bu güne kadar İdare Mahkemesi'nden kendi lehlerine toplam 14 karar aldıklarını ama, bunların dışında da TCK'nin 312/1'den, yani "halkı isyana teşvik"ten 78 kez yargılandıklarını ve 78 kez de akladıklarını söyledi.

Gökler, izleyicilerin daha önce alıp kullanamadıkları biletleri, 15 Ağustos'ta tekrar kullanabileceklerini de belirtti.

Oyunun müziklerini yapan ve oyunda rol alan Grup Kızıldırak elemanlarından, Tuncay Akdoğan, gazetemize yaptığı açıklamada, oyunun sürekli engellendiğini fakat kendilerinin herşeye rağmen oyunu oynadıklarını söyledi.

Yasaklamaya kimsenin gücünün yetmeyeceğini ve "gerek korsan ve gerekse yasal", bir şekilde oyunu oynayacaklarını belirten Akdoğan, "yasaklanlardan sonra kitlenin göstereceği tavır da merak ediyorum" dedi.

(KÜLTÜR SANAT)

Agirê Jiyana'nın ilk sayısı

Çalışmalarını Mezopotamya Kültür Merkezi'nde sürdüren Grup Agirê Jiyana (Yaşan Ateşi) geçtiğimiz günlerde "Adarê" isimli albümünü dinleyicilerine sundu. Prodüksiyonunu Mazlum Plak'ın üstlendiği albüm, Kürt müziğinde yeni bir renk olarak kalacak gibi.

"Adarê" de, toplam 11 'parça' yer alıyor. Parçaların çoğu anonim (Gelerî). Grup, otantik strantlara yeni bir müzikal biçim vermiş ve böyle okumuş. Genelde tek, ya da korolarla aynı frekanstan okuduğu halk strantları, çoksessli bir formda işlenmiş. Bu anlamda oldukça başarılı olmuşlar. Ayrıca yapımda profesyonel müzisyenlerin yer almaları, albüme ayrı bir tat vermiş.

Agirê Jiyana grubu, dört müzisyenden oluşuyor: Nail Yurtsever, Ali Geçimli, Şener Yıldız ve Berivan Okçuoğlu.

(KÜLTÜR SANAT)

Pişo Meheme Mezaristanlıx oldu!

Diyarbakır'ın medarı iftixarı, şarapçı, biçaxçı ü qurbeye şûratlı pişoqatlar qıralı Pişo Meheme, sonında Homa'nın rehmetine qawuşti.

"Yorxansız yatarım hama oxlansız yaramam" lafını gedê bajêrler literatürüne beşşilayarax ne qedêr buyuk bi filozof oldixını ispatixın Pişo Meheme, oldixten sonra da medyamın gundeminden duşmêdi.

Neden dolay, hanqı xestelixten ötürü oldixı qonısında çeşitli spekulasyonlar uretilen Pişo Meheme'nin, heqeten de neden dolaylı mezaristanlıx oldixı daha da bilinnî.

Behzilêri omu deli dana... pardon! Ayıdız xestelixinden, kimileride İsmetîl Abê virusinden dolaylı oldixını iddia êdi. Saxlîx Abê Baqanlîxiya; yorxansız yapıp kezebini usutêrax zatırxê oldixını ü ardından da Şêx Meheme Duzlîxi yêr-nê yanlîşlîrxnê Fişqaya'ya gêtirinx, qaybolan pişaxını araxen, orda esrar çekmêxia olan armût qafalı, eli çalêtlî ü ismi de Anofel olan bi sıwrisinege şa-

PIRPIRIM

MUSTAFA GAZI

rap içirip ü ardından da âçurından axaxı atar. Hemen bû olayın ardından şefaçoxzi olup qiblessini şaşırarax qalasıni orada bôlınan kendihalmında zavallî bi daxa ûnarax intıxar etirixi, şeklînde açılama-da bulındı.

Öte yandan, Diyarbakır'ın en şarî ü qantır dediqocılardan Pirçiklî Şemê'den aldixını bi bilgîye göre; po-xında bôldixi bonoxi gôtirip Qüyincî Himo'ya elmas diye yuttirmaxa qaxınca Qüyincî Himo'nin adamları tarafından İstanbul'a qaçırılıp, oradakilê homoseksuallere yarım kilo altın qarşılıxında satılır. Daha sonra, homoseksualler tarafından anası axlatılıp tırxı çaxartılan Pişo Meheme, Emeriqalı homoseksuallerin cazibesini çeker ü yerli homoseksuallerin elinden qaçırılıp Emeriqaya gôtirilir. Orada bi reklam firması tarafından homoseksuallere stêrkonomik bi transerfer ücreti vênilerax Pişo Meheme özgürlixine qawuştırılır. Hama o da, "Quling Dermanê Kelmêşa!" isimli reklam filminde, bi elinde biçax ü diger

elinde de Quling dênilen sıwrisinege ilaxıyan oynaması şartırxnê.

Emeriqalılara gedê bajêr virusi bulaxtırdıktan sonra, melmeketini özdêdê, beni melmeketime yollayın, diye axlamasına yuxêgi dayanılmayan bi xurub Apaçî tarafından bi taxsiye bindiriliş önce Bulxaristan'a (eskiden Bulgaristan'dı, sonradan bulxarlaştırıldı), sonra da Türkiye'nin şefalileriyen meşhûr şehri Bûrsa'ya Götürülir. Bûrsa'da çeşitli çekirdeklerden kendine bi tışeb yapıp boynına taxarax, Bursa xatırxı de Edinen Pişo Meheme, sonında melmeketi olan Diyarbakır'e warr.

Kendisini Diyarbakır'e ulaştırın Apaçiler, Emeriqaya'ya gêri dönerlerken, isum benzerlikli yitiden gıwênulix güçlerme gôzaltına alinnax; Pişo Meheme tarafından, benim onlara wêfa borcım war, dênilerax qaçırılıp ü Mêlgehemê Hamamın kulxanına gôtürülir. Bi sure sonra kulxanda bôlınan hamaın bôceklerî tarafından iki şuşê raqî qarşılıxi i-xbar êdilen Pişo Meheme ü Apaçiler, gu-

darbesiyann Barbaristan'a postalamı. Barbaristan'ın pişoqatlıxiyann nam salmış olan qıralı Barbarowski'nin pişoqatça emellerine alet olonca, namûsım elden gêtî, dıyır kendini şeyiyenn... pardon! qırawatıyennê tawana asarax intıxar êdi.

Pirpirim Bilmeceleri

1. "Wereqe... wereqe" diye baxıran ü po-xında noxt bôlmmeyan heywan hanqı heywandır?

Cewap: Qurbêhe

2. Atın tınnanı yıtılınca, tehmîr êden meşhûr qoboy kimdir?

Cewap: Atının tınnanı fiken qoboy. (Yanê Qelemîti Ceyn Abla)

3. Evdîlîncar Abê pıncarnı yiyince olmıx ne?

Cewap: Olmıx Evdîlmehik.

4. Soxan sarımsaxa, gel senmê evlanax demîş. Peki, sarımsax soxana ne cewap vêrmîş?

Cewap: Demîş, senden qoxî gel!

5. Çay qaşığı çımmax için nêreye gıder?

Cewap: Tabi ki çay bardaxına gıder.

Devrimci-demokratik Yeni Dünya Düzeni'ne doğru

Cemal ÖZÇELİK

Neden yeni bir dünya düzeni? Çünkü dünya genelinde oluşan "statüko"lar da ima farklı devletlerin mevcut iktisadi, siyasi, askeri, diplomatik vb. güç oranlarına göre oluşur.

Devletlerin sahip oldukları güç, belirli tarihsel ve toplumsal koşullar içerisinde oluştuğu için bu şartların değişimiyle birlikte güç oranları da buna göre değişir ve dengeler bozulur. Devletlerin sahip oldukları gücün eşitsiz bir gelişim seyri izlemeleri sonucu bozulan eski dengelerin yeni duruma göre yeniden tespit edilmesi sorunu ortaya çıkar.

Tarihsel Gelişim Sürecinde Statükonun Evrimi

Tarihte ezen ve ezilen sınıfların ortaya çıktığı, buna paralel olarak bir halkın başka bir halk aleyhine yayılmacı bir tutum izlemeye başladığı süreçte birlikte, güçler dengesine uygun düşen statükolar da oluşmaya başlamıştır.

Binlerce yılı kapsayan köleci ve feodal düzenler, kendi yapılarına uygun statükolar oluşturdu. Bu bölgesel (etki alanı bazen bir ya da bir kaç kıtaya yayılabilen) statükolar da hiç kuşkusuz dönemin güçlü köleci ve feodal imparatorlukları tarafından belirleniyordu. Ama bir dönem için geçerli olan statükolar, bir noktadan sonra er-geç yıkılmaya mahkum olduklarını gösterirdi. Dünyanın en büyük köleci imparatorluklarından biri olan Roma ile en büyük feodal imparatorluklarından biri olan Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılması; statükoların tarihin zorunu yasalara gereği çökmeye mahkum olduklarını gösteren güzel örneklerdir.

Kapitalizmde birlikte kapitalizmin oluşturduğu dünya pazarı aracılığıyla devletlerarası ilişkilerin bölgesel çaptan evrensel bir boyuta taşınmasıyla oluşturulan sta-

tükoların etki alanını da yerellikten çıkarıp dünya çapında bir arena da yayılmasına yol açmıştır. Tabii bu evrensel statüko tek boyutlu değil, kendi içinde farklılıklar gösteren değişik merkez-kaç kuvvetlerini içermiştir.

Kapitalizmin tekeli aşmasıyla birlikte dünya topraklarının çeşitli sömürgeci-emperyalist devletler arasındaki paylaşımının tamamlanması dünya pazarının, çeşitli uluslararası tekeli kuruluşların denetimine girmesi, uluslararası ilişkilerde statükoyu etkileyen ve yeniden paylaşımı içeren yeni bir süreç başlattı.

1900'lerin başından itibaren çeşitli kapitalist-emperyalist devletlerle bağlaşıklarının iki ayrı bloka ayrılmaları, gerçekte yeni güç dengelerine göre dünyada yeni bir "düzen" başka bir deyimle yeni bir statüko oluşturma amacıyla dünya topraklarının yeniden bölünmesi çabalarından kaynaklanıyordu. Bir paylaşım savaşı olan I. Dünya Savaşı da, paylaşım politikasının "yoğunlaşmış" bir şekli, doğal uzantısı olarak gerçekleşmiştir.

Milyonlarca insanın ölümü ve sakatlanmaları pahasına yapılan bu savaşın sonucundan tatmin olmayan devletler, şanslarını yeniden denemek için yeni bir dünya savaşının hazırlıklarına giriştiler. İşte Hitler Almanya'sı ile Musolini'nin İtalya'sının başını çektiği bu savaş kişurucuları bir yandan dünyada tek sosyalist devlet olan Sovyetler Birliği'ni yıkmayı amaçlarken bir yandan da kendilerine rakip görüldükleri diğer devletlerin aleyhine dünya topraklarını yeniden paylaşım kendi güçlerine uygun bir statüko oluşturmak istiyorlardı.

Emperyalist sistem varlığını sürdürdüğü müddetçe, farklı devlet ve uluslararası tekeli şirketlerarası güç dengelerinde ortaya çıkan değişikliklerin paralelinde, dünya statüsüne yeni bir biçim

verme çabaları son bulmayacaktır. İşte bugün oluşturulmak istenen yeni dünya düzeni de başını ABD'nin çektiği emperyalist blokun kendi içinde yeniden örgütlenerek bugünkü koşullara uygun bir paylaşımın gerçekleştirilmesi ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Avrupa Birliği, Japonya, Çin, Rusya ve bir ölçüde de Hindistan farklı güç odakları olarak belirginleşip birbirlerine kendi koşullarını dayatmak istiyorlar. Bu dayatmacı paylaşım politikasının barışçıl mı yoksa savaş yöntemleriyle mi çözümleneceği sorunu ise, bütünüyle somut şartlara bağlıdır.

Tarihsel Gelişimi Frenleyen Gerici Statükolar, Bağında Alternatifini de Taşır

Peki, gerektiğinde milyonlarca insanın ölümüne, sakatlanmasına ve evsiz-barksız kalmasına yol açan savaşlar aracılığıyla oluşturulmak istenen dünya düzenleri, sadece gerici güç odaklarının kendi iç rekabetleriyle oluşturulabilir mi? Tarih bunun böyle olmadığını gösteriyor. Nasıl ki geçmişte Roma imparatorluğunun yıkılmasında sayısız köle isyanları rol oynadıysa, feodal imparatorluklar yüzü yıllar köylü isyanlarıyla sarsıldıysa, kapitalist imparatorluklar da ilerici sınıflar ve katmanların sayısız direnişleriyle yıkılmaya mahkumdurlar.

Eğer güntümüzde herşey sömürgeci ve emperyalist güçlerin istemlerine göre şekillenecekse, durum daima dünya emekçileriyle ezilen ve sömürge halkların aleyhine gelişirdi. Nitekim bu kesimler açısından, şu veya bu emperyalist odağın oluşturulan statükoda ağırlık kazanması niteliksel bir farklılık arzemez. Bu yüzden dünyadaki ezilen ve sömürülen kesimler kendileri için daha çok baskı sölmür demek olan gerici statükolarla savaşmak zorunda kalmışlardır.

Bu bağlamda yeni dünya dü-

zenleri daima egemen gerici güçlerin kendi aralarındaki rekabetleri ile; bu güçlerle toplumsal elerlemeden yana olan güçler arasındaki çetin mücadeleler sürecinde şekillenir. Emperyalist güç odakları her zaman tam da kendilerine uygun bir düzen oluşturduklarını sandıkları bir anda, oluşturmak istedikleri koşullardan oldukça farklı durumlarla yüzyüze kalmışlardır.

Dünya pazarlarını kendi aralarında paylaşmak için I. Dünya Savaşı'nı başlatan dünya gerici güçlerinin hevesleri kursaklarında kalmıştı. Çünkü daha emperyalistler tatlı kârların hayallerini kuran rakip emperyalist odaklar, kendi düzenlerini temelden tehdit eden Sovyetler Birliği'nin kuruluşuna tanıklık ettiler.

Ekim Devrimi'yle birlikte emperyalist odaklar kendi aralarındaki savaşı alalecece sona erdirmek için devrim merkezini boğma çabaları üzerine yoğunlaşmışlardır. Ancak ok bir kere yarıdan çıkmıştı ve iktidarı ele geçiren emekçilerin emperyalistlere teslim olmaya hiç de niyetleri yoktu. Devrim, uzun süren iç savaş ve dış kuşatma altında daha bir perçinleşerek emperyalizme ve iç gerici güçlere geri adım atmadı.

Hitler Almanya'sının başını çektiği blokun Sovyetler Birliği'ne saldırımla birlikte, kendi ege-menlik alanlarını da tehdit etmesi yüzünden diğer emperyalist devletler de Hitler'e karşı Sovyetlerle ittifaka girmek zorunda kaldılar.

Faşist blokun daha çok Sovyetlerin ezici darbeleriyle ezilmesiyle birlikte sona eren II. Dünya Savaşı da yine emperyalistlerin oluşturulmuş istediği dünya düzenini yaratamamıştı. Tersine anti-faşist mücadeleyi (Kızı

örünün da yardımıyla) devrimle taçlandırarak birçok Doğu Avrupa ülkelerinin de katılımıyla, Sosyalist Sistem oluştu. Dahası emperyalist ve sömürgeci devletlerin savaştan zayıflayarak çıkmasını fırsat bilen birçok halk, ulusal kurtuluş mücadelesini başlatarak bağımsızlıklarına kavuştular. Bölgelelik sosyalist sistemin oluşmasından sonra dünya genelinde tarihsel bir dönüm noktasını simgeleyen gelişmelerden biri de ezilen-sömürge ulusların bağımsızlıklarını elde etmeleri sonucu, klasik sömürgecilik (tümüyle olmasa da) bir sistem olarak yıkılmasıydı.

I. Dünya Savaşı sonucunda Ekim Devrimi'nin gerçekleşmesi ve II. Dünya Savaşı'nın ortesinde yeni bir sistemin oluşması ve birçok ulusun bağımsızlığını elde etmesi, oluşturulmak istenen gerici dünya düzeninin bağında ve ona alternatif olarak gerçekleşmiştir.

Oluşturulmak İstenen Gerici Yeni Dünya Düzeni ile Emperyalistlerin Karşılaştıkları Engeller

II. Dünya Savaşı ortesinde oluşan statüko, sosyalist sistemin yıkılmasıyla birlikte (burada bunun sebeplerine girmeyeceğiz) altüst oldu. Bu durumu fırsat bilen emperyalist güçler bir zafer sarhoşluğu içinde yeni bir dünya düzenini oluşturmak istedikler. Ne var ki, emperyalistlerin her zamanki gibi hesaplamadıkları bir durum vardı. O da dünya devrimci ve demokratik güçlerinin varlığıydı. Sosyalist sistem, dünya emekçileri ve ezilen halklarla birlikte dünya devrimci güçlerinin üzü dünya devrim cephesine vurulmuş en büyük darbelerden biriydi; ama bu, muhalefet odaklarının bütünüyle ortadan kalktığı ve emperyalistlerin de canlarını istediği dikensiz bir gül bahçesini oluşturabilecekleri anlamına gelmiyordu. Bu yüzden yaratılmak istenen yeni dünya düzeni sık sık dile getirildiği gibi daha bu-

günden bir dünya düzenizliğine dönüşmüştür.

Sosyalist Sistem'in yıkılması, kendi konumunu bütünüyle bu sistemin varlığına göre ayarlayan emperyalist blokun kendi iç ilişkileri ile bağlaşıkları arasındaki ilişki sistemlerinde de büyük bir sarsıntı yarattı. Eskiden "Sovyet tehdidi" gerekçesiyle Batı Avrupa devletlerini önemli oranda dünden suyuna takabilen ABD'nin elinde bu propaganda malzemesinin düşmesi, ABD-Avrupa ilişkilerinde küçümsenemeyecek değişiklikler yarattı.

Bugün Avrupa ülkeleri geçmişten beri hayalini kurduğu "Avrupa Birliği"ni gerçekleştirerek dünyada ayrı bir çekim merkezi olmak istiyor. Dünya dengelerindeki değişimlerin ilişkileri nasıl altüst ettiğini belirtmesi açısından eski İsrail dışişleri bakanı Şimon Peres'in yaptığı açıklama kayda değerdir. Peres şöyle diyor: "Düşmanımız Sovyetler Birliği'ni kaybettik. Onu kaybedince, dış politikamızı da kaybettik. Amerika ile ilişkilerimizin, ne ve nasıl olması gerektiğinde de, kaybolduk. Bir düşmana sahip olmak kolaydır... Geçmişte kullandığımız bütün araçlar kullanışsız hale geldiler. Çünkü düşman olmayan bir süper devletin, süper devlet olarak anlamı kalmaz. (Aktaran, C. Çandar, Sabah Gazetesi, 4 Kasım 1994)

Geçmişte emperyalist odaklarla dayanakları gerici-sömürgeci devletlerin "terörist" diye damgalayıp bastırılan ilan ettikleri F.K.O., A.N.C ve I.R.A gibi örgütlerle bu günün barış anlaşması (veya görüşmeleri) yapmaları, bu güçlerin içine girdikleri çaresizliğin birer göstergesi değil midir?

Gerçi emperyalist güçler her ne kadar yukarıda andığımız çevreleri yeni dünya düzeni çerçevesinde eritme niyetine sahip olsalar da, bu onların geçmişte tarihin ilan ettikleri kesimlerin önünde diz çöktük-

leri ve onların meşru varlıklarını kabullendikleri gerçeğini ortadan kaldırmaz.

Devrimci Demokratik Bir Dünya Düzeninin Kurulması Kaçınılmazdır.

Oluşturulmak istenen gerici yeni dünya düzeni gerçek alternatifi de yaratacağıdır. Dünya devrimci ve demokratik güçleri I. ve II. Dünya Savaşları ortesinde olduğu gibi, emperyalizmin en güçlü gözüktüğü bir zamanda zayıf halkalarından yakalayarak kendi alternatifleri için gerekli çıkış yollarını yaratacağıdır.

ABD'nin Somali işgalinde uğradığı hezimet; D.Avrupa ülkeleri ile Rusya'da sosyalist güçlerin hızla halk desteğini kazanarak tekrar iktidara alternatif bir konuma gelmeleri (ki bazı ülkelerde iktidara bile geldiler) ve ülkemiz -in tüm parçalarında gelişen ulusal direniş ve kurtuluş mücadelesi gibi gelişmeler, dünya halkları ve emekçi sınıfları devrimci-demokratik bir dünya düzenine doğru ilerlediğimizi gösteren önemli faktörlerdir. Ancak böylesi bir düzenin kuruluşu dünyadaki tüm anti-emperyalist ve anti-sömürgeci güçlerin enternasyonalist güç birliği ve dayanışmalarıyla yakından ilgilidir.

Geçmişte SSCB ve Çin'in, parçanın bütüne feda edilmesi adı altında ulusal kuruluş mücadelesini istenen oranda destek vermemeleri, dünya devrim sürecini olumsuz yönde etkileyen ve emperyalizmin bugün geçici ve göreceli bir üstünlük oluşturmasında rol oynamıştır.

"Dünyanın bütün işçileri ve ezilen halklar birleşsin" beğisi, emperyalist dünya düzenine darbe vurur, devrimci-demokratik bir dünya düzeni oluşturmanın temel anahtarıdır.

Kürtler'in legalite macerası (IV)

Siddik BOZARSLAN

3) Legal Kürt Partisi Sorunu

Yurarda özet olarak HEP ve Kismen de DEP süreçlerinden söz etmiş ve bunların süreç içinde kitlelerin taleplerine cevap veremediklerini ve kendi içinde izledikleri grupsal anlayışın sonucu bu partilerde ayrışmaların yaşandığını belirtmişimdir. Bir de sorunu başka bir açıdan, yani Kürt ulusal kimliği ile legal çalışması yapma yada buna soyunma açısından irdelemeyi burada gerekli buluyorum. Bilindiği gibi HEP ve DEP, İsraili Türkiye partileri olduklarını sık sık söylediler. Aynı zamanda bu partiler, salt söylemlerle de olsa köktenci değişimleri fazla gerektirecek çok radikal düşünceler de ileri sürmediler. Her ikisi de mevcut TC'nin üniter yapısı içinde Kürtlerin insanı haklarını savunmadılar. Çünkü Apartait politikası, sadece beyazlarla siyahların içiçe ve birlikte yaşamasını yadsıyordu. Siyahların varlığını inkar etme veya onları asimilasyona tabi tutarak eritme diye bir politik öngörüleri sürmüyorlardı. Kaldı ki Güney Afrika da artık eski Güney Afrika değildir. Orada ırk ayrımı politikası olna Apartait artık tarihe karışmış bulunmaktadı. Bunun yerine, ayrı halkların ve ulusların kardeşliğine, eşitliğine ve özgürlüğüne dayanan ve demokrasinin de aslı unsurları olan düşünceler hayata geçmektedir.

Halbuki Türkiye'de sergilenen ırkçılık ise çok daha geri ve barbarlık derecesine vardıkları bir uygulamadır. Bunun kısa ifadesi ise inkar, zorla asimilasyon ve eritme, yasaklama, katliam ve mecburi iskandır. Bu politikanın 70 yıldan fazla bir süredir uygulanması sonucu Kürt ve Kürte sözcükler, Kürdistan sözcüğü tamamen yasaklanmıştır ve bu sözcükleri kullananlar hakkında mutlaka kuşuşturma ve soruşturmalar açılmakta ve çeşitli Kürdistan ilkesini tamamen statüsüz bırakmasını da bir sonucudur. Bunun da dünyada eşine rastlanamayan en katmerli bir ırkçılık olduğu açıktır ortadadır. O halde Kürt partisi olmamalarına rağmen Kürtlerden ve onların ulusal kimliklerinden söz eden onlara parti kapatılabilmektedir. Bu gerçeklikten yola çıkılarak mevcut yurterve Kürt dinamikleri, Kürt kimliğiyle açık bir parti kurabilmeleri gerekmektedir. Bunun nesnel koşulları vardır. Yeter ki bu konuda netleşebilelim ve eskiyi bırakalım, tabuları kurabilelim. Şimdiye kadar HEP ve DEP'te verilen şehitler, bu soruna soyunanların, en büyük fedakarlıkları katlandıklarını da sergilemektedir. O zaman somak gerekıyor: Aynı fedakarlığı Kürt kimliği bir parti için niye göstermeyelim?

İkincisi, kuşkusuz ki bu çağdışı barbarlık politikası, TBMM ve Anayasa tarafından temelleri atılmıştır. Bu bağlamda TBMM, Türk ırkçılığının inşa edildiği bir kurum olmasıyla önemlidir. HEP Milletvekilerinden Leyla Zana ile Hatip Dicle'nin yeni metnine ilave ettikleri birkaç sözcük bile bir bütün olarak mecliste Milletvekili bulunduran tüm siyasal partilerin ve Milletvekillerinin yoğun tepkilerine neden olmuştur ve bu, aylarca kontra basını tarafından da yoğunlukla olarak işlenmiştir. Üstelik, sözü ettiğim bu iki milletvekili, ilk yeni metinlerinde kullandıkları ilave sözlerini geri almalarına rağmen, bu kadar cürucana karanlıktır. Oysa yemin sırasında metne ilave sözler ekleyen RP'ne mensup Milletvekillerini karşı benzer bir tepki sergilenmemiştir. Bö-

Mehmet Sincar'ın öldürülmesi, sıradan bir insanın olayı değildir. Seçimlerde ona oy verip TBMM'ne Milletvekili olarak gitmesini sağlayan 25-30 bin seçmenin de bir seferinde öldürülmesi demektir.

lesi çifte standart bir politik tercihi TBMM'nde sergilenmesi; Meclisi oluşturulan siyasal bileşimin Kürt sorunundaki güven-ırkçılık ilişkileri bir kez daha gözler önüne sermiştir. Sonraki süreçte de HEP milletvekilerinin defalarca meclis kürsülerinde indirilmeleri, konuşmalarına izin verilmemeleri, hakaretlere uğramaları ve sonunda da meclisten atılarak cezai ve yollanmaları; hem bu meclisin gerçek niteliğini ortaya koymuş, hem de Kürtler legalite mücadelesinde olanaklarını bira-kılmadığını ve milletvekili de çıkarılmadığı mecliste yerlerinin olmadığını açıkça sergilenmiştir. Bu yüzden, TBMM'ne milletvekili yollama hesaplarının yanlış olduğu; bunun yerine Kürt kimliğiyle ortaya çıkmanın ve bunun kavgasının meclis dışında vermesinin nedenlerini irdelemek gerekiyor.

Sözünü ettiğim Kürt partisini kurma düşüncesinin ileri sürülmesi demek, milletvekili seçmeyi, barajı aşmayı vb. hesapları hiç yapmamak demektir. Çünkü milletvekili çıkararak TBMM'ne girme üzerine hesap yapılmamalıdır. Sorunu, bir de bugünkü koşullarda ve Milletvekili Mazbatasını alarak Milletvekili olmamış ilik koşulu sayılan andiçme metninin içeriğini ele alarak irdelemeyi ayrıca bu bazda bir zorunluluk görüyorum.

Bilindiği gibi andiçme metni; "Devletin varlığı ve bağımsızlığı, vatan ve milletin bölünmez bütünlüğü, koruyacağına" sözleriyle başlıyor ve "... Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı kalacağıma..." şeklinde devam ediyor. "Türkiye'de demokrasinin mücadelesi" bölümünde bu metnin tümünü alıp sorunu irdelediğimizden, burada tekrardan kaçmak için sadece bu metnin "Üniter Devlet" ve "Misak-ı Milli" sınırlarını temel alan ırkçı ve Türklerin dışında kalan bazı Kürt halkı olmak üzere

Laz, Çerkez, Arap, Ermeni, Asuri gibi tüm halkları inkar eden bir yemin metni olduğunu vurgulamakla yetineceğiz. Açıkta ki bu metni kabul ederek okuyup Milletvekili olmayı benimseyen bir insanın; daha sonra TBMM'nde söyleyeceği fazla sözleri kalmayacaktır. Özellikle bu, kendi ulusal kimliğini sahiplenirken sıradan bir Kürt yurttaş için böyledir. Yani hem kürt ulusal kimliğine sahip çıkacak ve bunun mücadelesini vereceksiniz; hem de varlığını tamamen inkar eden ve bununla da yetinmeyip yasaklanan ve bunu Milletvekili Mazbatasını alabilmek için şart koşan böyle bir yemin metni okuyarak resmi devlet ideolojisini kabul edeceksiniz. Bu çok derin bir çelişkidir ve sıradan bir Kürt yurtseverinin bile kabul etmemesi gerekir. Ayrıca, bu metni Türk demokratlarının da okumamaları gerekiyor diye düşünüyorum.

Çünkü Türkiye gibi çok uluslu bir ülkede demokrat (söz burjuva demokratı çerçevesinde anlayın) olmanın bile asgari ölçütü, başka halkların ulusal varlıklarını ve onların kendi geleceklarini özgürce belirleyebilme hakkını savunmaktan geçiyor. Bu bağlamda 1960'lı yılların TİP'i ve TBMM'ne yolladığı 15 Milletvekilinin sözcükünü edinen yemin metni okuyarak mecliste kalmaları oldukça düşündürüctür. Hem de sosyalistik adı altında bu yanlış politik tavrı sergilenmiştir. Bunu şimdiden eleştirmek; geleceğin Türkiye'si açısından gerekli ve zorunludur. Çünkü bu, hafife alınabilecek bir davranış değildir. Tarihi sorumluluğu büyük olan bir hatadır. Sorun bu bazda ele alındığında, sözü edilen böylesi bir partinin olası gelişmeler sonucunda Milletvekili çıkarılmaları halinde bile bu milletvekillerinin, böylesi ırkçılık kokan bir metni asla okumamaları gerekmektedir. Diğer bir deyişle, böyle bir

partiye mensup Milletvekili adayları, Meclis yeminini reddedecek nitelikte ve cesaretle olmaları temel bir koşul olmalıdır.

Çünkü sözünü ettiğim yemin metnini okuyan Türkler dışındaki halklara mensup kimseler; her şeyden önce metindeki yazı çerçevesi gereğince kendi varlıklarını inkar ederek kendi zıddına dönüşmeyi ve yüksek sesle Türk olduğunu ve ileleyle Türk kalacağını belirterek, dünyanın en omur kırıcı bir konumuna gireceklerdir ortadır. Zaten bu, aynı zamanda kürt kimliğini çok net ve ikircimsiz bir biçimde savunabilecek bir partinin temel politikalarından birini teşkil edebilmelidir. Yoksa kürt kimliğinin meşruyetini sağlayabilmenin öyle kolay ve bedelsiz olabileceğini kimsesammasın.

Üçüncüsü; Türkiye'de ve Kuzey Kürdistan'da mevcut olan kürt dinamikleri, HEP ve DEP deneyimlerini de göz önünde tutularak HEP ve DEP partisini kurabilecek ve onun yükü altından kalkabilecek bir kapasiteye sahiptir. HEP ve DEP deneyimlerinde görüldüğü gibi, düzen içinde olmayan partilere yaşam hakkı verilmemektedir ve mevcut yasalar bu niteliktedir. Aynı şekilde Kürt kimliğiyle bir partinin de kurulmasını yasak olduğu ortadadır. Ancak, kimlik kavgasında sadece Kürt ulusal kimliğinin mesruyetini savunmak çerçevesinde bile olsa bunu hararetle bir biçimde ve inatla savunmak gerekiyor. Bunun yolu da partinin direk kapatılmasına ve kurucularının da cezaevine konularak ağır hapis cezalarına çarptırılmalarına bakılmaksızın böyle bir düşünceleri savunmak ve bunun hayata geçirilmesi için gerekli örgütlenmeyi yaratmak gerekiyor. Böyle bir düşüncenin yaşama geçmesi; kokuşmuş sömürgeci TC'nin barbarlığını daha bir açığa çıkaracak ve mevcut çıkamazlar, içinde buldukları çelişkileri daha bir derinleştirecektir. Ayrıca böyle bir parti, son derece mütevazı olması ve Kürdistan'ın kurtuluşu veya Kürtlerin kendi geleceklarini özgürce belirlemesi gerektiği sorunlarını da dile getirmesine gerek yoktur ve

zaten böyle bir parti için de bu yanlıştır. Çok basit gibi gözükse ama çok ciddi olan Kürt kimliğinin tanınması çerçevesinde politika üretmesi yeterlidir. Böyle bir politika yürütülebildiği ölçülerde, bağımsız demokratik Kürdistan Cumhuriyeti'ni stratejik hedef olarak önüne koyan illegal temelindeki ulusal ve toplumsal kuruluş mücadelesine hizmet edebilecektir.

Böyle bir partinin program ve tüzüğü Kürte hazırlanmalı ve müraaat dikketle Kürte olmalıdır. Bu partinin kurucu ve yöneticileri, mümkün olduğu kadar Kürte konuşmalı. Basın açıklamaları, polis ifadelerini ve mahkeme savunmalarını sadece Kürte yapmalıdırlar. Özellikle parti sözcükleri konumunda olma yönetici kişiler için bu ölçü mutlaka tuturulmalıdır. Adam adım sömürgeci devletle ulusal Kürt dinamikleri arasında köprülerin atılması için de bu gerekli ve zorunludur.

Dördüncüsü; sözünü ettiğim böyle bir parti, salt belirli bir siyasi çevrenin dar sınırlarıyla kalmamalı; mümkün olan en geniş siyasi çevreleri ve tek tek bireyleri bünyesinde toplayabilmelidir. Açıkta ki böylesi bir parti, çökseliliği esas alan ve demokrasi kültürünü kendi içinde sununa kadar uygulayabilen bir kitle partisiydi. Bu anlamda da HEP ve DEP deneyimlerinden önemli dersler çıkarılabilmelidir.

Böyle bir partinin kurulmasına şiddetli karşı çıkabilecek bazı Kürt çevrelerinin olduğunu biliyorum. Özellikle Kürt ve Kürdistan sorununu, kültürel haklar çerçevesinde ve "Misak-ı Milli"ye endeksli olarak görenler için bunu normal karşılıyorum. Çünkü, bu kardeşlerimizin istedikleri, son tahlilde bir köle ile köle sahibinin evliliğidir. Böyle bir evliliğin özgür olamayacağını ve yürütme-yeceğine ise belirtmeye gerek bile yoktur. (SÜRECEK)

Halka umut, 'Sorun'a sarık!

HABER MERKEZİ-Turgut Özal'dan bu yana, özellikle ilk DYP-SHP koalisyonu sonrası, adeta alışkanlık haline gelmiş bir senaryo geçtiğimiz günler boyunca yeniden sahneye konuldu. Refahiyol hükümeti ve daha çok da RP, her yeni hükümetin yaptığını yaptı: Kürt sorunu tartışmaya ve dahası 'çözüm' aramaya çalışır gibi yaptı.

Demirel'in 1991'de "Kürt realitesini tanıyoruz" sözleriyle başlayan; sonraki Başbakan Tansu Çiller'in "Bask modeli"nden söz etmesiyle ve sefeli Mesut Yılmaz'ın Yaşar Kemal'i ziyareti eşliğinde sarf ettiği "bu sorunu biz çözeriz" propagandasıyla devam eden zincire, Refahiyol koalisyonunun başkanı Necmettin Erbakan da katıldı. Erbakan'ın da aynısını yapacağı yargısı, Kürt toplumunda egemen: Halka umut verdikten ve toplumun diri öğelerini tavsattıktan sonra, vurmak! RP'nin "İslam'ın birleştiriciliği" ötesinde anlamlı politik çözümlerinin olmaması, başlatılan tartışmanın aynı kapıya çıkacağı yorumlarını güçlendiriyor.

Nacar, bu kapıyı açar mı?

Tartışma, Erbakan'ın bilgisi dahilinde olduğu iddia edilen bir görüşme ile başladı. Geçtiğimiz cuma günü İslamcı yazarlardan ve katılımcılardan gizli olduğu ileri sürülen "Barış, Kardeşlik ve Dayanışma Komitesi" sözcüsü İsmail Nacar ile "Kürt olmadığımız" her fırsatta söylemeye özen gösteren RP Van milletvekili Fethullah Erbaş, Ankara

Elmadag Cezaevi'nde tutuklu bulunan HADEP Genel Başkanı Murat Bozlak'ı ziyaret etti. Bozlak'tan "sorunun çözümüne yardımcı olmasını" istediğini söyleyen Nacar, görüşme sonrası Erbakan'a bilgi verdiklerini açıkladı.

Nacar ve Erbaş'ın açıklamaları sonrası, "çözüm" tartışmaları yeniden yoğunlaştı. Bir süre sonra Erbaş'ın PKK'den elindeki esir askerleri bırakmasını istemesi ve PKK ile Sürgünde Kürdistan Parlamentosu kaynaklarının konuya sıcak baktıklarını açıklaması, gündeme "dolaylı temas" yanılarıyla tartışmanın ateşlenmesini getirdi.

Ancak, beklendiği üzere işin içyüzü kısa bir süre ortaya çıktı. Önce Nacar, "çözüm" için PKK'nin silah bırakması gerektiğini açıkladı. Çoğu siyasi gözlemciye bu, tam bir tazıktı. Zaten devletin resmi söylemine göre, 'sorun' "terör"dü; PKK silah bırakınca, ortada sorun da kalmayacaktı!

Bunun ardından Erbakan da tüm haberleri yalanladı. Daha önce haberlerle ilgili olarak "devlet eşkiya ile masaya dolaylı da olsa oturmaz!" diyen Cumhurbaşkanı Demirel'le geçtiğimiz çarşamba günü yaptığı görüşmenin ardından Erbakan, "terörle masaya oturulmaz" dedi.

Reddedti ama...

Anak Erbakan'ın sözlerinin satır arasında, 'çözüm' tartışmaları ve 'sivil temas' trafiğiyle halka umut verme işini daha bir süre sürdürme niyetinin gizli

olduğu görülmüştü. Erbakan, "terörle masaya oturulmaz" dedikten hemen sonra şöyle devam ediyordu: "Bu hususta, herhangi bir şekilde, zaten devletimizin temel esasları olan insan hakları, huzur, barış hususundaki gayelerin dışında en ufak bir şekilde kimseye bir taviz verilemez."

Gül'den al haberi

RP'li Devlet Bakanı ve Erbakan'ın önde gelen kurmaylarından Abdullah Gül, satır arasını iyice açıyordu. Erbakan'ın "yalanlama" sözlerini sarf ettiği aynı gün Gül, aynen şunları söylüyordu: "Bir yanlış anlamayı düzeltmek isterim. Devletin, hükümetin veya herhangi bir yetkilinin, PKK ile görüşmesi, PKK ile pazarlık yapması, PKK'ye taviz vermesi kesinlikle söz konusu değil. Ama muhakkak ki bir çok kişi, milletvekili arkadaşlarımız da, başkaları da olabilir, daha çok kan akması, bu işin bitmesi için kendi gücü çerçevesinde faydalı olmak için uğraşmaktadır... Milletvekili arkadaşlarımız, gazeteciler, işadamların çeşitli faaliyetleri olursa, bunda da birşey görmüyoruz."

Böylece RP, habere tepki göstererek konuyu koalisyon ortak etmek istemeyen DYP'nin aksine, oyalama taktiklerini sürdürme kararında olduğunu açığa vuruyordu.

Bahane de hazır: Elimi tutuyorlar!

Çoğu Kürt çevresi, RP'nin taktik yöneliminden ciddiye almır bir sonuç çıkmayacağına hemfikir. "Olsa olsa, Kürtlere Kürtçe küfür eden veya Kürtçe olarak Kürt kimliğinin önüne İslamı geçiren bir TV açarlar" görüşü yaygın. OHAL'in "kademeli" kalkışı ise zaten devletin tepe noktalarının planı olacak. Fakat Erbakan, bunu da "İslami çözüm"ün zaferi gibi propaganda edecek.

Bu noktada RP, tıpkı önekiler gibi "ben yapmak istiyordum ama, elimi tutanlar oldu" propagandasına girişecek. MGK ve "Cuma anneleri" propagandası, çözümsüzlüğün yine klasik gerekçeleri sayılacak.

Akılla oyna, izi kahr

RP'nin, hem genel söylemi, hem "aracı" olarak sözü edilen kişiler yardımıyla da, Kürt sorununa "İslami" bir tonu yerleştirme niyetinde olduğu belirtiliyor. Irak Kürdistan İslami Hareketi'nin lideri ile yakınlaşımına basına sızdırılması da bu niyetin bir parçası olarak yorumlanıyor. Soruna "sarık geçirme" amacı bir yana bırakılırsa, Hizbil-kontra eylemleri nedeniyle Kürt coğrafyasında erozyona uğrayan İslami eğilimi umut olarak pazarlamak, dönemsel hedefin en belli başlısı durumunda. Yılların barış savunucularının ve insan hakları savaşçılarınun atlanarak, Fethullah Erbaş'ın ağzından Zalum-Der'in "göreve çağırılması" da yukarıdaki yargıyı güçlendiren bir faktör olarak

'Yalancı politika değil, barış'

İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şubesi Kürt Hakları Komisyonu, hükümeti, yalancı politikalar üretmek yerine, halka bir barış ortamı sağlanmasını amaçlayan barışçı politikaları uyarılmasına ses vermeye çağırıyor.

Komisyon üyeleri tarafından yapılan açıklamada, bir yandan, verilen sözlerle rağmen, tavsiyeye uyarak bir kez daha "Olağanüstü Hal'in" uzatıldığı, diğer yandan da, barış sesini yükseltenlere karşı, acılarına Cuma ve Cumartesiyle bölün tehlikeli bir politika yürütüldüğü ifade edildi.

Şimdi de devlet yetkililerince ilk kez "kısım çözümün" seslendirildiğine dikkat çekilen açıklamada, "Biliyoruz ki bugüne dek hiç bir Cumhuriyet Hükümeti Kürt halkına verdiği sözleri tutmadı. Bugün sağduyulu Türk ve Kürt

insanları, ancak sağlanacak bir barış ortamında, gerçek tarihlerini çocuklarına anlatabileceklerini biliyorlar.

Hükümet yetkililerince dillendirilen, "tersine göçün" bir aldatmaca olduğunun vurgulandığı açıklamada, derneğe yapılan başvuruların devletin köy yakmağa devam ettiğini gösterdiği belirtildi.

Doğru olanın "yalancı politikalar" üretmek yerine, halka bir barış ortamı sağlanmasını amaçlayan "barışçı politika uyarılmasına" ses vermek olduğu ifade edilen açıklamada, herşeyden önce, silahların susması ve çift taraflı kalıcı ateşkes olması gerektiği kaydedildi. Açıklamada çözümün adımları şöyle sıralandı: Düşünce ve ifade özgürlüğünün önündeki engeller, olağanüstü hal, koruculuk sistemi, Özel Tim, gıda ambargo-

su, bölgedeki demokratik kitle örgütlerinin çalışmalarını önündeki engeller kaldırılmalı, devlet tarafından zorla göç ettirilen insanların geri dönmeleri sağlanarak tazminat ödenmeli. Ana dilde eğitim hakkı tanınmalı, köylerin, ormanların ve ekinlerin yıkılmasına son verilmeli, hayvanların öldürülmesi engellenmeli.

Cenevre Savaş Hukuku Sözleşmesi ne uyulmalı, "faili meçhul" cinayetlere ve gözaltında kayıplara son verilmeli, Anayasa ve tüm yasalarındaki antidemokratik hükümler çıkarılmalı, işkenceye karşı kesin ve caydırıcı önlemler alınmalı, çağdaş demokratik hukuk normları uygulanmalı, sınır ötesi hareketlere son verilmeli, PKK elindeki esir askerleri serbest bırakmalı ve derhal genel af ilan edilmeli. (İSTANBUL)

ERCAN KANAR:

Demokratik çözüm ve barış için herkes ayağa

İsmail Nacar ve Fethullah Erbaş'ın cezaevi ziyareti sonrası gündeme gelen 'çözüm' tartışmaları esnasında İnsan Hakları Derneği İstanbul Şube Başkanı Ercan Kanar yazılı bir açıklama yaptı. Açıklamayı özetleyerek sunuyoruz:

"Barış sadece tarafların değil, tüm toplumun gereksinimi olduğunu kendimizi yitirmesinin savunageldik. Savaşın, savaşla ilgilenmeyenlerle dahi ilgilenme boyutu geldiğini, bugüne kadar izlenen devlet politikalarının sorunu kangren eden bir çözümsüzlük girdabı olduğunu anlamaya çalıştık. Gelinen aşamada bu tespitlerin doğruluğu her zamankinden daha çok taraftar toplamaya başlamış ve barış yönünde yeterli olmasa da ciddi kırılmalar ortaya çıkmıştır. Tüm insan hakları savunucuları ve kurumları, tüm sivil toplum, barış çabalarını arttırmak için kolları daha çok sıvamalıdır.

Şu anda kalıcı, iki taraflı ateşkesin tam zamanıdır. Silahlar tamamen susmalıdır. PKK elindeki esir askerleri derhal serbest bırakmalıdır. Devlet ayırmsız bir genel affi hemen gündeme getirmelidir. Gün, barış çalışmalarını hızlandırma günüdür.

Dialog yolunda herkes köstek değil, demokratik zemini genişletici içten ve yürekten adımlar atmalıdır. İrçü, faşist kesimlerin savaş tüccarlığı çabaları yenilmeli. Sosyal demokrat olduğunu iddia eden partiler, geleneksel devletçi ve şoven tavırlarını terketmelidir. Halkların acıları, mağduriyetleri son bulmalıdır. Asker ailelerinin acı çekmesine, Kürtlerin mağduriyetlerine, inkarcı, militarist politikaların neden olmuştur. Sivil toplum iradesi artık Kürt sorununda demokratik çözüme, barışa merhaba demektir. Başka hiç bir iradenin barış iradesini gölgelemesine müsaade etmeyelim"

Politik bir Kürt kadınının yaşamından notlar (3)

(Başarılı S. 7'de)

● Kürtlerin 70'li yılların başında ekonomik kaygılarla Batı metropollerine yönelen göçü 80'li yıllardan itibaren TC'nin artan baskıları ve nihayet köy boşaltma politikaları sonucu bu gün İstanbul, İzmir, İskenderin, Adana, Ankara, Mersin vb. gibi metropollerde büyük bir Kürt nüfusunun yoğunlaşması sonucunu yaratmıştır. Bu durumun Kürt toplumuna getirdiği ekşi ve artılar ulusal kurtuluş mücadelesi açısından nelerdir?

○ Ulus tarihinde, Otto Bauer; ulus "kollektif hafıza demektir", Ernest Renan ise "felaketler içinde ulus olunur" diyor. Bu iki tarife de katılıyorum. Her ulusu bir insan gibi düşünür. Her çocuğun, ana rahmine girildiği andan itibaren bir hafızası oluşur. Bu hafıza da o birey-ulusu kendisinden farklı olanlardan ayıran başlıca özelliğidir. Her insanda olduğu gibi milletlerde de binlerce yıla dayanan kollektif hafızanın değişmesi çok zordur. Ülkedeki olduğumuz Ermeni ve Asurlar gibi köktürler de planetsim açısından erken sayılacak tarihlerde ulusal bilince ulaşırlar. Bunun bir nedeni eğer memleketimizin etnik olarak heterojenliği olmuş ise, aynı derecede de Renan'ın tarifinde zorunlu şart sayılan "felaketlerin" de memleketimizde asırlarboyu günlük yaşamın bir parçası haline gelmesindedir. Kutsal kitapların "bereketli kavşak" dediği memleketimizde bilinen tüm tarih boyunca sürekli dış istilalara ve barbar akımlarına hedef teşkil etmiştir. Yerleşik durumda olan bir çok ülkedekimiz ta-

rihten silinirken Kürtleri, dağıtılan alan yaşam biçimi kurtarmıştır. Her barbar akımında halkımız dağılara sığınıp savunma savaşını başlatmıştır. İşte bu savunma savaşını başlatmış Kürt halkının kollektif hafızasında baş köşeye oturmuş ve binlerce Halebe-Dersim ve dağıların yaşamaz hale getiren uçaklara rağmen hala savunma durumundadır. Dolayısıyla savunma durumunda olanların, naipliği de Kürtlerin ulusal özelliklerinden biri haline gelir oldu. Binlerce yıl Kürtler böyle yaşadılar ama evde ağırlandı misafirler çok geçmeden evimize sahip çıkmakla yetimmediler ev sahibini yok saymak istediler bu da yetmedi ev sahibini evden kovmaya başladılar. Bu noktada "Sağolsunlar" demek gerek. Çünkü; Marks'ın deyişiyle "kendiler mezar kazıcılarını" yarattılar. tüm tarihleri boyunca sadece savunmada olan Kürtler ilk kez artık yabancı bir evde yaşamak zorunda bırakılmıştı. Klasik deyimle "zincirinden başka kaybedecek hiçbir şeyi" yoktu. İç Anadolu ile başlayan diasporası İstanbul, Bağdat, Tahrân, Şam ve bütün dünya büyük metropollerine devam ediyordu. Kürtler bir yığın özelliği ile Yahudilere benzer. Belki de başlıca farkımız olan, kendi evinde oturmaya da düşmanlarımız ortadan kaldırmaya başladılar ve yavaştan savunma özelliğimizin yanına saldınları da kattılar. Ülkelerindeyken çocuk-çocuk tarla-tapanlarının talanı tehlikesi ihtimaliyle çekingen olan Kürtler metropollerin anonimliği içinde bir kez daha Kürtleşiyor-

lar, ve daha bir bileniyorlar. Bu Kürtler aynı Yahudiler gibi, felaket haberleri duyulması ve kimliklerini tehdit altında hissetmelerine belki bir daha memleketle hiç dönmeyecekler. Ama düşmanlarımız o kadar aç gözlü ve hazzsız ki; Tekirdağ'ın en içira bir köyünde yaşayan herhangi bir Kürtün bile 24 saat boyunca ulusal öfkesini canlı tutmasını sağlıyorlar. Dolayısıyla bu Kürt nerede olursa olsun; memleketle yağıyor yapışık müddetçe şemsiyesini hep açık tutacaktır. İkinci de İç Anadolu Kürdüyüz ve kendi tecübelerimiz bu konuda ilginç örnekler teşkil ediyor. O yıllarda henüz Irak'ın nerede olduğunu bile bilmiyorduk ama Barzani ayaklanması ile birlikte "böbürcü Kürtler", "böbürcü Diyarbakir", sözleriyle sürekli uyarıldık. Kürt Barzani ve Diyarbakir'in tehdit altında olduğunu hissettiğimiz andan itibaren kendimizi onlarla özleştirdik ve Diyarbakir'i, Barzani'leri çoğaltılmak dedik. Bizim dedelerimizin bile memleketle ilgili anıları destanlar ve masallar düzeyindeydi. Oysa 70 özlükte 80'li yıllarda metropollere taşınmak zorunda bırakılanlar sıcak bir savaşın tüm çirkeflerinin anıları ile dolular. Doğu Ergil'in raporunda ilginç bir soru vardı. Bu kesime "ileride nitekim almayı düşündüğünüzümü" diye sorulduğunda, ağır-lıklı çoğunluk "EVET" diyor.

Kürtler ilk kez kendi evlerini dışında kimlik kavgası veriyorlar yani ilk kez savunma durumundan çıktılar ve bu anlamda saldınları geçtiler. Barbarlar dünyasında sadece savunmada

olan hep "yenilir" bu anlamda Kürtlerin bu yeni durumunu saldırdığı da öğrenmeleri itibarıyla olumluya yoruyor. "Dinsizin hakkından imansız gelin" diyor Türkler. Biz de çok sevdiğimiz dağların dışına iterek imansızlaştırdılar. Bir sosyalist olarak bu kesimi, özgürlük ve demokrasi mücadelesinde büyük bir potansiyel ve itici güç olarak görüyorum. Ama insanları "çantada keklik" veya her halükarda pesimiden gelecek "yığınlar" olarak görmemek koşuluyla. Bunu da başlıca yolu bu kesime eşit ilişki içinde olmaktan ve ulusal öfkeleri yani sıra yeni yaşamlarında ki günlük problemleri ile ilgili somut siyasetler üretmek ve programlar sunmaktan geçer. Son Aralık seçimleri bu konuda yeterli derecede uyarıcı oldu sanıyorum.

● Güney Kürdistan'daki gelişmeleri uzun yıllardır yakından izleyenlerden birisiniz... Bilindiği gibi güney Kürdistan halale tam bağımsız ne de oturmuş bir federal kimlik kazanmış durumda. Bunun iç ve dış etkilerini bize söyleyebilirmisiniz? Bir diğer konu ise ne olacak bu durum? Umut...

○ Güney, jeo-politik konumu itibarıyla memleketimizin en dezavantajlı parçası. Dört tarafının düşmanlarımızla çevrili olması bu parçamıza hiçbir çıkış noktası ve nefes alma imkanı bırakmamaktadır. Buna rağmen 1. ve 2. paylaşımlı savaşlarının başlıca gündem maddelerinden birini teşkil eden Kürdistan'a dayatılan esaret statüsünü bu par-

'ÇÖZÜM'Ü KÜRT YOKSULUYLA KONUŞTUK

Mardinli seyyar satıcı, fotoğrafı çekilirken tanınamaya özen gösterdi ve arkasını döndü.

'Türk vatandaşları' ve hakları...

Berin BOZKURT

İsmail Nacar-Fethullah Erbaş ikilisinin HADEP Genel Başkanı Murat Bozlak'ı Elmadag Cezaevi'nde ziyaretiyle başlayan "çözüm" tartışmaları, savaşın yakıcılığından İstanbul'a gelen bir Kürt yoksuluna da sorduk.

Köyünden zorla göç ettirilen ve İstanbul'da seyyar satıcılık yaparak işsizliğini örtmeye çalışan bir Mardinli... Yazılan-çizilen "çözüm" önerilerinin yeterli olup olmadığını soruyoruz:

- Kesinlikle yeterli değil... Bizim özgürlüğümüz yok... Benim konuşma, çalışma hakkım var mı?... Kürt sorununu böyle çözemezler. Kürt sorunu ancak iyilikle çözümler. Yani işkenceyle, öldürmeyle bu iş bitmez... Ben zaten yetkili kişi değilim. Ben buraya zorla kaçıp gelmişim... Çocuklarına üç beş kuruş götürmek için gece gündüz çalışıyorum. Burada zabta hakaret ediyor, polis hakaret ediyor, devlet hakaret ediyor. N'apayım; şartlar zor, aileme bakmak için katliyorum...

- Tirk bayrağının altında yaşıyoruz. Hepimiz Türk vatandaşlarıyız... Konuşurken bile çevrelerine kuşku gözlerle bakan seyyar satıcılar, o sırada zabtanın gelmesiyle alelacele tezgahlarını toplarken, adeta koro halinde konuşuyorlar... Göriyorsunuz işte... Bunları çekin, bunları yazın... Bizim halimiz bu... Kürtçe TV, radyo bizim neyimize yetecek... Biz hak istiyoruz... Yaşama ve çalışma hakkı istiyoruz... (İSTANBUL)

SOLO KONSER

Nilüfer AKBAL

Tarih : 24 Ağustos 1996 Cumartesi

Saat : 17:30

Yer : MEDKOM

İstiklal Cad. Aznavur Pasajı No: 212/3 Beyoğlu (Galatasaray) İSTANBUL

Tel-Fax : (0212) 245 35 91

ANMA

Sömürgeci - faşist Türk devleti'nin zindanlarında tutsak ettiği Özgürlük savaşçılarına karşı giriştiği çağdışı uygulamaları nefretle kınıyor, Özgürlük tutsaklarıyla birlikte olduğumuzu düşmana haykırıyor.

ÖLÜM ORUCU ŞEHİTLERİ ÖLÜMSÜZDÜR !
KAHROLSUN ZULÜM İŞKENCE, KAHROLSUN SÖMÜRGEÇİ - FAŞİST TC,
ZAFER DİRENENLERİNDİR.
ŞEHİTLER ÖLÜMSÜZDÜR.
YAŞASIN BAĞIMSIZLIK, ÖZGÜRLÜK, DEMOKRASİ VE SOSYALİZM.

HAGEN ve BALVE NÜROJ Taraftarları:
Hasan KOYUPINAR, Hüseyin TAŞ, Haydar ALAĞÖZ,
Mustafa DELİÇALI ve Hüseyin DELİÇALI

BAŞSAĞLIĞI

Barış, Demokrasi ve özgürlük mücadelesinin yiğit ve devrimci insanı Eşber-Sumru YAĞMURDERELİ'nin yüreği insan sevgisiyle dolu annelerini yitirdik. Acımız büyüktür.

MEDKOM çalışanları

Renkli yazarlar ve renkli medyalar

Mehtap Sait Alpaslan

Ödenekler örtülü mü olsun? Örtüsüz mü olsun? Cunta yapılınsın mı, yapılmaz mı? Anayol mu olur, Refahiyol mu? Pek önemli kalmayan ve halkın geçim sorunundan dolayı alakasız kaldığı bu soru-

renkli mehtapçık basınımızın sayfalarında, "Bir Sırpa Nasıl Alınır Vurdum" ya da editörlerinin diliyle, "Bir Sırpa Askerini Türklerle Öldüren Muhabirimizin Anıları" gibi manşetler görebiliriz.

Kan kokan manşetler

Renkli medya muhafazakardır, milliyetçidir. Renkli medya "vatanın, milletin askerini, devletin toprağını bütünlüğünü

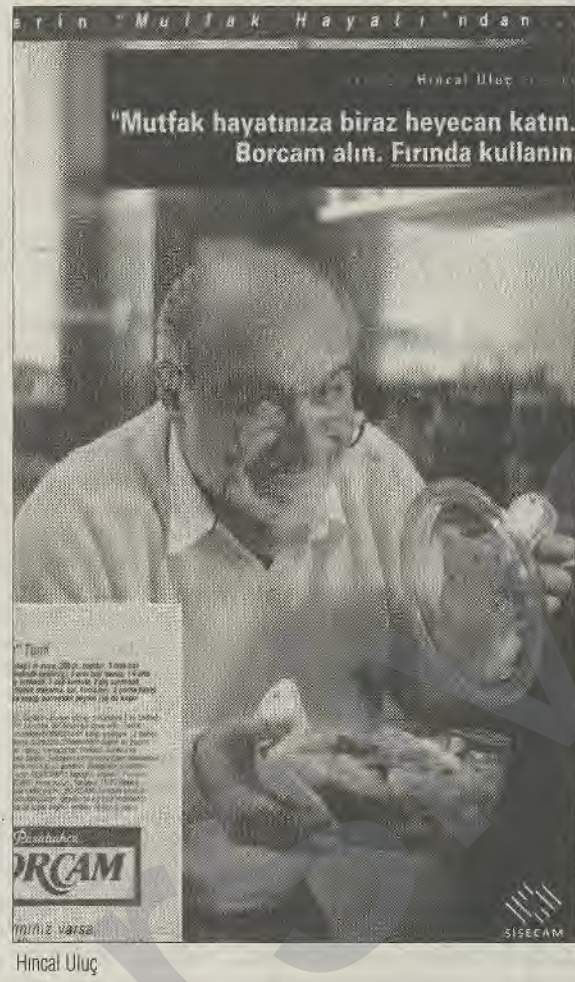
ama bir muhabir ne denli işlerine yarasın onun da bir miadı vardır. Onlar için muhabirler birer meyvadır. Posası çıkartılıp alınması gereken... Bu yüzden sık sık kadro yenilenir bu gazetelerde. Dönem dönem en demokrat görünen gazeteler bile lokavt yapar, direnen emekçileri polisle yüz yüze getirir. Renkli medya için muhalefet kavramı, düşmanla, kan davalıyla eşdeğerdir. Sadece basın yoluyla, iftira ve karalamayla aldırılmakla kalmaz, elinde bulunan tüm olanakları, muhalif basını kullanmayacağı değerde pahalıdır. Örneğin durup dururken benzin zammını bahane edip tekelinde bulunan dağıtım şirketlerine yüzde yüz zam yaparlar. Dağıtım için aldıkları yayınları bir çok bölgede" nasılsa toplanacak, devletin polisini yormuyalım" diye dağıtmayıp elleriyle polisle teslim ederler. Bu yüzden muhaliflere saldırırken devletin resmi yayınlarından daha saldırgan ve vahşidirler. Bu onların sebebi hayat haline gelmiştir.

Medyanın renklisi lokavt delisi

Bizim yönetenler iyi işhan buyururlar Devlet de sık sık ödülendirir bu sadık bendelelerini. Bazen gayrimenkul, bazen maaş, bazen de mevki ile ... Bazen "yükseletilen KDV'ler yüzünden kitap okuyamayan varsa, hemen gazete alınsın, artık gazeteler çatal-tabak

vermeyecek, sadece kitap verecek" diyerek sahte halk dostu kesilirler. Basına da (bu arada kendi demokrasit maskesini takması ve promosyon yaşası ile, basın yaşasını aynı teraziye ayıran yapması için bir fırsat verilir.) Ve en çok hangisi kişilikleşirse, en çok işsan ona yağar. Bunun bilincinde olduklarından, devlete yaranmak için her türlü rezilliği ve ayak oyununu hiç utanmadan çekinmeden yaparlar. İhsan kapma yarışları sorulmaz bir rezillikte sürüp gider. Kim daha çok övdü, yağ çekti, kim daha çok beğendirdi, övgü ve yağlarını kuru bir yöneticilik maaşıyla geçindikleri sanılır. Oysa hepsinin altında son model arabalar, lüks evler vardır.

Benim promosyonum

Hincal Uluç

seninkini döver

Korkunç bir çanak-çömlek, televizyon-teyp dağıtma yarışları başlar. Sıra eskimis, elde kalmış, çürümeye yüz tutmuş eşyaları halka kalamaya kalmıştır. Promosyon oranı yükseldikçe gazete alımları artar. SEKA kağıdın köküne kibrit suyu ekince, ithal kağıda da zam yapılır. Ve ardından, 5 kuruş etmez 5 bin liralık gazeteler birden 75 bin liraya satılmaya başlar. "Gazete okuyun" diye reklam verirler ama, gazete diye halka kalamadıklarının altında hükümet bültenlerini yayımlayan ve devrimcileri karalamaya adina kalem oynatan birer paçavraya dışında başka bir şey değildir. Bu promosyon yarışları yükseldikçe,

aslında gazetede en çok okunan yerin kuponlar olduğu anlaşılır. Derken, önce haftinen muhabir atımı başlar. Sonra, bu işler büro kapatmaya dek gider. Nasılsa büroların ve muhabirlerin yapacak işi kalmamıştır. Hem, promosyona harcanacak para, pekala muhabirlerin aylığından kısmen de olsa karşılanabilir...

Transfer pazarında medyanın dansözleri

Medya patronları, muhabirleri sadece işten atmazlar. Bazen de, muhabir kapma yarışına girerler. Örneğin, 80'li yıllarda Cunta'nın yarı resmi temsilcisi Hürriyet Gazetesi, alternatif bir sol gazete çıkarmak istemiş, (neye ve kime alternatif olduğunu sormayın; faşizmin en azgın olduğu yıllarda demokrat iki yayın vardı. Bunlar; Nokta ve Yeni Gündem dergileriydi. Haa., bir de devrimcilerin şahadet ilanlarını parasıyla da olsa yayınlamaktan aciz, Kemalist Cumhuriyet Gazetesi) bunun için devrimci olarak bilinen Ahmet Kahraman da dahil bir çok ilerici gazeteciye, astrolojik rakamlarla teklif götürmüş işlerinden ayrılmalarını sağlamıştır. Kurduğu Hürriyet adlı gazetesinin sahte demokratlığından ve düşen maskesinden olsa gerek (demokratlık maskesinin altında Kemalist ve Evrenist bir ucube çıkmıştır) Kısa sürede 2000 tıraşından altına düşmesi üzerine, büyük umutlarla işe başlattığı bir çok gazeteci, yazar, muhabire kapıyı göstermiştir.

Sadece muhabirler transfer edilmez medya pazarında. Bazen 'büyük gazeteci'ler de transfer edilir. Devrimci (!) Hasan Cemal liberal Sabah'a, Güneri Cıvaoglu önce Güneş, ardından Sabah ve

şimdi de Milliyet'te... Tabii sadece gazete değiştirilmiyor. Aynı zamanda holdingler de değiştiriliyor. Cıvaoglu beyefendi önce Show, ardından atv ve en son da Kanal D'de haber müdürlüğü ve günün yorumsuzluğu gibi görevleri de ifa etmekte. Bu tür kadrolara paha biçilememekte. Devlet erkani da yapmak istediği değişiklikleri, reformları ya da yeni kanunları önce bunlara (her nedense bir re-sepsiyonda, kokteylde ya da bir akşam yemeğinde) fısıldar. Bilir ki bunlar analarını boyayıp babalarına satarlar. Bilirler ki bunlar ne kadar halkın zararına olursa olsun; alınan kararları allayıp pullayıp halka satarlar. Ve nedense darbe söylentilerini hep bu tür yetkili (!) ağzılarından duymaya alışmıştır halkımız.

Medya sörleri ortalama beğeniye iyi gelir

Ortalama beğeniye bu baylar vastasıyla izleriz. "Hangi film iyi, Hangi sanatçı daha erotik. Bizim gazetemizin verdiği promosyon üzerine" vs. Düşünürüz Hasan Cemal'in tımtıp övdüğü bir kıyırık bilgisayar ne denli satar? Yada Hincal Uluç'un faşist Türkçe'i "Aslan Amca" diye allayıp pullayıp yükseltelen milliyetçilik dalgasına katkıda bulunması... Ya da bu köşe yazarlarının soyundukları siyaset fahişeliğinin örtüsü altında, söz gelimi ödül almış bir Yılmaz Güney filminin anti propagandasını yapıp "Yılmaz Güney iyi sanatçıydı, hoş sanatçıydı ama sonuçta böltücülerin ekmeğine yağ sürerek ülkemizin bölünmesi için elinden gelen uğraşı vermiştir. Keşke 'Yol' filminde Birecik'ten sonra Kürdistan yazmasaydı" diye hayıflanmaları... Beş para etmez filmleri,

Hasan Cemal

müzikleri, kitapları ortalama bir beğeni yaratıp (aynı anda iki üç köşe yazmanın aynı olayı lanse etmesi, konuşması ve konuşmaması) halkın kafasına çivi gibi çakmaları... Unutulmamalı, milyarderler transfer edildikten istenen her şey tam anlamıyla alınmaktadır. Bütün bunların alışılmış insanları yaptığında pek göze batmaz, ama sol basında bünyütip renkli medya ya transfer olan bir 'devrimci' yaptığı zaman okuyucunun gözünü daha iyi boyanabilmektedir.

Sen ey okur!

Seni aldatırlar. Artık kullanılması imkansız olmayan televizyonu, radyoyu, çanağı-çölmeği maalesef çok güvendiğin yazarların kaleminden sana kakaladılar. Belki çocuk çocuğunun nafakasından kestir, belki sigara paran-

dan... Tüm bu rezilliklere bakıp hala gazete bayini önünde uslanmamışsan ve alacağın gazetenin kaç kuponuna ne allahın cezası verdiğini düşünürsün, o zaman hiç tereddüt etme hemen alacağın boyalı paçavrayı... İçinde komplo teorilerinin devrimci kanına karıldığı "günün yorumları"yla, seni cazbetmek, kadını aşığılamak için kullanılan onca kadın resimli bu paçavrayı "Hasan Hejga'ya Türk'ün Gücünü Göterdi" için hemen al. Nasıl olsa kuponu kestikten sonra ya kilo hesabı kuruyemişiye, kasaba, bakla, keşkeğitçiyi satacaksın, ya da sofrabezini kirletmemek için oturma masasında ağızda tuttuğunda hiç bir değeri olmadığını her kesten iyi biliyorsun. (DIYARBAKIR)

lar, yapay bir gündem oluşturma ve gündemi değiştirme de medyanın birinci konuları olmaktadır. Susak ağızlı, kan renkli, promosyon yüklü medyanın... Onun için insan yok, ülke ve devlet vardır. Diğer tüm halklar düşmandır. Çünkü boyalı medya halkların düşmanlığında yaşam buldu. Devletin bir çakılı bile bölücü teröristlere veremez. Saadattin Teksoy vb. medya tırkıçıları görev

ve verdiği promosyonu" çok sevmektedir. Vereceği en ufak çatal-bıçak için renkli medyanın sahibi ya da holding başkanı "vatan millet sakarya" edebiyatı yapmadan durmaz. Yargısız infazlarda, katliamlarında devletin vukathına soyunan yine bunlardır. Şu manşetleri çok sık görebilirsiniz. "Bu Bayrak Kalır, Bu Asker Durur, Küstah Avrupalı, Akrep Yuvası Basıldı 7 Ölü" vb... Bazen bu

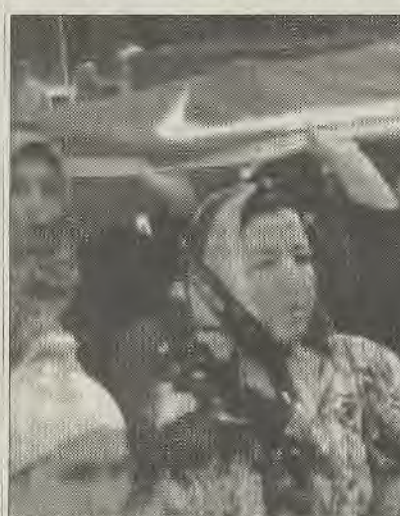
ve verdiği promosyonu" çok sevmektedir. Vereceği en ufak çatal-bıçak için renkli medyanın sahibi ya da holding başkanı "vatan millet sakarya" edebiyatı yapmadan durmaz. Yargısız infazlarda, katliamlarında devletin vukathına soyunan yine bunlardır. Şu manşetleri çok sık görebilirsiniz. "Bu Bayrak Kalır, Bu Asker Durur, Küstah Avrupalı, Akrep Yuvası Basıldı 7 Ölü" vb... Bazen bu

Öztürk UĞRAŞ

Cumartesi Anneleri'nin örgütlü süredürümleri sıkışan devlete Cuma Anneleri'ni doğurttu. Cumartesi Anneleri'yle konumları uzaktan yakından hiç ilgisi olmayan bu durum kamuyunda gizlenmesi istenen zulmün bir göstergesidir.

Cumartesi Anneleri'ni devlet hariç (bilinçli sağır) sağır sultan bile duydı. Bilmeyenleriniz olabilir diye kısaca anlatayım. Cumartesi Anneleri göz altına alındıktan sonra kendilerinden bir daha haber alınmayan çocukların anneleridir. Her Cumartesi GS, Lisesinin önünde ellerinde kayıp çocuklarının resimleri sessizce oturma eylemi yapan ve bu eylemin kamuyunda haklılığı için çaba gösteren annelerdir.

Şimdi gelelim Cuma Anneleri'ne. Sevgili Cuma Anneleri! Korku üreten sistemler yaşamlarını idame etmek için, insanlara boyum eğdirirler. Siz de bu boyun eğenler sıralamasında yerinizi aldınız. Cumartesi Anneleri'nin çocukları ne kardeşlerini ödürmüş ne de yaşadığı topraklarda kan kusturmuşlardır. Onlar bu topraklarda insanların özgür ve kardeşçe birlikte yaşamaları için mücadele ettiklerinden dolayı kayıplar listesinde yer almışlardır. Böyle olunca da yürek taşıyan her

Ölümün rengi yoktur

Cuma anneleri

insan gibi anneler de çocuklarından haber almak için bu eylemin haklılığını savunuyorlar.

Sevgili Cuma Anneleri! Herhalde sizi devlet yalnız bırakmaz. Böyle bir durumda başrolleri ne Emniyet Müdürlüğü ne Garnizon Komutanları ne Vali ne İçişleri Bakanı'nın kaçıracağı sanmıyorum. Güttükleri politika gereği; dikkati başka yönlere çekmek için kapalı kapılar ardında senaryolar yazılır. Toplumun en zayıf noktasını belirler ve uygulamaya koyarlar. Siz bu şirin gözükmesin. Devlet sizi yalnız bırakmaz. Mesela; Vali, Emniyet Müdürlüğü çağırır odasına, der ki; 'Cuma Anneleri'nin etkilenebileceği ateşli konuşmayı benim yapmam istiyorum'. Emniyet Müdürü, 'emriniz olur sayın valim' derken hafif bir tebessümle içinden hemen atacağı nutkun alt yapısını oluşturmaya başlar.

Valinin odasından çıkar çıkmaz yardımcılarına emirler yağdırır. Vali telefon trafiğini sıklaştırır. Vali, Belediye başkanını arar. Cuma müslümanları için kutsal gün Belediye Başkanı ise R.P' li elinde gelse Cumayı 'resmi tatil' ilan edecek. Vali bu olayı değerlendirir. Başkanın can damarından yakalar. 'Alo sayın başkan.. selamünaleyküm'. Başkan: 'vealeykümselem'. Vali devam eder, 'nasılsınız, afiyettesiniz inşallah'. Başkan: 'ham-dü senalar olsun. Allahıma şükür'. Vali, Başkanın ses tonundan memnun olduğunu anlar ve isteğini belirtir. 'Sayın başkan Cuma Anneleri'ni desteklemek ve onların mağduriyetlerini önlemek için otobüs temin etmek. Hatta seçilmiş bazı anneler için R.N. Güntekin tiyatro salonunun koltuklarını bir günlüğüne söküüp alana sıralasak. Bir ricam daha olacak. Cumartesi Anneleri karantil koyuyorlar alana, bir emir verseniz Park ve Bahçeler Müdürlüğüne.. alana sarı güllerle donatsalar, diyorum'. Başkan, Cuma günü Cuma Anneleri'nin bu durumda alacağı rolden kendini soyutlayamaz. Bizizat kendisi ilginç apdestini alıp o da katılmak için hazırlanır.

Vali bu hizmetin, Cuma Anneleri'ne yeteceğinin tatmini olmaz. Telefonu kapattığı gibi kentten en zengin sülüsünü arar. 'Alo Sülük Bey nasılsınız, iyi misiniz?' Sülük Bey: 'Sağlığınıza duacıyım efendim, emredin'. Vali, 'estağfurullah. Ricamız olur. Efendim malumunuz Cuma Anneleri'nin meselesi için rahatsız ettim'. Sülük Bey, 'emredin efendim. Başım üstüne'. Vali, 'Hani Cumartesi Anneleri'nin ellerindeki fotoğraflar, buruşukluk, hem de çerçevesiz. Tabii ki Cuma Anneleri'nin taşıyacağı fotoğraflar, Cumartesi Anneleri'ni ki gibi olmamalı, farklı olmalı. Ebatları göndersem yadıztı çerçeve yaptıransanız'. Sülük Bey, 'tabii, memnuniyetle' der ve kapatır. Vali yetinmez ne yapacağını daha iyi düşünmek için bir sigara yakar, çayını söyler, düşünmeye koyulur. Bu arada Garnizon Komutanı da boş durmuyor. Hani bir futbol takımı maça çıkmadan önce futbolculara doping olsun diye pirimleri dağıtılır ya Garnizon Komutanı da hemen Mehmetçik Vakfını arar. Cuma Annelerinin yetim aylıklarını hazırlar, pirim orak.

Vali beyin aklına hemen medya gelir. 'Bir kaç para üstü' gazetesi ve sonra TV'ler arar. En büyük TV patronuna başlar konuşmaya; 'alo, x bey, malumunuz Cuma Anneleri'nin toplandı alana sayın İçişleri Bakanımız da katılacaklar. Sizden ricam kameramanlara bir talimat verseniz; Sayın Bakanımız alana ilk gelen anneye çekerek verecek de. Hani diyorum, tam çek verirken yakın pan bi kaç görüntü alsalar. Bu çekimleri de, akşam haberlerinde, hani futbol maçlarında olduğu gibi bir kaç defa ağır çekimde göstereniz'. X göbekten bağlı medya patronu emri kabul edip talimatları uygular.

Vali beyin aklına bir soru takılan Emniyet Müdürü, Valinin odasına dalar. 'Sayın Valim.. Suyu unutmayalım. Su çok önemli. Hatırlarsanız Cumartesi Anneleri Habirat II zirvesinde yaptıkları eylemde, hani bizim çocuk-

ların copadıkları anneleri otobüse tüküştük ya. Hani, yabancı gazeteciler Cumartesi Anneleri için parayla su alıp vermek istemişlerdi'... Vali, 'haa hatırladım. TV'de Seyretmiştim'. Emniyet Müdürü devam eder konuşmasına; 'bir de çay bahçelerinde masa ayartım. Hani diyorum ki Cuma' ya yakışır yeşil örtü bulalım. Tekstilcileri aransanız diyorum'. Vali bir telefon daha patlar.

Vali bey yetinmez İl Sağlık Müdürlüğü arar. Cuma Anneleri için Fırınlar Derneği başkanıyla temasa geçip yiyecek temin ettirir.

Cuma deyip geçmeyin efendim. Kutsal günde kutsal eylemden önemli şey nedir. Tabii ki dua. Diyanet, camilerde imam toplar. Cuma Anneleri'nin hangilerinin toplu dua okuyacağı, hangilerinin solo okuyacağı tespit edilir. Sönlük geçmesin diye, gürt tek bir sesleriyle yeri göğü inletecek genç İmam Hatipli'leri de görevlendirir.

İşte sevgili Cuma Anneleri... Halinizden memnun omalısınız. Hem siz böyle sırtınızı cemselere dayadıkça bu senaryolar hükümünü sürdürecektir. Sizin Cumartesi Anneleri'nden hiç bir farkınız yoktur. Ama bir Çin atasözü var ki aktarayım sizlere: 'Alanlara gelenler korkmayanlardır. Korkanlar gelmelidir'. Cumartesi Anneleri'nin yanında, sizlere verilen desteğin hiç biri yoktur ama, alanlara korkusuzca gelenler vardır. Bu gelenler ise küçümsenecek bir rakam değildir.

"Oğlumu istiyorum hemen şimdi"

O, 20 şubat 1995 yılında faili belli kişiler tarafından kaçırıldı. Ailesinin tüm aramalarına rağmen bulunamadı. Annesinin oğlum kayıp çığlıklarına

başka çığlıklar karıştı. Ve 57 gün sonra işkence izleriyle dolu cansız bedeni bulundu. Ridvan Karakoç oda kaçırıldı ve ... (Foto: Berin Bozkurt)